

॥ श्रीअर्हतेनमः ॥ ॥ अर्हं ॥ अथ प्राकृतं ॥ अथ शब्द आनंत
र्यार्थोऽधिकारार्थश्च ॥ प्रकृतिः संस्कृतत्रयं तत आगतं
वा प्राकृतसंस्कृताऽनंतरं प्राकृतं अधिक्रियते ॥ संस्कृता
नंतरं च ॥ प्राकृतस्यानुशासनं सिद्धसाध्यमानभेदसंस्कृ
तयो नरैव ॥ तस्य लक्षणं न देस्येति ज्ञापनार्थं संस्कृतमसं
तु संस्कृतलक्षणेनैव गतार्थं ॥ प्राकृते च प्रकृतिः १ प्रत्यय २
लिङ्ग ३ कारक ४ समास ५ संज्ञादयः ६ संस्कृतवद्देदि
तव्याः ॥ लोकादिति च वर्तते ॥ तै न ऋ ऋत् इ ए अ इ अश

१

षविसर्जनीयपूतवर्जोवर्णसयाम्नायोलोकादःवगंतव्यः
 इजोस्ववर्ग्यसंयुक्तोभवतएव एदोतौचकेषांचिन्न
 ते कैतवं केअवं सौदर्यं सौअरिअं कोरवाः कउर
 वा इतिस्वमते तथाःस्वरव्यंजनंद्विवचनंचतुर्थीबहु
 वचनंचनभवति १ बहुलं बहुलमित्यधिकृतं वेदि
 तव्यमाशास्त्रपरिसमाप्तिः ततश्च क्वचित्प्रवृत्तिःक्वचिद
 वृत्तिः क्वचिद्भिभाषाक्वचिदऽन्यदेव विधेर्विधानंबहु
 धासमीक्ष्य चतुर्विधंबाहुलकंवदति १ तच्चयथास्था

१

नंदर्शयिष्यामः २ आर्षं ऋषीणामिदमार्षं आर्षप्रा
 कृतंबहुलंभवति तदपियथास्थानंदर्शयिष्यामः आ
 र्षेहि सर्वविधयोविकल्मंते ३ दीर्घह्रस्वोमिथोवृत्तौ
 वृत्तौसमासेस्वराणां दीर्घह्रस्वौ बहुलंभवतोमिथः
 परस्परं तत्रह्रस्वदीर्घः अंतर्वेदिः अन्तावेई सप्तविं
 शतिः सत्तावीसा क्वचिन्नभवति जुबइजणो क्वचि
 द्विकल्मः वारिमई भुआअंतं भुआयंतं पईहरं प
 इहरं वेणुवनं वेळव वेळवणं दीर्घस्यह्रस्वः

२

निअंबसिलखलिअवीइमालस॥ क्वचिद्विकल्म॥ जउ
 णयडंनइसोत्तं॥ नइसोत्तं॥ गोरिहरं॥ गोरिहरं॥ बहु
 मुहं॥ बहुमुहं॥ ४॥ पदयोःसंधिर्वा॥ संस्कृतोक्तःसंधिः
 सब्दःप्राकृतेपादयोव्यवस्थितविभाषयाभवति॥ वासेसी
 वासइसी॥ विसमायरो॥ विसमआयरो॥ दहीसरो॥ सा
 उअयो॥ साउउअयं॥ पदयोरितिकि॥ पाउपई॥ वच्छाईमु
 मुडाई॥ मुडाए॥ महइ॥ महए॥ बहुलाधिकारात्क्वचि
 देकपदेपि॥ काहिइ॥ काहि॥ विइउ॥ बीउ॥ ५॥ नयुवर्ण

२

स्याःस्वे इवर्णस्योवर्णस्यचअस्वेस्वरेपरेसंधिर्नभवति
 नवेरिचग्नेऽविअवयासोवेंदाभि अद्यवयरं दणुइंदरु
 हिरलितो सहइउइंदो नहप्यहावलिअरुणो संज्ञाव
 हुअवऊदो नववारिहरुब्विज्जुलापरिभिन्नोयुवत्तस्ये
 तिकिं गूदोअर तानरसानुसारिणी अस्वइतिकिं पु
 हवीसो ६ एदोतोःस्वरे एकारोकारयोःस्वरेपरेसंधि
 र्नभवति बहुआपनदुद्धिहणे आबंघतीएकंचुयंअं
 गे तंचेयमलियविसदंडविरसमाल किमोएहि

३

अहोअछरिअं एदोतेरितितिकिं अछालोअणत्तरला
 ७ स्वरस्योद्धृते व्यंजनसंपृक्तः स्वरोव्यंजनेत्युत्तरेयोऽवि
 शिष्यतेसउद्धृतइहोच्यते स्वरस्येद्धृतेस्वरेपरेसंधिर्नभव
 ति गणयेच्चियगंधउडीकुणंति निसायरो निसीअरो
 रयणीअरो मणुअत्रं बहुलाधिकारात् क्वचिद्विकल्पः
 कुभुआरो कुंभारो सउरिसो सूरिसो क्वचित्संधिरेवा
 साहणा चक्रवाकः चक्काउ अतएवप्रतिषेधतसमासे
 पि स्वरस्यसंधौभिन्नपदत्वं न्यादेतिबादीनांस्वरस्य

३

स्वरेपरेसंधिर्नभावति भवति होइ ९ लृक् स्वरस्यस्व
 रेपरेबहुलंतुगभवति त्रिदशेशःतिअसीसोनिःश्वासो
 छासो नीसासूसासा १० अत्यव्यंजतस्य शब्दानांयद
 ऽसव्यंजनतस्यवृत्तंभवति तावजावजसो तमेजग्मो
 समासेतुवाक्यविभक्त्यपेक्षया मत्पत्वमनंत्यत्वंचतेनाभय
 मपिभवति सद्रिक्षुः सभिरक् सजुनः सजुणो एतद्गुणा
 तद्गुणाः तग्गुणाः ११ नश्चदुदोः श्रद्धूदुदुत्येतयोरंत्यस्य
 व्यंजनस्यलुग्नभवति सद्दहियं सद्दा उगायं उन्नयं १२

निर्दुरोवा निर्दुरित्येतयोरंत्यव्यंजनस्यावालुन्नभवति
 निःसहं नीसह दुःसहो दूःसहो दूःसहोदुरिकउदुहिउ १३
 स्वरेऽंतरश्च अंतरोनिर्दुरोश्चांत्यव्यंजनस्वरेपरलुन्नभव
 ति अंतरप्यानिरंतरं निरवसेसं दुरुत्तरं दुरवगाहं क्वचि
 द्रवत्यपि अंतोवरि १४ स्त्रियामादविद्यतः स्त्रियोवर्तमा
 नस्यशब्दस्यांत्यव्यंजनस्यात्वभवति चिद्यच्छब्दवर्जयित्वा
 लुग्न पचदः सरित् सरित्रा प्रतिपत् पडिवच्चा संपत् सं
 पत्त्र बहुल्लुधिकारादीषत्स्पष्टतरयश्चुतिरपि संपया अ

अविद्यतइतिकिं विद्य १५ रोगा स्त्रियोवर्तमानस्यांत्यरे
 फस्यरादित्यादौऽशोभवति आत्वाऽपवादः गिरा धुरा पुरा
 १६ क्षुधोहा क्षुत्शब्दस्यांत्यव्यंजनस्यहादेशोभवति
 छुहा छोऽक्ष्योदौसंबोधनार्थचकारः आर्षेरबुहाइत्यपि
 १७ शरदतिरत् शरदादेरंत्यव्यंजनस्याद्रवतिशरद
 सरउ भिषक् भिसउ १८ दिक्प्रावृषोः सः एतयोरंत्यव्यं
 जनस्यसोभवतिदिमापाउसो १९ आयुरः प्ररसोर्वा ए
 तयोरंत्यव्यंजनस्यसोभवति दीहाउसो दीहाउ अछरसा

५ अक्षरा २० कुभोहः कुकभशब्दस्याऽत्यव्यंजनस्यहो
 भवति कउहा २१ धनुरवोवा धनुशब्दस्याऽत्यव्यंज
 नस्यहोभवति धणुहं धणू २२ मोनुस्वारः अत्यमका
 रस्याऽनुस्वारोभवति जलं फलं वछं गिरिं पेछं रुचिः
 दनंत्यस्याऽपि वणमि वणमि २३ वास्वरेमश्च अत्यम
 कारस्यस्वरेपरेऽनुस्वारोवाभवति पक्षेलुगऽपवादोम
 स्यमकारश्चभवति वंदेऽसभंअजिअंऽसभमऽजिअव ५
 वंदे बहुलाऽधिकारात् अत्यस्यापि व्यंजनस्यमकारः

साक्षात्सरकं यतजं तत् तं विधक् वीमुं पृथक् पिहं स
 म्यक् सम्मं इहं इहय आलेदुअमित्यादि २४ उ-जणेनो
 व्यंजने उयणं नइत्येषांस्थाने व्यंजनेपरेऽनुस्वारोभवति
 उ-पङ्क्तिः पंती परोड् मुखः परमहो ज् कञ्चुकः कंच
 उं लाञ्छनं लंठणे ण् षण्मुक्त्वा दमुहो उक्कण्ठा उलं
 ग संघ्या संख्या विन्ध्यः विक्का २५ वक्रोदावतः वक्रा
 दिषु यथायथादर्शनं प्रथमादेः स्वपरस्यांतश्चागमरूपोअ
 नुस्वारोभवति वंक् तंसे अस् मस् पुठं गुठं मुढा

पंसू बुंधकं कोडोक्कुपलंदेसणं विंदिउगिंठि मंजारो एध्या
 द्यस्यत्रासीत् वयंसी मणंसी मणंसिणी मणंसिलापडे
 सुआएषुद्वितीयस्य उवरिं अणित्तयं अऽमुंतयं अनयोस्त्रु
 तीयस्य कक्क-त्रस्य अश्चु श्मश्चु पुच्छा गुच्छ मूर्द्धन् पशंश्च
 इ कक्कोटि कुच्चल दर्शनं यश्चिक गृष्टि माज्जरि वयस्य
 मनस्विन् मनस्विनी मन्-शिल प्रतिश्चुत् प्रतिमुक्तकड्या
 दि क्वचिच्छंदः पूरणंऽपि देवभागसवन्नक्कचिन्नभवति
 गिठी मज्जारो मज्जारो मणिशिला आर्षेतुमणोसिला

अऽमुन्तयं २६ आस्यादेर्म्मस्वोर्वा ल्कायास्यादीनांचयोण
 सूतयोरनुस्वारोऽन्योवाभवतिल्का कारुणं कारुणं कारुआ
 णस्यादिवळेणं वळेसं वळेसु णस्वरित्तिकिं करिअ अ
 गिणो २७ विंशत्यादेर्लुक् विंशत्यादीनाऽनुस्वारस्यलुग
 भवति विंशतिः वीसा त्रिंशत् तीसासंस्कृतं सक्कय संस्का
 रः संस्कारोऽत्यादि २८ मांसादेर्वा मांसादीनामनुस्वार
 स्यलुक्वाभवति मांसं मेसं मासलं मेसलं कासं कंसं पास
 पंस्व कह कह एवं एव नूणं नूणं इआणि इआणि दाणि

७

दाणिं किंकरेमि समुहं समुहं कस्तुअं किंस्तुअं सीहो
 सिंहो मोस मोसल कोस्य पोशे कच्छ एवं नूनं इदानीं
 दाणिकिं समुह किंस्तु सिंह इत्यादि २९ गर्वेत्यावा अनु
 स्वारस्यगर्वपरं प्रेत्यासत्तेतस्येवग्रस्यंत्यावाभवति पट्टो प
 को संखो सङ्खो संखो अङ्गण अंगण लुङ्घण लंघण
 कञ्चुठं कंचुउ लञ्जठण लंठण अञ्जजिअं अंजिअं सज्जा
 संका कण्ठउ कंठउ उक्कठा उक्कण्ठा कण्ठं कंठं सण्ठो
 सटो अन्तरं अंतरं पन्थो पंथो चन्धो चंदो वन्धो बंधो

७

काम्यइ कंपइ वस्फइ वंफइ कलम्बो कलंबो आरम्भो
 आरंभो वर्गइति किं संसउ सहरइ इतिनित्यमिच्छंत्यन्ये
 २९ प्राचट् शरत्तरणयः पुंसि प्राचट् शरत् तरणिइत्ये
 तेशब्दाः पुंसि पुच्छिं गेप्रयोक्तव्याः पाउसो सरउएसतरणी
 तरणीशब्दस्य पुंस्त्रीलिंगञ्चैननियमाः अर्थमुपादानं ३० स्मभः
 दामसिरानभः दामन् सिरसनभस्वर्जितंसकारांतं नका
 रांतंचशब्दरूपं पुंसिप्रयोक्तव्यं जसो पउं तमोतेउं उरो नो
 त ज्मो नम्मा मम्मा अदामशिरानभइति किं दामं सिरं नहं

यच्चसेयं वयं समणं समं चम्पं इति दृश्यते बहुलाधिकारा
 त् ३१ वाःस्वार्थवचनाद्याः अक्षिपर्याया वचनादयश्च श
 द्वाः प्रेसिप्रयोक्तव्याः अक्ष्यःर्थः अज्जः वि सासवइ तयछी न
 च्चोविआइ तणःम्हअच्छीई अंजल्मादिपाठादक्षिशब्दः स्त्री
 लिंगेपि एसा अछी चरक्कू चरक्कूइ नयणा नयणा लोअ
 णा लोअणाइ वचनादि वयणा वयणाइ विजणा विज्जुए
 कुलो कुलं छंदो छंदं माहप्यो माहप्यं दुरका दुरकाइ भाय
 णा भायणाइ इत्यादिवचनादयः नेता नेताइ कमला कम

लाइ इत्यादिचतुसंस्कृतवदेवसिद्धं ३२ गुणाद्याक्रीवेवा गु
 णादयः क्रीवेवाप्रयोक्तव्याः गुणाइगुणा विहवेहिं गुणा इमं
 अंति देवाणिदेवा बिंदुइ बिंदुणा खगं खगो मंडलग्नं
 मंडलग्ना कररुहं कररुहो रुरकाइ रुरकाइत्यादिगुणा
 दयः ३३ वेमोऽजत्याद्याः स्त्रियां इमांता अजल्मादयश्च शब्दाः
 स्त्रियोवाप्रयोक्तव्याः एसागरिमा एसागहिमा एसानिहज्जु
 स्ता एसनिहज्जुमा एसाधुत्तिमा एसधुत्तिमा अजल्मादिः
 एसाअंजलि एसअंजली पिठी पिठं पृष्ठमित्येकतेस्त्रियाम्

९

वेत्यन्ये अछि अछिं पद्मा पद्मे चोरिआ चोरिअं एवंकु
 ली वलीनिहीविहीरसीगैठी इत्यंजत्वादयः गद्गु गद्गु इ
 तिसंस्कृतवदेवसिद्धं इमेतितंनैणत्वादेशस्यडीमाइत्या
 स्पृष्ट्यादिमन्त्रसंग्रहः त्वादेशस्यस्त्रीत्वमेवछंत्येके ३४
 बाहोरात् बाहुशब्दस्यस्त्रियामाकाराऽन्तादेशोभवति बाहा
 एजेणधरिउएक्काएस्त्रियामित्येव मेयराबाहु ३५ अतोडो
 विसर्गस्य संस्कृतलक्षणोत्पन्नस्यातःपरमस्यविसर्गस्यस्था
 नेजेइतिआदेशोभवति सर्वतः सवउं पुरतः पुरउ अगतः

९

अगउ मार्गतः मयउ एवंसिद्धावस्थापेक्षया भवतः भवउ
 भवंतः भवंतो संतः संतोक्तःकुदो ३६ निःप्रतीउत्पतीमा
 ल्यस्थोर्वा नरप्रतिइत्यतोमात्माशब्देस्त्रुधाधतोचपरयुथासं
 ख्यउत्परित्येवरूपोभवतः अभेदनिदेशःसर्वादेशार्थः उमा
 लं निम्नलं उमालयं बहउपरिमं पइठा परिठिअं पइठि
 अं ३७ आदेः आदेरित्यधिकारःकगन्चदेत्यादिसूत्रात्प्राग
 विशेषेवेदितव्यः ३८ त्यदाद्यव्ययात्तत्स्वरस्यलुक त्यदादे
 व्ययाच्चपरस्यतयोरवत्यदाद्यःव्ययोरादःस्वरस्यबहुलंलु

१० भवति अहेह्ल अहेइह्ल जइमा जइइमा जइहं जइइहं ३९
 पदादापेर्वा पदात्परस्याऽपेरऽव्ययस्यऽदेल्गवाभवति तपि त
 मपि किपि किमपि केणवि केणावि कहपि कहमपि ४०
 इतेःस्वरातश्चहिः पदात्परस्यइतेरादेल्गभवति स्वरात्परश्चत
 कारोहिर्भवति किंति जंति दिठति नज्जतंस्वरात् तहत्ति क
 त्तिपिउत्ति पुसोत्ति पदादित्येवइयविकगुहानिलयाए ४१ लु
 सयरवशाषसांशषसंदीर्घःप्राकृतलक्षणवशाद्दुस्तायाद्याउप
 र्धधावायेषां शकारषकारमकाराणांतेषांमादेःस्वरस्यदीर्घोभव

१०

ति शस्ययलोपे पश्यति पासइकश्यपः कासवो आवश्य
 कं आवासयं रलोपे विश्राम्यति वीसमइ श्विश्रामः वी
 सामो मिश्रं मीसं सस्यशः संपासो बबलोपे अश्वः आसो
 विश्वसति वीससइ विश्वासः वीसासो शलोपे दुःशासनः
 दूसासणो मनःशिला मणासिला षस्ययलोपेसिथ्यः सीसी
 पुथ्यः पूसो मनुष्यः मणूसोरलोपे कर्षकः कासउ वर्षाः
 वासः वर्षः वासो वलोपेविघ्नाणः वीसाणो विघ्नक् वीसं
 षलोपे निष्पक्तः नीसन्तो यस्ययलोपे सस्यं सासं कस्य

११ चित् कासइ रलोपे उस्त्रः उंसो विसंभः वीसंभो वलोपे
 विकस्वरः विकासरो निस्वः नीसो सलोपे निःसहः नीसहो
 नदीर्घाः नुस्वरादिति प्रतिषेधात्सर्वत्रनादौ शेषादेशयोर्दि
 त्वमिति हित्वाभावः ४२ सम्यदि इत्येवमादिषु शब्देष्वदेरका
 रस्य दीर्घो वा भवति सामिद्धिं समिद्धी पासिद्धी पासिद्धी
 पायडं पयडं पाडिवया पडिवया यासक्तो पसक्तो पाडिसि
 द्दी पडिसिद्धी सारिच्छो सरिच्छो माणंसी मणंसी माणंसि
 णी मणंसिणी आहिहिआई अहिहिअई परोहो पावासू ११

पवासू पाडिष्फदि पडिष्फदि सम्यदि १ प्रसिद्धी २ प्रक
 ट ३ प्रतिपद ४ प्रसक्त ५ प्रसितिसिद्धी ६ सदक्ष ७ म
 नस्विन् मनस्विनी ९ अभियाति १० प्ररोह ११ प्रवासिन्
 १२ प्रतिस्यदिन् १३ तेन आकृतिगणोऽयं अस्पर्श आफ्
 सो परकीयं पारकेरं पारकं प्रवचनं पावयणं पवयणं
 चतुरंतं चतुरंतंचाउरंतमित्याद्यपि भवेति ४३ दक्षिणे हे
 दक्षिणशब्दे आदेरतो हे परदीर्घो भवति दाहिणो हे इति किं
 दारिकणो ४४ इस्वप्नादौ स्वप्न इत्येवमादिष्वदेरस्य इत्वं भव
 ति सिचिणो सिमिणो आर्षे उकारोपि स मिणो ईसि वेदि

सो विलिअं विअणं मुइंगो विकिणो उत्तीमो मिरिअं दि
 षो बहुलाधिकारणत्वाभावेभति दत्तदेवदत्तोस्वप्नईष
 त् वेतस व्यलीकव्यजनमृदंग कृपण उत्तम परिच दत्त
 इत्यादि ४६ पक्वोऽगारललाटेवा एष्टादेवरतइत्वंवाभव
 ति पक्व पिक्व अंगारो इंगालो णिडालं णडालं ४७ मध्य
 मकतमेद्वितीयस्य मध्यमशब्देकतम शब्देचद्वितीयस्याः
 तत्त्वंभवतिः मष्मिमो कइमो ४८ सप्तपर्णेवासप्तपर्णादि
 तीयस्याःतइत्वंवाभवति दत्तिवर्णो दत्तवर्णो ४९ मयद्यः
 इर्वा मयट् प्रत्ययेआदे रतस्थाने अःइत्यादेशोभवति विष

मयः विसमउ विसमउ ५० ईर्हरेवा हरशब्दरेःतईर्वाभ
 वति हीरो हरो ५१ निविधकोरुः आदेरस्याःनयोरुत्वं
 भवति कुणी वीरुं कथंरुणउरुनकइतिप्रत्यकृत्यंऽतरस्य
 श्वचशब्दस्यतुसा साणोइतिप्रयोगोभवतः ५२ वेद्रखंडिते
 नावाअनयोरादेरस्यणकारेणसहितस्यउत्वंवाभवति बुइं
 बेइं खुडिउ खंडिउ ५३ गवयेवः गवयशब्दकाराऽकार
 स्यत्वंवाभवति गाउगवआ ५४ प्रथमेपथोर्वा प्रथमेपका
 रयोरस्ययुगक्रमेणचउकारोवाभवति पुदुमं पदमं पुदमं
 पदमं ५५ ज्ञानत्वेऽभिज्ञादौ अभिज्ञएवंप्रकारेषुज्ञस्यणत्वे

कृतेज्ञस्येवाऽतएवंभवति अहिण्य सद्यण्य कयण्य आगम
 ण्य नत्वइति किं अहिज्जोसद्यज्जो अभिज्ञादावति किं प्रज्ञः
 पणो येषांयस्यणत्वेऽतएवंदृश्यते तेऽभिज्ञादयः ६६ एछंय्या
 दो शय्यादिघादेरस्यएवंभवति सज्जा सुंदेरं गेंदुअं एछ
 शय्या सौंदर्या कंदुक अन्नआर्षेपुरेकम्मं ६७ कछुकरपर्यंतो
 श्वर्येवा एवादेरस्यएत्वंवाभवति वेह्लि वल्लि उक्केरो पउक्केरो
 पेरंतो पज्जंतो अछेरं अछरिअं अछयरं अछरिज्जं अछ
 रीयं ६८ ब्रम्हचर्येवः ब्रम्हचर्येशब्देनस्याऽतएवंभवति बेभरे
 च ६९ तोऽतरि अंतरशब्देनस्याऽतएत्वंभवति अंतःपुरं

अंतोऽुरं अंतश्चारी अंतोऽारीकचिन्नभवति अंतगयं अंतो
 वीसंभ निवेसियाणं ६९ उत्प्रेक्ष्ये पद्मशब्देऽआदेरऽतएत्वं
 भवति पोम्मं पद्मछद्येतिविश्लेषेनभवति पउमं ६९ नमस्कर
 रपरस्परेद्वितीयस्य अनयोद्वितीयस्याऽतएत्वंभवति नमो
 कारो परोऽप्यरं ६९ वार्थो अर्पयतोधातोऽआदेरऽस्येत्वंवाभ
 वति उप्येइ अप्येइ उप्पिअं अपिअं ६९ स्वपाउच्च स्वपि
 तोधातावादेरस्यउत्तउच्चभवति सोवइ सुवइ ६९ नान्युन
 यादाइवा नन्नः परेषुनः शब्देऽआदेरऽस्यआआइइत्यादेशो

वाभवतः नउणानउणाइ पक्षे नउण नउणो केवलस्यापि
 दृश्यते पुणाइ ६६ वाऽलाचरण्यलुक् अलाचरण्यशब्दो
 रादरऽस्यलुम्बाभवति लाउं अलाउं लाऊ अलाऊ रण अ
 रणं अतइत्येव आरणकुंजरोववेहंतो ६६ वाऽव्ययौ
 श्वातादावैदातः अव्ययेषु उश्वातादिषु च शब्देष्वादेराकारस्य
 अदाभवति अव्यय जह जहा तह तहा अहव अहवा व
 वा हं हा इत्यादि उश्वातादि उरकयं उरकायं चमरो चाम
 रो कलउ कालउ ठविउ ठविउ परिठविउ परिठविउ

संठविउ संठविउ पययं पाययं तलवेतं तालवेतं तल
 वोळं तालवोळं हलिउ हालिउ नराउ नाराउ बलया बला
 या कुमारो कुमरो खइरं खाइरं उश्वात चामर कालक
 स्थापित प्राकृत तालवंत हालिक नाराच बलाका कुमरो
 खाइरइत्यादि केचिद्ग्राम्णपूर्वाह्नयोरयीच्छति वस्त्रणो
 वाम्णो पुष्पाहं पुष्पाहो द्वर्गो दावगी चमू चामू
 इतिशब्दभेदास्ति ६७ यञ्चच्छर्वा घञ्निमित्तोयोद्धि
 रूपआकाररतस्यादिभूतस्यादाभवति पवहो पवाहो पहरो

१५

पहरो पयरो पयारो प्रकारः प्रचारोवा पछवो पछावो क
 चिन्नभवति रागो राउ ६८ महाराष्ट्र महाराष्ट्रशब्देआदेराका
 रस्याऽद्भवति महवं मरहठो ६९ मांसादिष्वनुसारे मांसप्र
 कारेष्वनुसारेसत्यादेरातोऽद्भवति मेसंपंस पंसणे कंसं कं
 सिउ वैसिउ पंडवो संसिद्धिउ संजत्तिउ अनुस्वारइकिं मां
 सं पाशू मांस थोशू पांसनकोस्य कोसिक वांसिक पांडव
 सांसिद्धिक सांयानिक इत्यादि ७० श्यामाकेमः श्यामाके १५
 मस्याऽतोऽद्भवति सामउ ७१ इःसदादीवा सदादिषुशब्देधा

तइत्वंभवति सिइ सया निसिअरो निसाअरो कुप्यिसो
 कुप्यासो ७२ आचार्येचोऽच्च आचार्यशब्देचस्याऽतइत्वं
 मःत्वंचभवति आयरि आइरिउ ७३ ईःस्यानखत्माट
 स्यानखत्माटयोरातईर्भवति ठीणं थोसम खट्टिउडो
 संखायमितित्तु समःस्यः खाइति खादेशेसिद्ध ७४ उः
 सास्मास्तावकेअनंयोरादेरातउत्वंभवति रुह्वा थुवउ
 ७५ ईहासारे आसारोआदेरातउहाभवति ईसारो
 आसारो ७६ आर्यायार्यः श्वश्वा आर्याशब्दश्वश्वा

वाच्यायार्यस्यातर्भवति अज्जुश्वामिति किं अज्जा ७७
 एदग्गस्सि म्माह्वशब्दे आदेरातएज्जवति गेष्म ७८ हारे
 वा हारशब्दे आतएह्वभवति देरं पक्षे दुआरं बारं
 दारं कचं नैरइउ नारइउ नैरयिक नारयिक कशब्द
 योर्भवति आर्षेऽन्यत्रापि पञ्चकम्म असहे ज्जदेवा
 स्सर ७९ परापतेरीवा परापतशब्दे रस्ययातएह्वभवति
 पारवउ पारावउ ८० मात्रटिवा मात्रट् प्रत्यय आत ए
 ह्वभवति एति अमेतं एतियमत्तं बहुलधिकारात्

क्वचिन्मात्रशब्देपि भोत्रणमेतं ८१ उदोहार्द्धे आर्धशब्दे
 आदेरातउदोच्चभावतः उहं उहं पक्षे अहं अहं बाह
 सलिल पवहेणवह्लहि उदात्तापेक्षौ आलीशब्दे पक्षिवा
 चिनि आतउत्वंभवति उह्मा पक्षिवाचि किं अलीसरवी
 ८३ ह्रस्वः संयोगे दीर्घस्य यथादर्शनं संयोगे परे ह्रस्वाभ
 वति आत् आम् अंबं तामं तंबं विरहाऽपिः विरह्मणी
 आस्यं अस्सं इत मुनीद्रः मुणिंदो तीर्थं तिष्ठं गुरूह्वापा
 गुरूलावा चूर्णः चूर्णा एतत् नरेन्द्रः नरिंदो नगेन्द्रः नगिं

१७

दो म्लेंछः मिलिच्छोदिष्टिक्थणवहं उत्तु अधरोष्ठः अ
 हरुठं नीलोत्पलं तिष्ठुप्यलं संयोगइतिकं पासईस
 रो उसरो ८४ इतएब्दा संयोगइतिवर्तते आदेरिका
 रस्यसंयोगोपरेणकारोवाभवति पेण्डं पिंडं धम्मेलं ध
 मिहं सेंदूरं सिंदूरं वेहं वेहू पें पें वेहं विहं
 क्वचिन्नभवति चिंता ८५ किंशकेवा किंशक्केआदे
 प्रितएब्दाभवति केसअं किंशअं ८६ मिरायो मिरा
 शब्देइतएकारोभवति मेरा ८७ पथिपृथ्वीपथिप्रीति

आ

१७

श्रुन्मूषिकहरिद्राविभीतकेषः उत्तु एधादेरितोऽकरोभव
 ति पही पुटवी पुहई पडसुआ मूसउ हलदी हलद्दा
 बहेउउ पथकिरदसितेतितु पथिशब्दसमानार्थस्यपथ
 शब्दस्यभविष्यति हरिद्रायाविकल्पइत्यन्येहलिदी ह
 लद्दा ८८ शिथिरुगुदेवा अनयोएदेरितोऽदाभवति
 साहिलंसिटिलं पसिटिलं पसटिलं अंगुअं इंगुअं
 निर्मितशब्देतुवाभ्रात्वंनविधेयं निर्मात निर्मितशब्दा
 भ्यामेवसिद्धेः ८९ तितोरोरः तित्तिरिशब्दरस्येतोद्ग

१७

दो म्लेच्छः मिलिच्छोदिष्टिक्थणवहं उत् अधरोष्ठः अ
 हरुठं नीलोत्पलं तिष्ठुप्यलं संयोगइतिकं मासं ईस आ
 रो उसरो ८४ इतएब्दा संयोगइतिवर्तते आदेरिका
 रस्यसंयोगेपरेएकारोवाभवति पेण्डं पिंडं धम्मेलं ध
 मिहं सेंदूरं सिदूरं वेहं वेहू पें पितं वेहं विहं
 क्वविन्नभवति चिंता ८५ किशकेवा किशकेआदे
 पितएब्दाभवति केरुअं किशुअं ८६ मिरायो मिरा १७
 शब्देइतएकारोभवति मेरा ८७ पथिपृथ्वीपृथिवीप्रति

श्रुन्मूषिकहरिद्राविभीतकेषः उत् एष्वादेरितोऽकरोभव
 ति पही पुटवी पुहई पडसुआ मूसड हलही हलहा
 बहंउउ पथकिरदसितेतितु पथिशब्दसमानार्थस्यपथ
 शब्दस्यभविष्यति हरिद्रायाविकअइत्यन्येहलिही ह
 लहा ८८ शिथिलंगुदेवा अनयोएदरितोऽदाभवति
 साहिलंसिटिलं पसिटिलं पसटिलं अगुअं इंगुअं
 निर्मितशब्देतुवाश्रात्वनविधेयं निर्मात निर्मितशब्दा
 भ्यामेवसिद्धेः ८९ तितोरौरः तित्तिमिशब्दरस्यतोद्ग

वति तितिरो ९० इतोतोवाक्यादो वाक्यादिभूते इति शब्दे
 यस्तत्संबन्धिन इकारस्याऽकारो भवति इअजेपि आवसा
 णे इअविअसिअकुसुमसरि वाक्यादाविति किं पितुति
 पुरिसोति ९१ इज्जिक्कासिंहत्रिंशद्विंशतौत्याजिक्कादिश
 ब्देषु इकारस्यतिशब्देन सह इ भवति जाहा सीहे सीता
 वीसा बहुलाधिकारात् क्वचिन्न भवति सिंहदन्तो सिंह
 राउ ९२ रुकिनिरःरुनिपेसर्गस्यरेफलोपे इति इत
 इकारो भवति नीसरद्र नीसासोलुकीति किं निनउ ति

स्सहार्द अंगार्द ९३ दिन्योरुत् द्विशब्देनावुपशर्गे च इत्
 उद्भवति द्विदुमन्तो दुआर्द दुविहो दुरेहो दुरवयणं
 बहुलाधिकारात् क्वचिद्विकल्पः दुणा विउणा दुइउ विइउ
 क्वचिन्न भवतीति द्विजः चिउ द्विरदः द्विरउ क्वचिद्वालम्
 पि देवयणं नि णुमज्जइ णुमन्तो क्वचिन्न भवति निवडइ
 ९४ प्रवासीक्षो अनयोरादेरित उल्लंभति पावास्तउउधू
 ९५ युधिष्ठिरैवा युधिष्ठिरशब्दे आरेरित उल्लंभा भवति
 जहुदिलो जहिठिलो ९६ उच्चद्विधाकृतः द्विधाशब्देक

गधातोः प्रयोगइतिउत्वंचकारादुत्वंचभवति देहाकिज्जइ
 देहाकेज्जइ दुहाइअं दोहाइअं रुगइतिकिं दिहागयं
 कुचिल्केवलस्यापि दुहाविसो सरबहुसथो ९५ वानि
 भ्ररना निभ्ररशब्दनकारेण सहइतउकारोवाभवति नि
 भ्र उभ्ररो निभ्ररो ९६ हरीतक्यामीतोत्त हरीतकीशब्द
 आदेरिकारस्याद्भवति हरडइ ९७ आत्कश्मीरे कश्मीरे
 शब्दयीत आद्भवति कश्मीरो ९८ पानीयादिष्वत् पानी
 आदिशब्देषुइतद्भवति पाणिअं अलिअंजिअइ जिअ

उ बिलिअं करिसो दुइअं सिरिसो तइअं गहिरं उव
 णिअं आणिअं पलिक्किअं उसिअंतं पसिअं प्रदीपितं
 गहिअं वमिउ तयाणि इयाणि पानीय अलीक जीव
 ति जीवतु व्रीडित करीष सिरिष द्वितीय तृतीय गभी
 र उपनीत आनीत प्रदीपित अवसिदत्त प्रसीद गृही
 त वल्लीक तदानीं इदानीमितिपानीयादयः बहुलाधि
 कारादेषुक्चिन्नित्यं क्वचिद्विकल्पः तेन पानीयं अलीयं
 जीअइ करीसो उवणीउ इत्यपिसिद्धं ९९ उजीर्णेजीर्णं

२०

शब्दे इत उद्भवति ज्जुणसुरा क्वचिन्नभवति जिणेभोअणम
 तैउ १०० उहीनविहीनवा अनयोरितएत्वंवाभवति हूणो
 हीणो विहूणो विहीणो विहीणइतिकिं पहिणजरमरेणा
 १ तीर्येहै तीर्थशब्देहेसतिइतएत्वंभवति तूहं हइति
 किं तिछं २ एत्तपीयूषोपीडबिभीतनकीदृशेदृशे एधीत
 एवंभवति पेउसं आमेलो वहेउउ केरिसो ३ नीउपीठे
 वा अनयोरितएत्वंवाभवति नेउं नीउं पीठं ४ तुतोमु
 कुलादिष्वन्न मुकुलादिषुशब्देष्वादेरुतोत्वंभवति मउल

२०

मउलो मउरं मउडं अगरुं गरुर्द्रं जहुदिलो जहिदिलो
 सोअमहं गलोइ मुकुल मुकुट अगरु गुर्वी युधिष्ठिर
 सोकुमार्य गुडन्वी इतिमुकुलादयः क्वचिदाकारोपि चि
 हृतः चिदु ६ वोपरौ उपरा वृतोदाभवति अवरि
 उवरिं ६ गुरोकेवा गुरोस्वार्थकेसत्यादेरुतोदाभवति
 गरुउ गुरुउ कइतिकिं गुरू ७ इभुकुटो भुकुरावादेरुत
 इर्भवति भिउडी ८ रुपुरुषेरोः पुरुषशब्देगुरुतइत्वंभ
 वति पुरिसो पुरिउसं ९ इक्षते क्षतशब्देआदेरितउ

उत्वंभवति दीअं १० उत्सुभगमुसलेवा सूहवो सुहउं
 मूसलं मुसलं ११ अनुत्साहोछनेत्सछे उछाहउत्स
 नवर्जितेशब्देयौत्सछौतयोः परयो रादेरुतउद्भवति त्स
 उंसउ उंसवो उंसितो उंसरदुछ उद्भताः शुदायस्मात्स
 उंससई अनुत्साहोछनेदितिकिं उछाहोउछनो १२ लु
 किदुरोवा दुरुपसर्गस्यरेफलोपेसति उत्वं उत्वंवाभवति
 दुसहो दुसहो दुहउदुहउ लुकितिकी दुसहो विरहो
 १३ उत्सयोगे संयोगेपरआदेरुतउत्वंभवति तोणुं

२१

मोणुं पोरकरं कोट्टिमं पाछउ लोदउ मोछा मोगरो
 पोलेणो कोणदो कोन्ता वोक्कनो १४ कुत्तहल्लेवान्हदस्व
 श्वकुत्तहल्लशब्देउत्तहुदाभवति तत्सन्नियोगेहस्वश्व
 वाकोउहल्लं कोउहल्लं १५ अदत्तः सूस्मेवा सूस्मशब्दु
 तोदाभवति सुक्कं संक्कं अक्किपिं सुहुमं १६ दुक्कलेवा
 लश्वदिः दुक्कलशब्देउकारस्यात्त्वाभवति तत्सन्नियोगच
 लकारोदिर्भवति दुअल्लं दुउल्लं आपिंदुगुल्लं १७ वोद्ध
 दे उद्धटशब्देउत्तस्त्वंभवति उच्चीट उद्धट १८ उभूह

२२

नूमकंडलबातूले एषूतउत्वंभवति भुमयाहणुमंते कंड
अइवाउलौ १९ मधुकैवा मधुकशब्देउतउद्भवति महु
अं महुअं २० इदेतौनूपुरेवा नूपुरशब्देउतइतएतइत्य
तौभवतेः वानिउरं नेउरं पक्षेनूपुरं २१ उक्कषाडीतूणी
सूर्परस्थूलतांबूलगुडचीमूल्य एषूतउद्भवति कौहंडी
कौहली तौणीर कोप्परि थार तंबोले गलोई मोहं २२
स्थूणाच्छूणावा अनयोरूतउत्वंभवति घूणा घूणा
तौणे तूणं २३ अतोऽत् आदेरुकारस्वात्वभवति घृतं

२२

घयं तणं तणं कृतं कयं वृषभः वत्सहोमृगः मउ घृष्टः
घठो दुहाइ अमितकृपादिपावात् २४ आकृशाभुदुकमृ
दत्वेवा एषादेर्भूतआदाभवति कासाकिसा माउक्क माउ
क्क मउत्तूणं २५ इकृपादो कृपाइत्यादिषुशब्देष्वादेर्भूत
इत्वंभवति किवाहि अयमिठरसेएव अन्यत्रमठे दिठं दि
ठी सिठं सिठी गिठी पिछी भिऊ भिंगो भिंगारो सिंगारो
सिआलोधिणा घुसिणं विड समिहिदी इड्डी गिड्डी कि
सो किराणू किरा किछ तिप्यंकिमिडनिवी किच्चा कि

२३

ईधिई किवोकिविणो किवानं विंचुउचित्तं वित्तीहि अंबा
 हितं विहिउविसी इसी विइहो बिहो सइउ क्किं निससी
 क्विन्नभवति रिद्धी रुपाइदय मृष्ट दृष्ट दृष्टि सृष्ट सृष्टि
 गृष्टि पृथ्वी भृगु भृंग भृंगार शृंगार शृंगारु घृणा घु
 शृण वृद्ध समृद्धि ऋद्धि गृष्टि कृशकृशानुमं कृच्छ क
 षितनृप कृत्याकृति धृति कृप कृपिण कृपाण वृश्चिकवृ
 त्त वृत्तिद्वात व्याद्वात वृंहित वृशी ऋषी विमृष्णा स्पृहा
 सकृत् उकृष्ट नृशंस ४४ २६, पृष्टेवाऽनुत्तरपदेपृष्टश

२३

द्वेऽनुत्तरपदेकृतइद्वाभवति पिठी पठी परिवविग्रं अनु
 त्तरपदइतिकिं महिवह २७ मसृणमृगांकमुत्कशृंग
 धृष्टेवा एषुक्तइत्वाभवति मसिणां मसणं मिअंको
 मयंको मिच्च सिगं सिगे धगे २८ उट्टवाद्धो ऋतुद
 त्यादिषुशब्देधोदेकृतउट्टवति उऊ परामुगे पुगे पउगे
 पुहई मउत्ती पाउसो पाउउ भुई पहुडि पाहुडं परहु
 उ निहुअं निउअं विउअं संबुअं थुत्ततो निबुई बुदं
 वुंदावणो बुहो बुही उसहो मुणाल उऊ नामो उउ

२४

माउउ भाउउ पिउउ पुहवी ऋतु परामृष्ट स्पृष्ट प्रवृ
ष्ट पृथिवी प्रवृत्ती प्रावृष्ट प्रावृत् भृति प्रभृति प्रभृ
त परभृत् निभृत् विवृत्त संवृत्त वृत्तांत निर्वृत निर्वृ
त्ति वृद वृदावन वृष्ट वृद्धि कृपाभा मृणाल ऋजु जामा
तृक मातृक भ्रातृक पितृक पृथ्वी इत्यादि २९ निवृत्त
वृंदारकेवा अनयोऋतुतद्वाभवति निवृत्तं निवृत्तं उदा
रया वंदारया ३० वृषभेवावा वृषभेऋतुवेनसहउद्वा
भवति उसहो वसहो ३१ गोणाऽन्त्यस्यगौणपदस्य

२४

योऽं त्यऋतस्योद्भवति माउमंडलं माउहरं पिउहरं माउ
सिआ पिउसिआ पिउवणं पिउवड् ३२ मातुरिद्धा मातृ
शब्दस्यगौणस्यइद्वाभवति माइहरं माउहरं कचिदगौ
णस्यापि माइण ३३ उदुदोऽन्त्यस्य मृषाशब्दऋतुतद्वा
तुच्चभवति मुसा मूसा मोसा मुसावाउ मूसावाउ मोसा
वाउ ३४ इदुतोऽवृषदृष्टिपृथक् मृदंगनस्तृके एषुऋतुतद्
कारोकारोभवतः विगेबुठो चिठी बुठी पिहं पुहं मिइंगो
मुइंगो नत्तिउननुड ३ वायहस्पती वृहस्पतिशब्देऋ

२६

एदेशोभवति किलिंतकुसुमोवयारेस्त धाराकिलिअव
 तं ४३ एतइहावेदनाचपेटादेवरकेसरे वेदनादिषे
 तइत्वंवाभवति विअणा वैअणा चविडा विअडचवेडा
 विणोअ दिअरो देवरो मम्हमहिअदसण किसरं आ
 सार हिकसायकेसरुहंत परिणमइबंधुणोच्चिअपरि
 जारं जूरिआकुसुमं १ केसरं महिला महेला इति
 तुमहे लोमहि लाशब्बाभ्यांसिद्धं ४४ ऊस्तेनेवा स्तेने
 एतऊहाभवति थूणो घणो ४५ ऐनएत् ऐकारस्था

२७

दोवर्तमानस्यएत्वंभवति सेलो तेलुक्कं एरावणो केलासो
 वेज्जो केठवो वैहवंतरुणिआणदित्तेणा कित्तेकयंतल
 हं अमयविमिसंषुहतेण ४६ इत्सेधवशनेश्वरे एत
 योरैत्तइत्वंभवति सिधवं सच्छिळरो ४७ सैन्येवा सै
 न्यशब्दे एतइहाभवति सित्तं सत्तं ४८ अइदैत्यादीच
 सैन्यशब्देदैत्यइत्येवमादिषुचएतोइइत्यादेशोभवति
 एत्वाऽपवादसद्वन्नं इदच्चो दद्वन्नं अइसरिअं भइर
 वोवइजवणो दइवयं वइआलीयं वइएसो वट्टएहो

२७

वैदञ्जो वइस्साणरो कइअं अइसुंरिअं मइरंअवं वइ
 साहो वइसाणो लोसदरं चइतंदेल्यदेन्य ऐश्वर्यमैख
 वैजवन देवते वैतालीय वैदेह वैदञ्जो वैश्वानर वैशाख
 वैशार स्वैः चैत्यइत्यादिविश्लेषेनभवति चैत्य चइअं
 आर्षेचैत्यवेदन चीचदणं ४९ वैरादोवावैरादिष्टोः
 इरादिशोवाभवति वइरं वरं कइलासो केलासो क
 इवरं कैरवं वइसवणो वेसवणो वइसंपाडणो वेस
 पाडणो वेआलिउ वइआलिउ वैसिइअंवैसिअं

२७

चइतो चेतो वैरंकेलासो कैरव वैश्वश्रवण वैशंपाय
 नं वैतालिक वैशिक चैत्रइत्यादि ५० एअदोवा देव
 शब्देएतत् अइश्वादेशोभवति देवं दद्वं दइवं ५१
 उच्चैर्नीचैस्येऽनः अनयोरैतो अअइत्यादेशोभवति
 उच्चअं नीचअं उच्चनीचाभ्यांकेसिछ उच्चैर्निचैस्तोस्तु
 रूपांतरनिवृत्त्यर्थेवचनं ५२ इच्छैर्ये धैर्यशब्दे एत
 इद्रवति धीरं हरइविसाउ ५३ उत्तोऽहाऽन्योन्यप्र
 कोशातादाशिरोवेदनामनो हरसशोरुहे तोश्ववः

२८

एषोतोऽत्वंवाभवति तत्संनियोगेच यथासंभक्तकका
 रतकारयोर्वादेशः अन्नन्नं अन्नं पठणे आवज्जं
 आउज्जं सिरवियणा सिरोवियणा मणहरं मणोह
 रं सररुहं सरोरुहं ऊत्सोद्धासे सीछासद्धेउतउद्
 वति सोद्धासः सूसासो ५५ गव्यउआ अगोशब्दे
 उतीउ आअइत्यादेशोभवत्तः गउउ गउआ गांउहर
 स्सु एसागाइ ५६ अतऊत् अकारस्यादेशोभवति
 कोमुदी कोमुदी यौवनं जौवणं कौस्तुभः कोछुहो

२८

कौशांबी कोसंबी कौंचः कौंचो कौशिकः कोसिउ
 ५७ उत्सोदर्यादौ सींदर्यादिषुशब्देष्वतउद्भवति
 सुंदरं सुंदरि अं संजायणे सुडो सुद्धोअणी दुवा
 रिउ सुगंधतणं पुलोमी सुवणीउं सौंदर्यं मौजायन
 शौंड शौद्धादनिदोवारिकसौगंध्यं पौलोमी सौवर्णि
 क ५८ कौक्षयकेवा कौक्षयकशब्देऽतउद्भवति कु
 छेअयं कोछेअयं ५९ अउः पौरादोच कौक्षयके
 पौरादिषुच अतअउरादेशोभवति कउछे अयं पौरः

२९ पडरो पडरजणो कौरवः कडरवो कौशलं कडसलं
 पोरुषं पडरिसं सौधं सडहं गडडः गडडो मौलिः म
 ४ मौणं ५ उली मडणं सौरा सडराः कौलाः कडलाः ६१ आञ्च
 गौरवे गौरवशब्दे अत आत्वं अडश्च भवति गारवं गडर
 वं ६१ नाव्यावः नौशद् अत आवादेशो भवति नावा
 ६२ एतयोदशादौ स्वरस्य सस्वरव्यंजनेन त्रयोदशन्
 इत्येवं प्रकारेषु संख्याशब्दे षष्ठादेः स्वरस्य परेण स्वरव्यं
 जनेन सह एद्भवति तरेह तेवीसा तेतीसा ६३ स्थिवि

२९

रविचकिसलायस्कारे एष्ठादेः स्वरस्य परेण सस्वरव्यंज
 नेन सह एद्भवति थेरो वेइल्लं मुच्छवि अइह्ठयस्सुणपुं
 जाइत्यपि दृश्यते एकारो ६४ वाकदल्ले कदल्लशब्दे आ
 देः स्वरस्य परेण सस्वरव्यंजनेन सह एद्वा भवति ६५ वे
 तः कर्णिकार कर्णिकारे इतः सस्वरव्यंजनेन सह एद्वा
 भवति कणरो कर्णिआरा ६६ अय्यौवेत अयिशब्दे आ
 देः स्वरस्य परेण सस्वरव्यंजनेन सह एद्वा भवति ऐवीहे
 मी अइउम्भति एवचनादैकारस्योऽपि प्राकृते प्रयोगः

३१

६७ उत्पूतनविदरनवमालिकानवफलिकापूगफले पू
तरादिद्यादेः स्वरस्य परेण स्वरव्यंजनेन सह इवोति पोरो
बोरं बोरी नोमालिका नोहलिआ योष्फलं पोष्फली ६८
नवा मयूरखलवणचतुर्गुणचतुर्थचतुर्थीचतुर्दशचतु
र्वारकुंसेमारकुमारकुतूहलोत्तरखले मयूरवादिद्यादेः स्वर
स्य परेण सस्वरव्यंजनेन सह ऊदाभवति मोहो मऊहो
लोणं इअलवणुग्नमचोगुणा चउगुणा चोछो चउछो
चोछी चउछी चोदह चउदह चोदसी चउदसी चोद्वारो

३१

च उद्यासो सोमालो मुऊमालो कोहलं कुउहलं तहम
न्येकोहलिए उहलो उअहलो उत्तरखलं उत्तरहलं मोरो
मउरो इतितुमोरमैवरशब्दाभ्यांसिद्धं ६९ अवायोते
अवापयोरुपसर्गयोरुतइतिविकल्पादर्थनिपातेन च आ
देः स्वरस्य परेण सस्वरव्यंजनेन सह उदाभवति अच उ
अरइ अवसरइ उआसो अवयासो अपउसरइ अवसर
इ ऊसारिअं अवसारिअं उत उअवणं अघणं उअघ
णा कचिन्नभवति अवगयं अवसहो उअरवि ७० उच्चो

३१

पे उपशब्दे आदेः स्वरस्य परेण स्वरव्यंजनेन सह उत् उच्चा
 देशो वा भवतः ऊहसि अं ऊहसि अं उवहसि अं उञ्जाउ
 उञ्जाउ उञ्जाउ अआसो उवञ्जासो ७१ उमो निषणे नि
 षणशब्दे आदेः स्वरस्य परेण सस्वरव्यंजनेन सह उम आदे
 शो वा भवति णुमणो निमणो ७२ प्रावरणे अंवाउ प्रा
 वरणशब्द आदेः स्वरस्य परेण स्वरव्यंजनेन सह अंगु आ
 उ इत्यादेशो वा भवतिः पंगुरणं पावरणं पाउरणं ७३ ३१
 स्वरादः संयुक्तस्याऽनादेः अधिकारोऽयं यदित ऊर्द्धमनुक्त

मिथ्यामस्तत्स्वरात्परस्य असंयुक्तस्य अनादेर्भवतीति वे
 दितव्यं ७४ कगचजतदपयवां प्रायो लुक् स्वरात्परेषा
 मनादिभूतानां असंयुक्तानां कगचजतदपयवानां प्रायो
 लुग्भवति निरुयरो लोउ सयडंग नउनयर मयको च
 सई कयमहो जयेयं पयावई गउ तविआणं रसाय
 लं जई दगया मयणो परिऊ सुअरिसो य दयालू नय
 णं विउउ व लायनं विउहो वलयाणलो प्रायोमहणा
 त्कचिन्नभवति सुकुसुमे पयागजलं सुगउ अगस्त

३२

सचावं विजणं सुतारं विदुरो सयावं समनाउ देवो दा
 णवो स्वरादिल्लेव संकरो संगमो नक्कंचरो धणंजउ वि
 संतवो पुरंदरो संबुडो संवरो असंयुक्तस्स्येव अक्को व
 गो अच्चा वज्जं धुत्तो उद्दामो विप्पो कज्जं सब्बं क्वचित्सयु
 क्तस्स्यापि नत्तंचरः नक्कंचरो अनादेरित्येव कालेगंधो
 चौराज्जारो तरुदेवो पावंवुणो यकारस्स्यतुजत्वमादौव
 क्ष्यते समासेवाक्यविभक्त्यापेक्षयाभिन्नपदत्वमपि विव
 क्ष्यते तनतत्रयथा दर्शनमुभयमपि भवति सहकरो

३२

सहयरो आगमिउ जलजरो जलयरो बहुतरो बहुअ
 रो सहदो सहउ इत्यादि क्वचिदादेरऽपि सपुनः सोऽणः
 सच सो अचिन्हं इधं क्वचिच्चरयजः पिसाची पिसार्जी
 एगत्तं एक एगो अमुकः अमुगो अमुकः असुगो आवकः
 सावगो आकारः आगारो तीर्थकरो तिष्ठगरो आकर्षः
 आगरिसो लोगस्सु जोअगरे इत्यादिषु रूढ्यर्थे बभूवेत्येव
 कस्यगत्वं आर्षेऽन्यदऽपि दृश्यते आकुंचनं आउट्ठनं अरु
 वस्यदत्वं ७५ यमुना चामुंडा कामुकाऽतिमुक्तकेमोऽनु

१३

नासिकश्च एषुमस्य लुग्भवति लुकिचसति मस्यरुग्ने
 ऽनुनासिकोभवति जउणा जाउंडा काउंआ अणित्तयं
 क्वचिन्नुभवति अइमुत्तयं ७६ नावर्णात्यः अवर्णा-
 त्यरस्यादेना पश्वनलुग्भवति सवहो सावो अनादेरित्ये
 व परउहो ७७ अवर्णायश्रुतिः केगचजेत्यादिनालुकि
 सतिशेषोऽवर्णोवर्णात्यरोलघुप्रयत्नतरयकारश्रुति
 भवति तिछयरो सयदं नयरं मयको कयगाहो का
 यमणी रययं पयावई रसायलं पायालं मयणो गया

१३

नयरं नयणं दयालू लायन्नं अवर्षइतिकिं सउणो
 पाउणो पउरं राइवं निहउ निनउ वार्ड कई अव
 र्णादित्येव लोअरस् देअरो क्वचिद्भवति पियइ
 ७८ कुञ्जकर्णरकीलेकः स्वोपुष्य एषुकस्यरयोभ
 वति पुष्यं चेकुञ्जाभिधेयं नभवति खुज्जाखणरं
 रवीलउ अष्यइतिकिं बंधेयं कुज्जय पस्सणं आर्षे
 ऽन्यत्राऽपिकाशिनं रवासिअं कसितं रवस्सिअं ७९
 मरकतं मदकलंगः कंदुकत्वादेः अनयोः कस्य

३४ गोभवति चिलाउपुलिंद एवायंविधिः कामरूपिणि
 तुनेयते नमिमोहरिकिराये ८१ शीकरेभहोवा
 शीकरेकेरयभहोवोभवतः सीभरो सीहरो पक्षे सी
 अरो चंद्रिकायामः चंद्रिकाशब्दकस्यमोभवति चं
 दिमा ८२ निकषस्फटिकचिकुरैहः एषुकस्य होभ
 वति निहसो फलिहो चिहुरोचिहुरशब्दः संस्कृतेऽपी
 तिहुरजः ८४ खयथ धभाह स्वरात्परेषामऽसंयुक्ता
 नामऽसंयुक्तानामऽनादिभूतानां खयथधभइत्येषां

३४

र्णानांप्रायोहोभवति ख साहा स्रहं मेहला स्रहं मे
 हला लिहइध मेहो जहणं माहो लाहइथ नोहो
 आवसहोमिहणं केहइ धसाह वाहो बहिरो बाह
 इ इह धेणु इह हणु म सभा सहा सहावा नद घण
 हरो बाहइ स्वरादित्येव सखा कथाबधोरवंभोअसं
 युक्तस्येत्येव अरकइति अबधइ कछइ सिद्धउ लक्ष
 इ अनादेरित्येव गज्जतेरवेमोहागळइधणो प्रायइत्ये
 व सरिसवस्वला पलययणो अथिरो जिणधम्मा प

३५

णठभउ नभं ८९ पृथकिधोवापृथक्शब्दस्यधोवाभ
वति पिधं युधं पिहं पुहं ८६ श्रृखलेखः श्रृखले
खस्यकोभवति संकलं ८७ पुन्नागभागिन्योर्गोमः
अनयोर्गस्यमोभवति पुन्नामाइवसंते भामिणि ८८
छागेलः छागस्यलोभवति छाली छीली ८९
अलेदुर्भागसुभगेवः अनयोस्त्वैगस्यवीभवति
दूहवो मूहवो उत्तइति किं दुहउ मूहउ ९० खचि ३५
तमपिसाचयोश्चसद्वोवा अनयोश्चयथासंख्यंस

छडइत्यादेशोवाभवतः खसिउ खडउ पिसच्छो पिसाउ
९१ जरिले जोकोवा जरिले जस्यकोवाभवति कडि
लो जडिलो ९२ टोदः स्वरात्परस्याऽसंयुक्तस्यानादे
ष्टस्यडोभवति नडो भेडोघडइ खदित्येवघंटा असंयु
क्तस्येत्येव खडा अनादेरित्येव टक्को क्वचिन्नभवति
अटति अटइ ९३ सटाशकटकैठभेटः एषुटस्यटो
भवति सटा सयटे टैकचो ९४ स्फटिकेलः स्फटिक
शब्दस्यलोभवति फलिहो ९५ चपेटापाटोवा चपे

३६

काशदेण्यंतेच पाटो धातो टस्यलोवाभवति चविला
चविडो फालेड् पाडेड् ९६ ठाठः स्वरात्परस्याऽसंयु
क्तस्याहनादेष्टस्यटोभवति मटो सटो कमटो कुव
रो पटड् स्वरादित्येव वैकुंतो असंयुक्तस्येत्येव चिठ
ड् अनादिरित्येवहियणठाड् ९७ अकोठड्डः अको
ठेठस्यद्विरत्तेष्टोभवति अकोड्डतेड्डरुथ्यं ९८ पि
ठरेहोवारश्चडः पिठरेठस्यहोवाभवति तत्सन्नियोगे
चरस्यडोभवति पिहडो पिठरो ९९ डोलः स्वरात्पर

३६

स्याऽसंयुक्तस्याऽनादेड्स्यप्रायोलोभवति बडवासुखं
वलयासुहं गरुलो तलायं कीलड् स्वरादित्येव मांड
कोडं असंयुक्तस्येत्येव खग्माअनादेरित्येव रमड्डिं
भा प्रायोगग्रहणात्कचिद्विकल्पः बलिसं बडिसे
दालिमं दाडिमं गुडो गुलो नाली नाडी पालं णडं आ
मेलो आवेडो कचिन्नभवत्येव निविडं गउडं पीडी
अं नीडं उड तडी २०० वणो लोवा वणोपास्यलो
वाभवति बैल्लै वैण्ड १ तुञ्जेतश्चछोवा तुछडेतस्य

३७

चछोवादेशोभवतः च्छं बुछं तुछं २ तगरत्रसरत्त
 वरेदः एतस्यणभवति टगरो टसरो दुबरो ३ प्र
 त्यावौडः प्रत्यादिषुतस्यडोभवति पडिवन्नं पडिहासो
 पडिहारो पाडीप्फदी पडिसारो पडिनिन्नत्तं पडि
 मा पडिवया पडंसुआ पडिकुरड् पडुडि पाहुडं
 वावडो पडाया बहेडउ हरहुई मडयें आषेदुःक
 तं दुक्कडं सुकतं सेकडं आदतं आहडं आवहत्तं ३७
 अवहड इत्यादिप्रयोगहणात् क्वचिन्नभवति प्रतिस

मयं प्रतीयं यईवं संप्रति संपड् प्रतिष्ठानं पड्छा
 नं प्रतिष्ठा पड्छा प्रतिज्ञा पड्णा प्रति प्रभृति प्रा
 भृत व्यापृत पुताका विभीतका हरीतकी मृतक
 इत्यादि ४ इत्वेवतसे वेतसेतस्यडोभवति इत्वेस
 ति वेडिसो इत्वइतिकिं वेअसोइः स्वप्रादावितीका
 रोविकल्मेनभवति इत्वइतिव्यावृत्तिबलात् ५ गर्भि
 ताइति मुक्तकेणः अनयोस्तस्यणोभवति गन्निणो अ
 णिडेतय क्वचिन्नभवत्यपि अइमुत्तयं कथमेरावणे

३८

ऐरावणशब्दस्य ऐरावड इतितुऐरावतस्य ६. रुदिते
 दिष्णीनाणः रुदितेतस्यदिनासहद्विरुक्तोणोभवति
 रुणं अत्रकेचिद्वत्वादिषुदइत्यारब्धवन्तः सतुशौरसे
 नीमागधीविषयएवदृश्यते इतिनोच्यते प्राकृतेहि क्रु
 तुः रिऊ उरु रजते रयय एतत् एयं गतः गर्ड सा
 प्रतं संपर्य यतः जड ततः तड कृतकयं हतं हयं
 हताशः हयासो श्रुतः स्रुड प्राकृति आकिई निर्वृतः
 निबुड नीतः ताड कतरः कयरोद्वितीयः दुईड इत्या

३८

दयः प्रयोगाः भवन्ति नपुनः रिदु रयदमित्यादि
 क्वचिद्भावेपिव्यत्ययश्चेतिसिद्धं दिहीइत्येवं तदर्थं
 तुधृतेदिहिरितिवक्ष्यामः ७ सप्ततौरः सप्ततौतस्य
 रोभवति सेत्तरी ८ अत्तसीसातवाहनेलः अनयो
 तस्यलोभवति अलसी सालाहणा सालवाहणा सा
 लाहणीभासा ९ पलितेवा पलितेतस्यलोवाभवति
 पलिलं पलिअं १० पीतेबोलेवा स्वार्थोलकारेपीत्ते
 तस्य बोवाभवति पीवलं पीअलं लइति किपीअं ११

३९

वितस्तीवसति भरतकातरमातुलिंगेहः एषुतस्य
 होभवति वहली वसही बहुलाधिकाराक्षिचिन्नभव
 ति वसइ भरहो काहलोमाहुलिंगं मातुलिंगस्यश
 दस्यतु माउलुंगे १२ मेथिशिस्थिरशिशिलप्रथमे
 थस्यदः एषुषस्यदोभवति हापवादः मेठी सिदिले
 सदिलो पदमो १३ निशीथ पृथिव्यार्वा अनयोः थ
 स्यदोवाभवति निसीदो निसीहे पुदवी पुहवी १४
 दशनदष्टदधदोलादडदरदाह देमदर्भकदनेदोह

३९

देदोवाडः एषुदस्यडोवाभवति डसणं दसणं डो
 दठो दठो डठो डोला दोला डडो दडो डरो दरो
 डाहो दाहो डभो दभो डभो दभो कडणं कडणं
 डोहलो दोहलो दरशदस्यचभयार्थवृत्तेरेवभव
 ति अन्यत्र देरदलिअ १५ देशदहाः अनयोर्धात्वा
 दस्यडोभवति डसइ डहइ १६ सख्यागद्वदेरः स
 ख्यावाचिनिगद्वदशब्दचरस्यरोभवति एआरह बा
 रह तेरह गगार अनादे रिलेव तेदस असेयुक्त

४०

स्थेत्येव चाऽह १७ कदल्याऽमहमे कदलीशब्दे
 ऽहुमवाचिनिदेश्यरोभवतिकदली अहमइति किं
 कयली केली १८ प्रदीपिदोहदेलः प्रपूर्वेदीप्यतो
 दोहशब्देचदस्यलोभावति पलिवेइ पलित्तं दोहलो
 १९ कदंबेवा कदंबशब्देदस्यलोवाभावति कलंबो
 कयंबो २० दीयोधावा दीप्यन्नो धातो तस्य धोवा
 भवति धिप्यइ दिप्यइ २१ कदर्थिवेतः कदर्थिते ४०
 दस्यवोभवति कवहिउ २२ कुकुदेहः ककुदेहस्य

होभवति कउहं २३ निषधेधोटः निषधेधस्य
 दौभवति २४ वौषधे अपधेस्यदोवाभवति उस्
 टं ईसहं २५ नोणः स्वरात्परस्याऽसंयुक्तस्याऽनादे
 र्नस्यणोभवति कणयं मयणो वयणं नयणं माण
 इ आषेतु आरनालं अनलइत्याद्यपि २७ वादौ
 असंयुक्तस्यादौवर्तमानस्यणोवाभवति णरो णई
 नई णेइ नेइ असंयुक्तस्यत्येव न्यायः नाउ २८ नि
 वनापितेलंलंवा अनयोर्नस्यललइत्येतौवाभवतिः

लिंबो॥ निंबो॥ णाविउ॥ नाविउ॥ २९॥ पोवः स्वरात्परस्याऽसं
 युक्तस्याऽनादेः पस्याप्रायो वो भवति॥ शपथः॥ सवहो॥ मावो
 उवसग्नो॥ पईवो॥ कासवो॥ पावो॥ उवमा॥ कविलो॥ कुणवं
 कलावो॥ कवालो॥ महिवालो॥ गोवडा॥ तवडा॥ स्वरादित्येव
 कपडा॥ असंयुक्तस्येत्येव॥ अप्यमत्तो॥ अनादेरित्येव॥ रु
 हेणा॥ पढडा॥ प्रायडित्येवा॥ कईरिउ॥ एनेनपकारस्यप्राप्तयो
 लोपवकारयो र्यस्मिन् कृते श्रुतिस्वरमुत्पद्यतो सतत्र
 कार्यः॥ ३०॥ पाठि पुरुषपरिघपरिखायनसयारिभद्रेफः॥

एयंतेपाठि धातोपरुषादिषु यस्य फो भवति फालेइ फाडे
 इ फरुसो फलिहो फलिहा फणसो फालिहहो ३१ प्र
 भूतेवा प्रभूते यस्य वो भवति बहुतं ३२ नीपार्पाडे मोवा
 अनयोः यस्य मोवा भवति नीमो नीवो आमेलो आवेडो
 ३३ पापड्योरः पापड्योव पदादौ पकारस्य रो भवति पा
 रड्यो ३४ फोभहो स्वरात्परस्याऽसंयुक्तस्याऽनादेः फस्य
 भहो भवतः क्वचिद्ः रेफः रेभो सिफा सिभा क्वचिद्बुह
 मुतोहलं क्वचिदुभावपि सभलं सहलं सनालिआ सहा

लिआ सभरी सहरी गुभइ गुहइ स्वरादित्येव गुंफइ
 असंयुक्तस्येत्येव पुणं अनादित्येव चिहइफणी प्राय
 इत्येव कसिण फणी ३५ बौवः स्वरात्परस्यासंयुस्याः
 वोदेर्वस्यवोभवति अलाबूः अलाबू शबलः सबलो
 ३६ विसिन्यांभः विसिन्यांबस्यभोभवति भिसिणी स्त्री
 लिंगनिर्देशादिहनभवति विसतंतुपेलवाणं ३७ बंधि
 मयो कबंधस्यमयोभवतः कमध्ये कयधो ३८ कैटभो
 वः कैटभे भस्यभोभवति कैटवो ३९ विषमेमोढोवा विष

मेमस्यदोवाभवति विसदो विसमो मन्मथेवः मन्मथश
 ब्रूमस्यवोभवति वम्भहो ४१ वाङ्मिमन्यो अभिमन्यैन्युश
 हेमोवावाभवति अहिवन् ४२ भमरेसोवा भमरेमस्यसो
 वाभवति भसलो भमलो ४३ आदेर्योजः पदादेर्यस्यजो
 भवति असो जसो जाइ आदेरिति किं अवयवो विणउ
 बहुलाधिकारासोपसर्गस्याः नादेरपि संजमो संजोगो अ
 वजसो क्वचिन्नभवति पउउ आर्षलोपोऽपि यथारव्यान्तं
 अहर कायं यथाजातं अहाजाय ४४ युष्मदर्थपरतःयु

आच्छेदः परेयस्य तो भवति तुम्हारिसो तुम्हकेरो अर्थ
 परइतिकी जुम्हदम्हपयरण ४५ यद्यालः यष्टायस्य
 लोभवति लठी वेणुलठि उल्लुलठि मुहुलठि ४६ वीत्त
 रीयाऽनीयकृत्येज्जुः उत्तरीयशब्दऽनीयतीयकृत्यप्रत्ययेषु
 चयस्यद्विरुक्तो जौवाभवति उत्तरीयं उत्तरीज्जं अनीयं
 करणी अंविम्वयणीयं जवणिज्जं जवणी अंतिज्ज तीज
 विद्वज्जो वीउ कृष्णपज्जापेयां ४७ छायायां होऽकांतौवा ४३
 अक्रांतौवर्तमाने अयाशब्दे यस्य होवाभवति वच्छस्सवा

ही वच्छस्सच्छाया आतपाऽभावः सच्छादं सच्छायं अकां
 तवित्ति किं मुहाछायाकांतिरित्यर्थः ४८ डोहवौकतिपये
 कतिपये यस्य डोहवड्येतौ पर्यायेण भवतः कड्वाहं
 कड्वेअं ४९ किरिभोररोडः अनयोरस्य डोभवति
 किडीभेडो ५० पर्याणेडावा पर्याणेरस्य डोइत्यादेशो भ
 वति पण्डायाणं पच्छाणं ५१ करवीरेणः करवीरेप्रथ
 मास्यरस्य णो भवति वणवीरो ५२ हरिद्रादौलः हरिद्रादि
 पुशब्देषु धसंयुक्तस्य रस्य लोभवति दलद्दी हलिद्दाइ ह

लिहो जहलिलो सिदिलो मुहवो चलणो कलुणो डेगा
 ले सक्कालो सोमालो चिलाउ फलिका फलिहा फालि
 हहो काहलो लक्को अवदालं भसलो जदलं वदलो
 निठुलो बहुलाधिकाराच्चरणशब्दस्यपादार्थवृत्तेरेव
 अन्यत्रचोरणकरण भमरेससन्नियोगएव अन्यत्रभ
 मरो यथाजठरं वदरो निदुरो इत्याद्यपि हरिद्रा हरि
 द्राति हरिद्र युधिष्ठिर शिथिर मुखर चरण वरुण
 करुण अंगार सत्कार सकुमार किरात परिखा परि

या पारिभद्र कातर रुग्ल अपहार भमर जठर बठर
 निष्ठुर इत्यादि आर्षेतुदुवालसंगे इत्याद्यपि ५३ स्थ
 लेलोः स्थलेलस्यरोभवति घोर कथं थूलभदो स्थ
 लस्यहरिद्रादेर्लित्वे भविष्यति ५४ लाहललांगूलेवा
 देर्णः एद्यादेर्लस्यणोवाभवति पाहलो लाहलो णंग
 णे लंगलं णंगूलं लंगूलं ५५ ललाटेच ललाटेच
 देर्लस्यणोभवति चकार आदेरनुवृत्त्यर्थः णिडालं
 णडालं ५६ शबरेबोमः शबरेवस्यभोभवति समरो

४५ ५७ स्वप्ननीर्व्योर्वा अनयोर्वस्यमोभवति सिमिणो सि
विणो नीमी नीवी ५८ शषोःसः शकारषकारयोः
सोभवति शमदोकुसो निसंसो वंसो सामा स्रन्दिस
इ सोहइ विसइ ष संडो निहसो कसा उं घोसइ
उभयोरपि सेसो विसेसो ५९ स्नुषायां स्नोना स्नुषा
शब्दषस्यल्डः णकाराक्रातोहोवाभवति स्रुहा स्रुषा
६० दशपाषाणेहः दशनृशब्देचदशोर्यथादर्शनं होवा
भवति दहमुहो दसमुहो दहबलो दसबलो दहरहो

४५

दह दस एआरह बारह तेरह पाहाणो पाखाणो
६१ दिवसेहः दिवसेसस्यहोवाभवति दिवहो दि
वसो ६२ होयोनुस्वारात् अनुस्वारात्परस्यहस्यघो
वाभवति सिधो सीहो संधारो संहारो क्वचिदङ्गनु
स्वारादःपि दाइः दायो ६३ षट् शमीशावसंधा
सप्तपर्णेष्वादेच्छः एष्वादेर्वर्णस्यछोभवति छठो छ
ठी छप्पउ छंसुहो छमी छावा छुहा छत्तिवणो
६४ सिरा योवा सिराशब्देआदेछोवाभवति छिरा

४६

सिरा ६५ लुगभाजनदनुजराजकुलेजुः सस्वरस्यनवा
 एषुसस्वरजकारस्यलुगभवति भाणं भायणं दणुवहो
 राउलं शयउलं ६६ व्याकरणप्राकरागतकोगाः एषु
 कोगश्वसस्वरस्यलुगभवति वारणं वायरणं पारो पा
 यारो आउ आयउ ६७ किशल्यकालायसहृदयेयः ए
 षुसस्वरस्ययकारस्यलुगभवति किसलं किसलयं म
 हणवसमा सहिन्ना जालातेसहि अणहिधिष्यति निसम
 णपि अहि असहि अयं ६८ दुर्गादेब्युदुंबरपादपतन

४६

यादपीठं तर्हः एषुसस्वरस्यदकारस्यांतर्मध्येवर्तमानस्य
 लुगभावति दुग्गी दुग्गाएवी उंबरो उडुंबरो पावड
 ण पायवडणं पावीठं पायवीठं अंतरितिकिं दुर्गादेब्या
 मादेर्माधुत् ६९ यावन्तावज्जीवितावर्तमानावटप्रावार
 कदेवकुलैवमेवैवः यावदादिषुसस्वरस्यवकारस्यांत
 र्वर्तमानस्यलुगभवति जा जाव ता ताव जीअं जीविअं
 अतमाणो आवत्तमाणो अडो अवडो पारउ पावारउ
 देउलं देवउलं एमेष एवमेव अंतरित्येव एवमेवैःत्य

४०

स्य न भवति २७० इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचितायां
सिद्धहेमचंद्र० शब्दानुशासनवृत्तौ अष्टमस्याऽध्यायस्य
प्रथमः पादः १ यद्दोमंडलकुंडलीकृतधनुर्दंडेन सिद्धा
धिपक्रीतवैरिकुलात्त्वया किल दलाकुंदाः वदात्तं यशः भो
त्वाग्नीणिजगति खेदविवशं तन्मालवीनां व्यधा दापाडोस्त
नमंडले च धवलगडुरुले च स्थिति १२९ पादः अहं संयु
क्तस्य अधिकारोऽयं ज्यायामाति यावत् यदि तउद्धमनु
क्रमिष्यामस्तसंयुक्तस्येति वेदितव्यं १ शक्तमुक्तदष्टरूप

४१

णमदुत्वे को वा एषु संयुक्तस्य को वा भवति सको सतो मुक्को
मुत्तो उको दको लुक्को लुगो माउक्कं माउतणं २ क्षः
खः क्वचित्पुच्छलौ शरखो भवति क्षस्परवो भवति क्वचि
ब्रुछलावऽपि खउ लरकणं क्वचित्पुच्छलावधि खीणं
क्षीणं क्षीणं क्षीणं क्षिज्जइ ३ क्स्सक्योर्नाम्नि अनयोर्ना
म्नि संज्ञायारवो भवति क्पोरकर पोरकरणी निरकं
स्स खधो खंधावारो अवरकंदो नाम्नीति किं दुक्करं
निक्कपं निक्कउ नमोक्कारो सक्कयं तक्करो ४ रुक्कस्सकंदे

४८

वा अनयोः कृस्कयोः खोवाभवति कुरकं कृक्वं खंदो
 कंदो ९. श्वेटकादौ श्वेटकादिषु संयुक्तस्य खोभवति खेडउ
 श्वेटशब्दे विषपर्यायः श्वेटकः खोडउ स्फोटकः फाडउ
 स्फोटकः खेडउ स्फटिकः खेडिउ ६. स्थाणाः वहरे स्थाणौ
 संयुक्तस्य खोभवति हरश्चेद्वाचो नोभवति स्वाणू हरइति
 किं घाणुणोरेहा ७. स्तोभेस्त्वस्य वा स्तोभशब्दस्तस्य खोभवति
 वा खंभो थंभो काष्ठादिसयः ८. अथवा वस्य दे स्य दाः भा
 वयत्तौ स्तोभेस्तस्य थवोभवतः थंभो ठंभो स्तभ्यते थंभि जुड

अ

४८

ठंभि जुड ९. रक्ते गोवा रक्तशब्दे संयुक्तस्य गोवाभवति रग्गो र
 त्तो १०. शक्ले होवा शकृशब्दे संयुक्तस्य होवाभवति सडं
 कृक्वं ११. कृतिचत्वरेचः अनयोः संयुक्तस्य चोभवति किञ्ची
 चच्चरं १२. त्यौ चैत्ये चैत्यवर्जितेत्यस्य चोभवति सच्चं प
 च्चउ अच्चेत्यइति किंचडुक्तं १३. प्रत्युषेषश्च होवा प्रत्यु
 षेत्यस्य चोभवति तत्संति योगे चषस्य होवाभवति पच्चुहो प
 च्चसो १४. त्वध्वदध्वांच छजकाः क्वचित् एषायथासंख्यमंत
 क्वचिद्भवति भुक्ताभोञ्चा ज्ञात्वा णञ्चा श्रुत्वा सोञ्चा पृथ्वी पि

छी विद्वान् विज्जं बुद्धा बुद्धा भुत्वा सयलं पिच्छं विज्जं
 बुद्धा अण्णायगामी चइण्णतत् काउंसती पत्तोसि
 व परमं १५ वृश्चिकेश्वे ज्जुर्वा वृश्चिकेश्वेः सस्वरस्य
 स्थानेज्जं रादेशो वा भवति छाः पवादः विज्जु उ विज्जु
 पक्षे विच्छिउ १६ छीः श्यादी अश्यादिषु संयुक्तस्य छ
 भवति खस्याः पवादः अछि उछू लछी कछे छीअं छीरं
 सरि छी वछी मछिआ छेत्तं छुरा दछो कछी वछं
 छणो कछा छरो कुछे अयं छुरो उछा अयं । सारिछं

४९

अक्षिइक्षु लक्ष्मी कक्ष श्रुत क्षीर सवक्षामक्षिका क्षेत्र
 सुधा दक्ष कुक्षि वक्षम् क्षुण कक्षा क्षारको क्षयेकः क्षुर
 उक्षन् सतसादृश्य क्वचित् स्तुगितशब्देऽपि छइअं
 आर्षइरकू खीरं सारिरक इत्याद्यपि दृश्यते १७ क्षमा
 योको को पृथिव्यावर्तमानेक्षमाशक्ते संयुक्तस्य छी भव
 ति छमा पृथिव लाक्षणिकस्यापि क्षमाक्षेराख्य भवति
 क्षमाछमा काविति किं खमा शान्तिः १८ क्रक्षवा क्रक्ष
 शब्दे संयुक्तस्य छे वा भवति रिच्छं रिरकं रिछो रिरको

५०

कथं छूटं क्षिप्तं वृक्षक्षिप्तयोरुत्कृष्टाविति भविष्यति
 १९ क्षणे उत्सवे क्षणशब्दे उत्सवाभिधायिनिसंयुक्तस्य
 भवति उणो उत्सवइति किं उणो २० ह्रस्वात्थश्चत्स
 सामऽनिश्चले ह्रस्वात्परेण थश्चत्सप्राप्तो भवति निश्च
 लेतुन भवति थ पछं पछा मिच्छा श्व पछिम अछेरं पछा
 त्स उत्साहो उछाहो मत्सरः मच्छलो मत्सरो संवत्सरो
 संवत्सरो चिच्छइ फलिच्छइ जुगुच्छइ अछेरा ह्रस्वादि
 तिकिं उत्सारिउ अनिश्चलइति किं निश्चलो आर्षे तथे चो

५०

पितृत्वं २१ सामर्थ्यात्सकोत्सवेवा गणसंयुक्तस्य बोवा भव
 ति सामं सामं उछु उरुत्तु उछवो ऊसवो २२ स्पृ
 हायां स्पृहशब्दे संयुक्तस्यो भवति फस्याः पवादः छिर्ही
 बहुलाधिकारात् क्वचिदन्यदपि निष्पिहो २३ द्यथ्यर्थाजः
 णो संयुक्तानां जो भवति द्य मज्ज अवज्ज अवज्जं वेज्जो द्युति
 जुइ जोउ प्य जजो सेज्जार्य भज्जा चौर्य समत्वात् भारिच्या
 वज्जं कज्जं पज्जाउ पज्जत्तं मज्जाया २४ अभिमन्यो ज
 जोवा अभिमन्यो संयुक्तस्य जोज्जश्च वा भवति अहीमज्ज

५१

पक्षे अहिमन् अभिग्रहणादिहनभवति मन्तू २९ सा
 ध्वसध्यक्षोक्तः साध्वससंयुक्तस्यध्यक्षयोश्चकोभवति
 सश्शसं ध्व बश्शए काण उवश्शाउ सश्शाउ मश्शं विका
 ख सश्शा मश्शं गुश्शं नश्शइ २६ ध्वजेवा ध्वजशब्देसं
 युक्तस्यकोवाभवति धउ २७ इधोज्जा इधौ धातो संयुक्त
 स्य ज्जाइत्यादौशोभवति समि ज्जाइ विज्जाइ २८ वृत्त
 प्रवृत्तमृत्तिकापतनकदर्थितवा एषुसंयुक्तस्यदोभवति
 वदो पयदो महिआ पदणं कवहिउ २९ तस्याऽधूर्तादौ

५१

र्त्तस्यदोभवति धूर्तादीन्वर्जयित्वा केवदो वदी जदो पय
 दद वदलं गयवदयं नदई संवद्विअ अधूर्तावितिकिं
 धूर्ता किंती वत्ता अवतणं निवत्तणं पवत्तणं संवत्तणं
 आवत्तउ निवत्तउ निवत्तउ पवत्तउ संवत्तउ वत्तिआ व
 च्चिउ कन्चिउ उक्कन्चिउ कन्चरी मुत्ती मुदुत्ता मुत्ता बहुला
 धिकारात् वद्दा धूर्तकीर्ति वार्ता आवर्तन निवर्तन प्रवर्तन
 संवर्तक आवर्तक निवर्तक प्रवर्तक संवर्तक वार्तिक
 कार्तिक उत्कर्तिक कर्तरि मूर्ति मूर्त मुहूर्त इत्यादि ३०

१२ वृत्तेणः वृत्तेसंयुक्तस्य णो भवति वेणुं तोलवेणुं ३१ ठो
स्थिति संस्तुले अनयोः संयुक्तस्य ठो भवति अठो विसं
ठुलं ३२ स्थानचतुर्थाऽर्थे वा एषु संयुक्तस्य ठो भवति ठीणं
थीणं चउठो चउछो अठो प्रयोजनं अछोधनं ३३ एस्यानु
ष्टेष्टासंदष्टा उष्टादिबर्जिते एस्या ठो भवति लुठो मुठो दि
ठो सिद्धो पुठो कठं सूरदा अणितं अनुष्टेष्टासंदष्ट
तिकिं उट्टो इट्टा चुणवा संदट्टो ३४ गर्तेडः गर्तशब्दे संयु
क्तस्य डो भवति दाऽपवादः गडो गडा ३५ समर्द्धवितर्द्धवि

५२

छर्द्ध छर्दिक पर्द्धमर्द्धितेर्द्धस्य एषुर्द्धस्य डल्वं भवति समडो
वियडो विबडो छडुड छडी कवडो मड्डुड ३६ गर्दभं
वा गर्दभं डस्य डो वा भवति गदुहो गदूहो ३७ किं बरि
काभिंदिपालेणुः अनयोः संयुक्तस्य णो भवति अणुलि
आभिंदिबालो ३८ तस्मै चटो सध्वे संयुक्तयो र्यथाक्रमं
चटो भवतः वट्टो ३९ दधविदधव्यच्चिब्यच्चेदः एषु सं
युक्तस्य डो भवति दट्टो वियट्टो बुट्टो बुट्टो धचिन्नभ
वति विट्टकडनिस्त्विति ४० श्रद्धच्चिमृद्धाऽच्चेऽन्ते वा

५३

एवंऽतेवर्तमानस्यसंयुक्तस्यदोषाभवति सदा सदा इही
 रिही मुदा मुदा अदं अदं ४१ मज्झोर्णः अनयोर्णो
 भवति मनिस्मं पज्जाणो जणाणं संण पणा विष्णाणं
 ४२ पंचाशत्यंबदशदत्ते एषुसंयुक्तस्यणोभवति पणास
 पणारह दिष्णं ४३ मन्योतावा मन्युशब्देसंयुक्तस्य
 तावाभवति मत्तू मत्तू ४४ स्तस्यथोऽसमस्तबे समस्त
 बर्बजितेस्तस्यथोभवति हृद्युई घोत्तं घोअं पछरो प्र
 शस्तो पसछो अछि सछि असमस्तबेतिक्किं समती

५३

तंबो ४५ स्तवेवा स्तवशब्देस्तस्यथोभवति तंबो तंबो
 ४६ पयस्तेघटो पर्यस्तेपर्यायेणघटोभवतः पछुछो
 पछुटो ४६ बोत्साह थोहश्वरः उत्साहशब्देसंयु
 क्तस्यघोवाभवति तत्सन्धियोगेबहस्यरः उछरो उछ
 हो ४७ आश्लिष्टेलधो आश्लिष्टसंयुक्तयोयथासंख्यं
 लधइत्येतौभवतः अलिढो ४८ चिन्हेधोवा चिन्हेसं
 युक्तस्यघोवाभवति एहाऽपवादः पक्षेसोऽपि विधं
 ईधंविण्हं ४९ भस्मात्मनीः पोवा अनयोः संयुक्तस्य

५४

पोवाभवति गहापवादः पक्षसोपि विधंइधंविष्
 भयो भस्सो अप्या अप्याणा पक्षेअता ५० द्वाको
 : द्वाकोः पोभवति कुदलं कुपलं रुक्मिणी रुपि
 णी क्वचित् चोपि रुच्यी रुपी ५१ व्यस्ययोः फः व्य
 स्ययोः फोभवति पुष्पं पुष्पं सप्पं निष्पेषः निष्पेसो
 निष्पावः निष्पावो स्यदन स्फदन प्रतिस्पच्छिन् पाडि
 प्फच्छा बहुलाधिकारात्कचिद्विक्रमः बहूप्यइ क्वचि
 नभवति निष्पद्दो निष्पुंसणं परोपस्यं ५२ भिष्मिभः

५४

भिष्मिभस्यपोभवति भिफो ५३ श्लेष्मणिवा श्लेष्म
 श्लेष्मस्यपोभवति सेफो सिलिहो ५४ ताम्नामं
 म्बः अनयोः संयुक्तस्य मयुक्तोपोभवति तमं अंबं अं
 विरं तम्बिरं इत्यादेश्यो ५५ कोभोवा कस्यभोवाभवति
 जिज्ञा जीहा ५६ विहलेवोवश्च विहलेवस्यभो
 वाभवति तत्सेनियोगेचविशदेवस्यभोवाभवति भिष्म
 लो बिह्ललो विहलो ५७ वोहो उर्ध्वशब्देनसंयुक्तभोवा
 भवति उह्ल उह ५८ कश्मिरश्शोवा कश्मीरशब्देसंयु

कस्य ज्ञो वा भवति कम्भारो कंहारो ५९ मोनः नस्य
 मो भवति अधोलोपापवादः जम्भो वम्भाहा मम्मण ६०
 ग्मोवा ग्मस्य मो वा भवति यम् जम् जग्गे तिग्मं तिग्मं
 तिग्मं ६१ ब्रम्हचर्यसूर्यसौदर्यशौर्यैर्ये रिः एषुर्य
 स्यरो भवति जाः पवादः वम्हचरं चौर्यसमत्वात् वं भव
 रित्र्यं स्तुं सुदरं सौदीरं ६३ धैर्ये वा धैर्येयस्यरो वा
 भवति धीरं धिज्जं सूरु सूर्जो इतितुस्तरसूर्य प्रकृति
 भेदात् ६४ एतः पर्यन्ते पर्यन्ते एकारात् परस्यर्यस्य

रो भवति परन्तो एत इति किं पज्जन्तो ६५ आश्वर्ये आश्व
 र्ये एतः परस्यर्यस्यरो भवति अच्छरं एत इत्येव अच्छरिअं
 ६६ अत्ते रिआः ररिज्जरिअं आश्वर्ये अकारात् परस्यरिअं
 अररिज्जरी अ इत्येते आदेशा भवन्ति अच्छरिअं अच्छरं
 अच्छरिज्जं अच्छरिअं अन इति किं अच्छरं ६७ पर्यस्त
 पर्याणसौकुमार्ये ह्यः पर्यस्त पर्याणसौकुमार्येषु यस्य ह्यो
 भवति पर्यस्तं पट्टदं पट्टुच्छं पट्टाणं सोअमहं पट्टोको
 इतितुपञ्चकशब्दस्य यलोपदित्वे च पल्लिअं को इत्यपि चौर्य

५६

सम्भवात् ६८ बृहस्पतिवनस्पत्योः सोबा अनयोः संयुक्त
 स्यसोबाभवति वहस्सई वहस्फई भयस्सई भयप्फई वण
 स्सई वणप्फई ६९ बाष्पेहोश्चुणि बाष्पशब्दे संयुक्तस्य
 होभवति अश्चुण्यभिधेये बाहो नेत्रजलं अश्चुणीतिकिं
 वेष्फा ऊष्मा ७० कार्षापणे कार्षापणे संयुक्तस्य होभवति
 काहावणो ह्रस्वः संयोगइति पूर्वमेव ह्रस्वत्वे पश्चादादेशे
 कार्षापणशब्दस्य वा भविष्यति ७१ दुःखदक्षिणतीर्थे वा
 एषु संयुक्तस्य हो वा भवति दुहं दुरकं परदुरके दुरिक

५६

आविरला दाहिणो दक्षिणो तूहं तिष्ठं ७२ कूष्माज्यां
 फोलस्तुण्डोवा कूष्माज्यां भाइत्येतस्य हो भवति णइत्येत
 स्य रुबालो भवति कोहली कोइंदी ७३ पश्मश्मष्म
 त्प्राहः पश्मशब्द संबंधिनः संयुक्तस्य श्मष्मस्मत्प्राहम
 काराक्रांताहकार आदेशो भवति पश्मन् पक्षार पत्त्र
 लली अणा श्मकुश्मानः कुष्माणो कश्मीराः कम्हारा
 ष्मयीष्म गिम्हो ऊष्म उम्हा स्म अस्मादशः अंहारिस्ता
 विस्मयः विस्मिड ष्ण ब्रम्हा वम्हा सुम्हा सुम्हा वम्हणो

५७ ब्रह्मचरं क्वचिद्रोऽपि दृश्यते वंश्रणो वंश्रचरं संसो क
विन्नभवति रश्मिः रस्सी स्मरः सरो ७४ सूक्ष्मश्रणस्य
सूक्ष्मश्रणः सूक्ष्मश्रणसंबन्धिनः संयुक्तस्य श्रण्याः सूक्ष्म
श्रणां च कणकराक्रांतो हकारादेशो भवति सूक्ष्मं सक्तं श्रप
क्तो सिल्लो णविल्ल कल्लो उत्तल्लो स लज्जोत्तल्लो क्कल्लो पल्लो
ह वल्लि वल्लो जल्लो ल्लो युव ल्लो श्रण श्रणं सक्तं तिहं
विप्रकर्षं कणकल्लस्य श्रणयोः कसणो कसिणो ७५
क्कल्लुः ल्लः ल्लनेल्लकाराक्रांतो हकारो भवति कल्लारं

पल्लु ७६ कगटउत्तदपशषसश्च धेअेचिसर्गः पा
मूर्धल्लुक् एषां संयुक्तवर्णसंबन्धिनां ऊर्ध्वस्थितानां लुगभव
ति क भुतं सिल्लं गदुल्लं मुल्लं पद्यदः टप्पउ ककल्लं
कफल्लं उषणो षड्ः सज्जोत्त उप्पल्लं उप्पाउद मुद्दः
मुग्गो मुद्गर मुग्गर पसुत्तो गुत्तो शल्लं निच्चल्लो च
अइ षो गोठी दठो निठुरो सखल्लिउ नेहो श्कदुपरवदु
रकं अंतः पातः अंतः पाउ ७७ अधो मनयां मनयांसं
युक्तस्याः धोवर्तमानानां लुगभवति मज्जगं रस्सी सरो

५५-
 सेरं नग्ने नगो लगोयमोसो कुदुवहो ७८ सर्वत्रलुच
 रामबद्रे ब्रंद्रशब्दादन्यत्रलुचरा सर्वत्रसंयुक्तस्योऽर्धे
 धश्चस्तितानांलुग उर्ध्वं ल उल्का उक्ता वल्कलं ब श
 दः सद्यो लुब्धकः लौच्छउ रा अर्कः अको वर्गः वर्गा
 अधः श्लक्ष्णं सत्तं विल्ककः विक्कवो पक्कः पक्क पिक्कं
 ध्वस्तः धम्वा चक्कं चक्कं ग्रहः ग्रहो रात्रिः रत्ती अत्रच्छइ
 त्यासंयुक्तामुभयप्राप्तौ यथादर्शनलोपः क्वचि दूर्ध्वं उद्दि
 ग्नः उविगो दिगुण बिउणो द्वितीयः बीउ कल्मषे कंमसं

सर्वे सचं शल्लं कचित्त्वधःकाव्यं कचं कुल्मा कुला
 माल्मं मल्लं दिपः दिउ दिजाति दुआई कचित्पर्याये
 ण द्वारं वारं दारं उद्दिग्गः उद्दिग्गो उद्दिग्गो अर्बइइति
 किं बंद्रे संस्कृतसमायं प्राकृतशब्दः अत्रोत्तरेणविकल्पा
 पिनाभवति निषेधसामर्थ्यात् ७९ द्रोणवा द्रेशद्वरफ
 स्यवाल्लभवति चंद्रो चंद्रो भद्रं भद्रं समुद्रो समुद्रो
 ह्रदशब्दस्यस्ति परिहृत्तौ द्रहइति रूपं तत्रद्रहो दहो
 केचिद्रलोपनेच्छंति द्रहशब्दमपि क्वचित्संस्कृतं मन्यते

५९

वोद्रहादयस्तुतरुणपुरुषादिवाचकानित्यं रेफयुक्तादेश्या
एव सिरकंतुवोद्रहीड वोद्रह द्रहंमियडिआ ८० धा
भ्यां धात्रीशब्देरस्यलुग्वाभवति तिरकं तित्त्वं ८१ शो
भः संबंधिनोयस्यलुग्वाभवति जाणं णाणं सूब
जो सव्वणु ईद्वेणु इंगि अज्जो इंगि अन्नू मणा
ज्जं मणाणं ओहिज्जो ओहिण् पज्जापिन्ना अज्जो आणा
संजासन्नाक्कविन्नभवति विन्नाणं ८२ मध्यान्हेहः
मध्यान्हेहस्यलुग्वाभवति मझन्नो मझन्हो ८३

५९

दशार्हे पृथग्योगादेतिनिवृत्तं दशार्हेहस्यलुग्वाभवति
दसरो आदेः श्मश्रु श्मवाने अनयोरादेः लुग्वाभवति मा
सू मंसू मंसू मासाणं आर्षेः श्मशानशब्दस्यसीआणं सू
साणमित्यपिभवति ८५ श्वोहरिश्चंद्रे हरिश्चंद्रशब्दश्च
इत्यस्यलुग्वाभवति हरि अदो ८६ रात्रोवा रात्रिशब्दे संयु
क्तस्यलुग्वाभवति राई रत्ती ८७ अनादौशेषादेशयादित्वं
पदस्थानादौवर्तमानस्य शेषस्यादेशस्यचदित्वंभवति शो
ष कथ्यतरू भुत्तं बुद्धं नगो उक्का अक्को मुरके आदेशा

६०

उक्ता जारेकारगो किंचि रुषी क्वचिन्नभवति कसिणो
 अनादाविति किं रबंलिअं थेरो खेभो द्वयोस्सुदित्वमः
 स्येवेति नभवति चिज्जुं भिंडिवालो ८८ द्वितीयतुर्य
 योरुपरिपूर्वः द्वितीयतुर्ययोदित्वप्रसंगे उपरिपूर्वाभवतः
 द्वितीयस्योपरि प्रथमश्चतुर्थस्योपरि तृतीय इत्यर्थः शेष
 वकराणं वधो मुच्छा निज्जरो कच्छं तिच्छं निच्छणा गुप्फं
 निज्जरो आदेशः जरकोकस्यापि वर्णस्यथ इति आदेशो
 नास्ति ततस्तदुदाहरणं नाक्तं नास्ति अच्छी मज्जं अठो

६१

बूटो हच्छे आलिच्छो पुप्फं निज्जलो तैलादोदित्वे उक्क
 चलं सोवादेवा नरका नृहासमासेचाकइच्छउ कइधउ
 दित्वइत्येव खाउ ८९ दीर्घेवा दीर्घशब्दे शेषस्य घ
 स्योपीरपूर्वाभावति दिग्घो दीहो ९० नदीर्घाऽनुस्वा
 रात् दीर्घानुस्वाराभ्यां लाक्षणि काभ्यां मलाक्षणि काभ्यां च
 परयाः शेषादेशयोदित्वं नभवति बूटो नीसासो फासा
 अलाक्षणिक पासं पासं शीषं सीसं ईश्वरः इसरोदेष्यः
 बेसो लासं लासं प्रेष्यः पेसो अबमात्स्य उमात्स्य उमांसं

आस्यं आसं

६३

आज्ञा आणा आज्ञेतिः आणत्वी आज्ञपनं आणवणं
 अनुस्वारात् अलं तसं अलाक्षणिकं संका बिको कंसा
 लो ९१ रद्दोः रेफहकारयोदित्वं न भवति रेफः शेषोना
 नास्ति आदेशोक्तं देवं वंभचेरं पेरंतं शेषस्यहस्य
 विहलो आदेशस्य कहावणा ९२ धृष्टद्युम्नयः धृष्ट
 द्युम्नशब्दे आदेशस्यणस्यदित्वं न भवति धृष्टज्जुणो
 ९३ कर्णिकारेवा कर्णिकारशब्दो शेषस्यदित्वं वा भवति
 कणिआरो कणिआरो ९३ दत्तेदत्तशब्दो शेषस्यदि

६३

र

त्वं न भवति दरिआसीहेण ९४ समासेवा शेषादे
 शयोः समासेदित्वं वा भवति नइमानो नइगमो कुसु
 मय्ययरो कुसुमपयरो देवधुई देवधुई हररकदं
 हररवदा आणालरकंभो आणालरवंभो बहुलाधि
 कोराद शेषादेशयोरपिसपिवासो बच्छफलो बध
 फलो मलयसिहरकरं मलयसिहरखंडं पमुक्कं
 पंमुक्कं अदंसणं अदंसणं पडिक्कलं तेल्लोक्कं तेल्लोक्कं
 इत्यादि ९५ तैलादौ तैलादिष्वः नोदौ यथादर्शनमंज्य

स्याः नंत्यस्य चयं जनवद्वित्त्वं भवति तेहं मुंडको वैड
 हं उज्ज्विदा बहुत्तं अनंत्यस्य सोत्तं पेम्मं जोचणं
 आर्षे पडिसोउ विस्सा असिआ तैलमं मूकं विचिकिरु
 ऋजु व्रीडा प्रभूतस्रोतसू प्रेमन् योचन इत्यादि ९६
 सेवादोवा सेवादिषः नादोयथा दर्शनमः सस्याः सस्याः
 चद्वित्त्वं भवति सैद्या सेवा नेदु नेडं नरका नहा निहि
 तानि हिउ वाहितो वाहिउ माउक्कं माउअ एको एउको
 उहहं कोउहहं वाउलो वाउलो छुहो थोरो हुत्त

६२

हूअं दइच्चं उक्किउ रुद्धिउ मुको मूउ खणू खाणू
 थिणं थोणं धीणं अनंत्यस्य अम्हक्करं अम्हक्करं तं
 च्चेअतं चेअ सोचिअ सोचिअ सेवानीड नरव निहि
 त व्याहृत मूदुक एक कुहल व्याकुल स्थूलहृत
 दैव तूष्णीक मूक स्थाणुस्सण अस्मद्वितीयव अचि
 अइत्यादि ९७ शार्ङ्गेडात्पूर्वोत् शार्ङ्गेडात्पूर्वोः कारो
 भवति सागरं ९८ श्माश्लघोरनेः लुब्धेजनात् एषु
 संयुक्तस्य यदः स्यं जनेतस्मात्पूर्वोः कारो भवति दमा

५३ सलाहारयणं आर्षे सृष्टेःपिमुहुमं ९९ सेहाग्नोर्वा
 अनयोःसंयुक्तस्याःस्यव्यजनात्पूर्वोद्वाभवति सणेहो अ
 गणी अर्गी १०० पूक्षेलात् पूक्षेरादिसंयुक्तस्याःस्यव्य
 जनात्पूर्वइकारोभवतिर्ह अरिहइ अरिहा गरिहा वरि
 हा श्रीसिरी ह्रीहिरी हीतः हिरीई अहीकः ओहिरीई
 कृत्स्न कसिणा क्रिया किरिओ आर्षेतु हयनाणक्रिया
 हीणंदिष्ट्यादिठिआ २ शयतसवजुव शर्षयोस्तसवजुयो
 श्वसंयुक्तस्याःस्यव्यजनात्पूर्वइकारोवाभवति अयरिसो

६३

अयंसो स्रदरिसणो स्रदंसणो दरिसणं दंसणं ष्ववरिसं
 वासं वरिसा वासा वरिसयं वाससव्यं व्यवलित्तविभाषया
 क्वचिन्नित्यं परामरिसो अमरिसो हरिसो तत्त तविउत्ततो
 वज वदर वज्ज ३ लात् संयुक्तस्याःस्यव्यजनाद्वात् पू
 र्वइद्रवति किलिन्न किलिदं पिलिठं पिलोसो सिलिहो
 सिलेसो स्रक्किलं स्रइलं सिलोउ किलेसो अंबिलं गिला
 इ गिलाणं मिलाइ मिलाणं किलिस्सइ किलंतं क्वचिन्न
 भवति कमो पवो विप्पवो स्रक्कपरको उस्सावयति उपावे

इ ४ स्याद्भव्यचैत्यचौर्यसमेपुयात् स्यादादिषुचौर्यशब्दे
 नसमेपुचशब्देषुसंयुक्तस्यात्पूर्वद्ववति सिञ्चा सिञ्चावा
 उ भविउचैइअं चौर्यसमचौरिअं थोरिअं भारिआ गंभी
 रिअं गहिरिअं आयरिउ सुंदरिअं सोरिअं वोरिअं वरि
 अं सूरिउ धीरिअं बंभचरिअं ५ स्वप्नेनात् स्वप्नशब्देनका
 रात्पूर्वद्ववति सिविणो ५ स्निग्धो वादितो स्नाधेसंयुक्त
 स्यान्नात्पूर्वावदितोवाभवतः सणिच्छं सिणिद्धं पक्षेनिद्धं ९
 कृष्णेवर्णेवा कृष्णवर्णवाचिनिसंयुक्तस्यात्यव्यंजनात्पूर्वा

वादितोवाभवतः सणिच्छं सिणिद्धं पक्षेनिद्धं ९ कृष्णेवर्णे
 वा कृष्णवर्णवाचिनिसंयुक्तस्यात्यव्यंजनात्पूर्वावदितोवा
 भवतः कसणा कसिणा कल्हो वर्णइतिकि विह्वा १० उच्चा
 हति अहच्छे संयुक्तस्यात्यव्यंजनात्पूर्वद्वदितोभवतः
 अरुहो अरहा अरिहो अरुहंतो अरहतो अरिहतो ११
 पद्मच्छद्मसूर्खदारेवा एषुसंयुक्तस्यात्यव्यंजनात्पूर्वद्वद्विभव
 ति पडमं पामं दडमं डम्म मुरुरको दुवारं पक्षोवारं देरं
 दारं १२ तन्वीतुल्येषु उकारांतादिप्रत्ययांतास्तन्वीतुल्या

६५

स्तेषुसंयुक्तस्याऽत्यव्यंजनात्पूर्वउकारोभवति तणुवी लहु
 वी गरुवी बहुवी पुहुवी मुउठी क्वचिदन्यत्रापि सुग्ध
 सरुग्धं आर्षेतु सूक्ष्मं सुमेहु १३ एकस्वरेश्वः स्त्रो एक
 स्वरेपदेयौश्वः स्वइत्येतौतयोरंतव्यंजनात्पूर्वउद्भवति
 श्वः कृतं स्रवेकयं स्वेजनाः स्रवेजणा एकस्वरइतिकिं
 स्वजनः सयणो १४ ज्यायासीत् ज्याशब्देऽत्यव्यंजनात्पूर्व
 द्रुद्भवति जीआ १५ करेणूवाराणस्योरणोर्व्यत्ययः
 अनयोरेफणकारयोर्व्यत्ययः स्थितिपरिवृत्तिर्भवति कणे

६५

रुवाराणसी स्त्रीलिङ्गनिर्देशात् पुंसिनभवति एसोकरेण
 १६ आलानेलनोः आलानशब्देलनोर्व्यत्ययोभवति
 आणालो आणालखंभे १७ अचलपुरबलोः अचलपु
 रशब्देचकारलकारयोर्व्यत्ययोभवति अलबपुरं १८ म
 हाराष्ट्रहरो महाराष्ट्रशब्देहरोर्व्यत्ययोभवति मरहठ १९
 हृदेहदोः हृदेहदोः हृदशब्देहकारदकारयोर्व्यत्ययो
 भवति द्रहो आर्षेतु हरणमहपुडरी २० हरितालेरनो
 र्नवा हरितालशब्देरकारलकारयोर्व्यत्ययोवाभवति

६६

हलिआरो हरिआरो २१ लघुकैलहोः लघुकशब्देव
 स्पृहत्वेकृते लहोर्व्यत्ययो वा भवति हलुअं लहुअं यस्य
 व्यत्ययेकृते पदादिच्चात् होन प्राप्नोति इति हकरणं २२
 ललाटे लडोः ललाटशब्दे लकारयोर्व्यत्ययो वा भवति
 णडालं णलाडं ललाटे वेत्यादेर्लस्यर्णविधानादिह द्विती
 योलस्थानी २३ लघयोः ह्यशब्दे हकारयकारयोर्व्यत्ययो
 भवति गुह्यं गुणहं गुह्यं सद्य सद्यो सद्यो २४ स्तोकस्य
 थोकथोवथेवाः स्तोकशब्दस्य तेन य आदेशा भवन्ति थोक्

६६

थावं थेंवं पक्षेयोअं २५ दुहितृभगिन्योर्धृआबहिण्योअ
 नयोरेतावादेशो वा भवतः धूआ दिहिआ बहिणी भइणी
 २६ वृक्ष क्षिग्यो रुरकबूदो वृक्षक्षिप्तयोर्यथासंख्यरु
 रक बूदाच्चादेशो वा भवतः रुरको वखो बूदं खित्तं उ
 छूतं उरिक्तं ३६ वनिताया विलया वनिताशब्दस्य
 विलया इत्यादेशो भवति विलया वणिआ विलयेतिसं
 स्मृतेऽपीतिकेचित् २७ गौणस्यैषतः कूरः इषच्छब्द
 स्य गौणस्य कूर आदेशो भवति वा चिचच्चकूरपिकागा

६७

थाग्नं बालालायन्ननिहिअहिणवच्छिद्यमा उलिंग
 स्यचिंचवत्तरपिकाकुणेइलालाउलंहिअयं १ पक्षेईसि
 २८ स्त्रियाइछीस्त्रीशब्दस्यइछीआदेशोभवति इछीथी
 २९ धृतेदिहिः धृतेशब्दिहिरादेशोवाभवतिदिहीथि
 ई ३० मार्जारस्यमज्जरवज्जरो मार्जारशब्दस्यमज्जर
 वज्जरइत्यादेशोवाभवतः मज्जरो वज्जरो पक्षे मजा
 रो ३१ वेडर्यस्यवेरुलिअंबेडुर्यशब्दस्य वेरुलि अइ
 त्यादेशोवाभवति वेरुलिअंबेडुज्जं ३२ एह्णि एताहि

६७

इदानीमः अस्मैतावादेशोवाभवतः एह्णि एताहे एआ
 णिं ३३ पूर्वस्यपुरिमः पूर्वस्यस्थानेपुरिमआदेशोवाभ
 वति पुरिमं पुष्टं ३४ अस्तस्यहि छतदो अस्तशब्दस्य
 हिछतदावादेशोवाभवतः हिछं तदं तछं ३५ बहस्य
 तौबहोभयः बहस्यतिशब्देबहइत्यस्याऽवयवस्यभयइत्या
 देशोवाभवति भयस्सई भयप्फई २ भय्यइ पक्षेबह
 स्सई ४ बहप्फई ५ बहप्फई ६ बावृताविति इकारेउ
 कारेच विहस्सई ७ बिहप्फई ८ बिहप्फई ९ बुहस्सई

६८ १० बृहप्युई ११ बृहप्यई १२ ३६ मलिनोभयशक्ति
 छत्तारब्धपदातेर्मइलावहसिपिडिकाठत्पाइकं म
 लिनीनां दीनां यथासंख्यं मइलादय आदेशोवाभवन्ति
 मलिनं मइनं मलिणं उभय अवह उवहमित्यपिके
 चित् अवहो आसं उभयबलं आर्षेतु उभयोकारं
 शक्ति सिप्यि सती छुप्त छिको छुत्तो आरब्ध
 आढत्तो आरब्धो पदातिः पाइको पयाई ३० दंष्ट्रा ६८
 यादादा पृथग्योगादेति निवृत्तं दंष्ट्राशब्दस्य दाइत्या

देशोवाभवति दादा अयंसंस्कृते संस्कृतेपि ३८ बहि
 सोबाहिं बाहिरौ बहिः शब्दस्य बाहिं बाहिरइत्यादेशोभव
 तः बाहिं बाहिर ३९ अधसो हेढं अधः शब्दस्य हेढं
 आदेशोभवति हेढं ४० मातृपितुः स्वमुः सिओछा
 मातृपितृभ्या परस्य स्वसृशब्दस्य सि आछादित्यादेशोभव
 तः माउसिआ माउछा पिउसिआ पिउछा ४१ तिर्यच
 तिरस्थिः तिर्यच शब्दस्य तिरिछिरादेशोभवति तिरिछिये
 छइ आर्षेरु तिरिअअदेशोऽपि तिरिआ ४२ गृहस्य घ

६९ रोपांतो गृहशब्दस्य घर आदेशो भवति पतिशब्दश्चेत्यरो
 न भवति घरो घरसामी रायहरं आपतावितिकिं गृहव
 ई ४३ शीलाद्यर्घस्यैरः शीलाधर्मसाध्वर्थे विहितस्य प्र
 त्ययस्य इतर इत्यादेशो भवति हसनशीलः हसिरो सैवि
 रो लज्जिरो जेपिरो बिबिरो भमिरो उससिरो कैचित्तुन
 एवदुरमाहुः तेषां नमिरगमिरादयो न सिध्यन्ति ततोत्र
 रादिना बाधितत्वात् ४५ कृस्तुमन्त्रेण रुआणा काप्रत्यय ६९
 स्य तुम् अत् तणरुआण इत्येते आदेशा भवन्ति तुम् ददु

मोतुं अत् भमि अरमि अरूण धेनूण काडण तूआण
 भेनूआण सोडआण वंदितु इत्यनुस्वारलोपात् वं
 दिता इति सिद्धं संस्कृतस्यैव च लोपिन कटु इति त्वार्थे ४६
 इदमर्थस्य केरः इदमर्थस्य प्रत्ययस्य केर इत्यादेशो भ
 वति युष्मादेयः रुहकेरो अस्मदीयः अम्हकेरो नचके
 रो भवति मयी अपरको पाणिणी आ ४० परराजभ्यां
 कडिको वपरराजन् इत्येताभ्यां परस्य द् मर्थस्य प्रत्यय
 स्य यथासंख्यं संयुक्तौ क्रीडित इकश्चादेशो भवतः चका
 रात्केरश्च परकीयं पारकं पारकेरं राजकीयं राइकं

७०. रायकेरं ४८ युष्मदः स्मदोः जएच्चयः आभ्यां परस्येदम्
 र्थस्य अयचय इत्यादेशो भवति युष्माकमिदं यौष्माकं रु
 हेच्चयं एवमहेचयं ४८ वर्तेवः वतेः प्रत्ययस्य द्विरुक्ते
 वो भवति मडुरब पाडलि उत्त पासाय ५१ सर्वांगादीन
 स्येकः सर्वांगोत्सर्वादः पृथ्यंगेत्यादिना विहितस्येनस्य स्थाने
 इक आदेशो भवति सर्वांगीणः सर्वंगिड ५१ थोणस्येकद
 नित्यणपप्रश्नेतियः पथोणो विहितस्तस्येकद भवति पां
 थः पडिड ५२ इपस्यात्मणोनयः आत्मनः परस्येयस्यण
 य आदेशो भवति आत्मीयं अप्यणयं ५३ त्वस्य डिमात्तणो

वा त्वप्रत्ययस्य डिमात्तण इत्यादेशो वा भवतः पीणिमा
 पुष्णिमा पीष्णत्तणं पुष्फत्तण पक्षे पीणत्तं पुष्फत्तं इमः
 पृथ्यादिषु नियतत्वात्तदन्यप्रत्ययांतेष्वस्य विधिः पीन
 ता इत्यस्य प्राकृते पीणया इति भवति पीणदा इति तु भाषां
 तरे तेन हतलोदानक्रियते ५४ अनेको वा तैलस्य डेहः
 अंकोठवर्जिताशब्दात्परस्य तैल प्रत्ययस्य डेहः आदेशो
 भवति स्मरही जलेन कडु एहं अनेकोठादिति किं अंको
 हतेहं ५५ यच्चेदेतदोऽतारिति एतत्तुक्क एभ्यः परस्य ड

७९

वादेरतोः परिमाणार्थस्य इति अद्वयोदेशो भवति एतदो
 लुक् यावत् जिति अं तावत् तिति अं एतावत् इति अं
 ५६ इदं किमश्वडेते अडेति लुङ् इहाः इदं किंयत्ते दैतश्च
 श्वपरस्यातोऽीवतो वार्डित एति अं एतिल एदह इत्यादे
 शा भवति एतल्लुक् इयत् एतिल्लु एदहं यावत् जेत्तियं जे
 तिल्लु जेदहं तावत् तेति अं नेदहं एतावत् एति अं एति
 ल्लु एदह ५७ कलसोऽङ्गुलं वारे कलसितियः कलमं विहि
 तस्तस्यङ्गुलमित्यादेशो भवति सयहुतं सहस्रहुतं कथं

७९

प्रियाभिमुखं पिअहुतं अभिमुखार्थेन हुतशब्दे भविष्य
 ति ५८ आल्लिच्छो हल्वंत मते ते मरणामतोः आल्लु इत्या
 देय आदेशामतोः स्तुनेयथाप्रयोगं भवति आल्लु नेहाल्ल
 दयाल्ल ईसाल्ल लज्जाल्ल आइल्ल सोहिल्ल दाहिल्ल जा
 मइल्ल उल्लुवि अरुलो मंरुल्लो दयुल्लो आल्ल सद्दाल्लो
 जडाल्लो फडाल्लो रसाल्लो जाक्काल्लो चत धणवंत सत्तिवं
 तो मंतहणुमंतो सिग्गिमंतो पुणमंतो इत्त फडल्लो इर गवि
 रो रेहिरो मण धणमणो केचिन्मादेशमपीच्छन्ति उणुमा

७

७२ मतोरिकिं धणी अछिउं ६९ तोदोतसोवा तसः प्रत्यय
 स्यस्जनेतोदोइत्यादेशोवाभवतः सद्यते सद्यदो एकतो
 एकदो अन्नतो अन्नदो कतो कदो जतो जदो ततो तदो
 इदो पशे सद्येइ इत्यादि ६० अपोहिहछः अप्रप्रत्ययस्य
 एतेभवति यत्रजहि जह जछ तत्र तहि तह तछ कुत्र क
 हि कह कछ अन्यत्र अन्नहि अन्नछ ६१ चैकादः सिसि ७२
 अइआ एकशब्दात्परस्यदाप्रत्ययस्यसिसिअइआइत्यादे
 शाभवति एकदा एकसि एकसिअं एकइआ पशे एगया

६२ डिह्हुइह्हुओभवे भवेभवेधेनाम्नः परोइह्हु उह्हु
 इत्येतौ द्वितौ प्रत्ययोभवतः गामिह्हुआ गामेवसामि न
 गरेनायामि गामिह्हुयत्ति वज्जामि नायरियाणं पदणो
 रमामि जाहोमि साहोमि ? पुरिह्हु हेदिह्हु उवरिह्हु अ
 पुह्हु आत्वालावपीत्यन्ये ६३ स्वार्थकश्चवा स्वार्थक
 श्वकारादिह्हुओह्हुद्वितौ प्रत्ययोवाभवतः कः कुंकुमपिंजर
 मं चंदउगयस्मि धरणीहरपरकुम्भतयंदुहिअएरामहि
 अए इह्यं आले हुअं आम्हेष्टुमित्यर्थः द्विपिभवति बहु
 अं बहुअयं ककारोच्चारणं पेशाचिकभाषार्थं यथावतन

के वतनकंसमयेतून इह निष्ठिआसो अपहविह्णेणं पु
 रिहोपुराउरोवा उह महविह्णु उ मुहुहं पक्षे बंदो गय
 णं इह आलोहुं बहुबहु अंमुहं ह्छाकुछा दिवशिष्टितु सं
 स्मृतवदेवकस्थिद्धः यावादिलक्षणः कप्रतिनियत विषयए
 वेतिवचनं ६४ ह्छोनवैकाहा आषांस्वार्थसंयुक्तोहोवाभव
 ति नवहो एकलो सेवादित्वात्कस्यदित्वे एकलो पक्षे नवो
 एको एउ ६५ उपरेः सव्याने सव्यानेऽर्थे वर्तमानादुपरि
 शब्दात्स्वार्थेहोभवति अवरिहो संख्यानइति किं अवरि
 ६६ भुवोमयाममया भूशब्दात्स्वार्थमयाडमयाइत्येतौ प्र

त्ययोभवतः भुमया ६७ शानेसौडिअम् शनेस् शब्दा
 त्स्वार्थेडिअम् भवति सणि अमवगूढो ६८ मनोकोनवाड
 यम्ब मनाकशब्दात्स्वार्थेडालिअः प्रत्ययोवाभवति मी
 सालिअं पक्षेमीसं ७० रोदीर्घात् दीर्घशब्दात्परः स्वार्थे
 रोवाभवति दीहर् दीहं ७१ त्वादेः सः भावत्वनलित्या
 ननाविहितात्वादेः परः स्वार्थे सएवत्वादिर्वाभवति मृदुक
 लेन मउअतयाइ अतिशायिकात्वाः तिशायिकः संस्कृत
 वदेवसि ६८ जिठयरो कणिठयरो ७२ विद्यत्यवपी

७४

तान्धातुः एभ्यः स्वार्थेलोभवति विद्याला पत्तलं पी
 वलं पीअलं अंधलो पक्षे विज्ञापतं पीअं अधो कथं
 जमलं यमल मितिसंस्कृतशब्दाद्विष्यति ७२ गौणा
 दयः गौणादयः शब्दाः अनुक्तप्रकृतिप्रत्ययलोपागवर्णवि
 कारा बहुलं वा निपात्यंते गौ गौणा गावी गावः गावीर्
 वलीवर्दः बर्दो अपः आर् पंच पंचाशत् पंचवर्णा
 पणवन्ना त्रिपंचाशत् तवणा त्रिचत्वारिंशत् तेत्राली ७४
 सा व्युत्सर्गः विउत्सर्गो व्युत्सर्जनं वोसरणं वहिर्मेधुनंवा

वरिच्छा कार्यं णामुक्कसिअं क्वचित् कच्छइ उद्धहसि
 सवहसि अपस्मारः वल्लो उत्पलं कंदुठे धिक् २
 छिल्लि धिदी धिगसु धिरसु प्रतिस्यधो पडिसिद्धी
 पाडिसिद्धी स्थासकं चच्चिकं निलयः निहेलयं मघवान्
 मघोणो साक्षीं सरिकणो जन्म जन्मणीं महान् महतो
 भवान् भवतो आशीः आशीसा क्वचित् हस्य दुमौ
 व्हत्तरं वहुयरं हिमोरः भिमोरो लस्यदुः शुद्धकः
 सुद्धु घोषाणाममेतनः गायनः घायणो वडः वटो
 ककुदं ककुधं अकांडं अल्लकं लज्जावती लज्जालुङ्गी

कुदहलं कुदुं चूनः मायंदो माकंशब्दः संस्कृतेपीत्यन्ये
 विष्णुः रुद्रिउ श्मसानं करसी अस्तुरा अगया खलं खे
 दुं योपंरज्जुः तिगिंछि दिनं अहं समर्थः प्रकृष्टो पं
 दितः षोडशो कर्णसः पलही बली उद्गलो तांबूलं
 कसरं पुंश्वली दिठई शारवा साहुली इत्यादि वाऽधिका
 रात्पक्षेयथादर्शनं गडु इत्याद्यपि भवति गोला गोआ
 वरी इतितु गोला गोदावरीभ्यां सिद्धं भाषाशब्दाश्च आ
 हिच्छ लल्लक बिदिष्टिर पञ्चडिअ उपेहड मडफड प
 डिछिर अडमड विहउफड उअहड हहडफहड इत्या

दये महाराष्ट्रविदर्भादिदेशप्रतिसिद्धान्तोऽवगतव्याः
 क्रियाशब्दाश्च अनयास्मिन् कुंफुलड उप्फालड इत्यादयः
 अतएव कृष्ट धृष्टवाक्य विदुस् सबस्यति विष्टर श्रवस्
 प्रचेत्तर प्रोक्त प्रोतादीनां क्तिवादिप्रत्ययान्तानां याऽग्निति
 सोमस्तत्संस्ते मुन्तेत्यादिनां पूर्वैः कविभिरऽप्रयुक्तानां प्र
 तितिवैषस्यपरः प्रयोगोनकर्तव्यः शब्दांतरैरेव तु तदर्थो
 भिधेयः यथाकृष्टः कुशलः वाचस्यतिमुरुः विष्टरश्रवह
 रितित्यादि धृष्टशब्दस्य तु सोपसर्गस्य प्रयोग इष्यत सव

मंदरयडपरिघवं तद्दिअसन्निहटाणंगइत्यादि आर्षेतुयथा
 दर्शनंसर्वमविरुद्धं यथा यदा मदा विउसा स्रअलुरकणाः
 णुसारेणवर्कतरेस्रअपुणोइत्यादि ७३ अच्ययं अधि
 कारोयंइतः परेयेवश्यंते आपादसमाप्तेस्तेऽव्ययसंज्ञाज्ञा
 तव्याः ७४ तंवाक्योपन्यासे तमितिवाक्योपन्यासेप्रयोक्तव्यं
 तंतिअसवंदिमोकरे ७५ आमअभ्युपगमे आमेल्याअ
 भ्युपगमेप्रयोक्तव्यं आमबहुलावणोली इत्यादि ७६ णवि
 वैपरीत्ये णविइतिवैपरीत्येप्रयोक्तव्यं णविहावेण ७७

पुणरुत्तंकृतकरणे पुनरुत्तमितिकृतकरणेप्रयोक्तव्यं अइ
 स्रप्यइयंस्रलिणीसहेहिंअंगेहिं पुणरुत्तं ७८ हंदिविषाद
 विकल्पपश्वात्तापनिश्चयसत्येहंदिंतिविषादादिषुप्रयोक्त
 व्यं हंदिचरणेणउसोणमाणिउ हंदिहुज्ज एताहे हंदिनहा
 हो भणिगिसासिज्जइहंदितुहकज्जहंदि सत्यमित्यर्थः ७९
 हंदचग्रहाणार्थे हंदहंदिचग्रहाणार्थेप्रयोक्तव्यं हंदिपले
 एसइमं हंदिगणेत्यर्थः ८० मिवपिवविवबवविअइवार्थे
 वा एतेइवार्थेऽव्ययसंज्ञका प्राकृतेवाप्रयुज्यंते कुमुअमिव

७७ चंदणंपिवसोविव सायरोवखीरड सेसस्सवनिमोड तुहज
 सरासी परिप्फुरड कमलंबिअ पक्षेनीलुप्यलमालाइव ८१
 जेणतेणलक्षणे येनतेनइत्येतौलक्षणेप्रयोक्तव्यो भमरु
 अंजेणकमलवणं ८२ इचेअचिअच्चअवधारणे एतेअवधा
 रणेप्रयोक्तव्यः गर्दण्ड जंचेअमरुलणेलोअणाणेअणुबद्धं
 तंचिअकामिणीणसेवादित्वात् द्वित्वमपि तेच्चिअधनातेच्चि
 अरुवुरिसा चसच्चयस्वरूपेणसच्चसीलेण ८३ बलेनिर्धार ७७
 णनिश्चययोः बलेइतिनिर्धारणेनिश्चयेच प्रयोक्तव्यनिर्धारणे

बलेपुरिसोधणंजडस्वत्ति अणंनिश्चयेबलेसीहोहिंसएवायं
 ८४ किरेरहिरकिलाऽर्थेवा किरइरहिरकिलार्थेवाप्रयोक्त
 व्याः कल्लुकिरस्वरहिअड तस्सरइरपिअवयंसा पक्षेण
 वंकिलतेनसिविणएभणिआ ८५ णवरकेवले केवलेर्थे
 णवरइतिप्रयोक्तव्यंणवरपिआइंचिअणिबडंति ८६ आ
 नेतर्येणवरि आनेतर्येणवरिइतिप्रयोक्तव्यं णवरियस्सरह
 वडुणाकेचित्तुकेवलाऽनेतर्यार्थेयोर्णवरणवरीत्येकमेवस्मृत्तं
 कुर्वते तन्मते उभावप्युभयाऽर्थो ८८ अलाहिनिवारणे अला

७८
 हइतिनिवारणे प्रयोक्तव्यं अलाहिकिंवाइणालेहेण ८९
 अणणाइंनजःर्थअणणाइइत्येतौनजःर्थेप्रयोक्तव्यो अ
 णिचिंति अममुणांती णाइं करेमिरोसं ९० माइंमार्थं मा
 इइति मार्थं प्रयोक्तव्यं माइंकाही अरोसं माकाषांद्रोषं ९१
 हइनिर्वेदे हइइत्यव्ययमः तएवनिर्देशात्ताधिकशब्दा
 देशोवनिर्वेदेप्रयोक्तव्यं हइ हइ हाधाह धाह ९२ वेवे
 ७९ भ यवारणविषादि भयवारणविषादेषुवेवेइति प्रयोक्तव्यं
 वेवेभये ववेतिवारणेअ वेवेतिउच्छ्विरीइवि तुहं वेवेतिम

छिकिंणेअंकिउच्छ्विंतीए उअज्जरंती एकिंतुमी आए उ
 धाडिरी एवे चित्तिती एभणि अन्नविस्मरिमा ९३ वेवच
 आमंनणे वेव वेवच आमंनणेप्रयोक्तव्यं वेवगोले वेवपुरं
 दलेवहसिपाणिअं ९४ गामिहलाहलेसरख्यावा एतेसरख्या
 मंनणेवा प्रयोक्तव्याः मामिसरिसरकराणवि अछिविसेसो प
 यंपिअच्छाण नेहभरि आण अन्नो अन्नो उबरोह भरिआणं
 पण वहमाणसहलाहलेहयासस्त पक्षे सहिएसिचिअगई
 ९५ देसेमुखीकरणेच संमुखीकरणे सरख्यामंनणेचदेइतिप्र

७९ योक्तव्यं देयसिञ्चितावसंक्षेपे आपसिञ्चितावसंक्षेपे १६ दुंदु
नपृच्छानिवारणे दुंदुइतिदानादिषु प्रयुज्यते दानेदुंदुगेहभुषणे
च्चिअ पृच्छायां दुंदुसाहुस्त सञ्जाव निवारणे दुंदुनिलज्जसमास
र १७ दुरवनिश्चयवितर्कसंभावनविस्मयेदुरबुद्धयेतौनिश्च
यादिषु प्रयोक्तव्यौ निश्चयेतंपिदु अछिन्नसिद्धिं तरबुद्धिरीदर
हस्तं वित्कर्कशहः संशयोबा उहे नहुनवरं संगहिआ एअं
खुहसइ संशये जेल हरोरखुधूमबडलोखु संभावनं तरिउं ७९
णहुनवरइमं एअंखुहसइ विस्मये कोरखु एसोसहस्तसि

रो बहुलाधिकारादः नुस्वारात्परोदुर्नप्रयोक्तव्यः १८ उगर्हा
क्षेपविस्मयसूचनेउइति गर्हादिषु प्रयोक्तव्यं गर्हाउणिछज्ज
प्रक्रातस्यवाक्यस्यविषयासाशकायाविनिवर्तनलक्षणआक्षे
पः उ किंमएभणिअविस्मयेऊकहमुणिआअहयं सूचने
ऊकेणनविणायं १९ धुकुत्तायां धुकुत्तायांप्रोक्तव्यं धुनिल्ल
ज्जोलोउ २०० रेअरेसंभाषणरतिकलहे अनयोरनःर्थयो
र्यथासंख्यमेतौ प्रयोक्तव्यौ रेसंभाषणे रेहिअयमउहसरिआ
अरेरतिकलहे अरेमएसमंमाकरेसउवहासं १ हरेक्षेपेच
क्षेपेसंभावनरतिकलहयोश्चहरेइति प्रयोक्तव्यं क्षेपे हरेनिल्ल

८० ज्ञ संभाषणेहरेपुरिसारलिकलहे हरेबहुषहृह २ उंसूचना
 पश्चात्तापेईइतिसूचनापश्चात्तापयोः प्रयोक्तव्य सूचनायां
 उअविणयततिहरे पश्चात्तापे ईनमैएछायाइतिआए विक
 ल्रेतु उतादेशेनेव उकारेणसिद्धं उचिरएमिनहयले ३
 अधोसूचनादुःखसंभाषणाऽपराधविस्मयानंदादरभयरे
 दविषादपश्चात्तापेअबोइतिसूचनादिप्रयोक्तव्य सूचना
 यां अबोदुक्करयारयदुःखे अबोदलंति हिअयं संभाषणे अ
 बोकिमिणं अपराधविस्मययोः अधोहरंतिहिअयं तद्विनवे
 सा वहंतियुनईणं अद्यडिकपराहरसं सुणंतिधुताजणम्न

इहिआ आनंदादरभयेषु अधोसूचयामिणं अधोअज्जःह
 सफलंजीअंअबोअइअमितुमेनवरं जइसानज्ज रिहिई
 खेदे अधोन जामिच्छेत्त स्वज्जउसालीकुरंगकीलेहिं जाणंता
 बिहयासा पहिआपुच्छंति मंमग्गे १ विष्णादे अधोनासिंतिदि
 हिं पुल्लोवहंति दितिरणरणयं एत्ति तस्स अगुणा तेच्चि
 अंअबोक्कहणुएअं पश्चात्तापे अबोतहलेणकया अहयंजह
 कससाहेमि ४ अइसंभाषणे संभाषणे अइतिप्रयोक्तव्य
 अइरिदि अरकितपेच्छंति ५ वणेनिश्वयविकत्ताऽनुकंथेव

८१ वणे इति न श्रवयादौ संभावने च प्रयोक्तव्यं वणे हेमि निश्चयेन
 ददामि विकल्पा होइवणे न होइभवति वानभवति अचुकं
 ये दासो वणे न मुचइ दासो नुकं प्यानत्यज्यते संभावने न छि
 वणे जैन देइ विहि परिणामो संभाव्यत एतदित्यर्थः ७ मणे
 विमर्शे मणे इति विमर्शे प्रयोक्तव्यं मणे सूर्यो किंचित्सूर्यः अन्ये
 मन्ये इत्यर्थं मणी छंति ७ अस्सो आश्वर्ये अस्सो इत्याश्वर्ये प्रयोक्त
 व्यं अम्मो कह पारिज्जइ स्वयमोऽर्थे अप्यणो न चास्वयमि ८१
 ल्यर्थे अप्यणो वा प्रयोक्तव्यं विमयं विसयंति अप्यणो कमल

सरा पक्षे सयंवे अमुनसि करणिज्जं ९ प्रत्येकमः पाडिक्कं
 पाडि एक्कं प्रत्येकमित्यस्यार्थे पाडिक्कं पाडि एक्कं मिति च वा
 प्रोक्तव्यं पाडिक्कं पाडि एक्कं पक्षे पते अं १० उअ पश्य उअ इ
 ति पश्येत्यर्थे वा प्रयोक्तव्यं उअ निच्चल निष्पंदाभि सिणी
 पतं मिरेह इबलायानि म्मल मरगय भायण सति आसख
 सत्तिव १ पक्षे पुलयादयः ११ इहरा इह तरया इहरा इति
 इतरथाऽर्थे प्रयोक्तव्यं इह एणी सामने हि पक्षे इअ रेहा १२
 एक्कं सरि अं क गिति संप्रति एक्कं सरी अं क नित्यर्थे संप्रत्य

५२

येचप्रयोक्तव्यं एकसरि अंकगितिसोप्रतंवा १३ मोरउ
 छामुधामोरमुद्धाइतिमुधार्थेप्रयोक्तव्यं मोरउछामुधे
 त्यर्थः १४ दरादायेदरइव्यज्यंअद्यार्थेइषदःर्थेचप्रयोक्त
 व्यंदरविअसिअंअद्वेनेषद्विअसितमित्यर्थः १५ कि
 णोप्रभेकिणोइतिप्रभेप्रयोक्तव्यं किणोधुवमि १६ इजे
 राः पादपूरणेइजेराइत्येते पादपूरणेप्रयोक्तव्याः नउणा
 अइछीइ अणुकूलं वीनुजे गेव्इरकलमगोवी अहोहं
 हो हेहोवा नामअहह हिसि अपिआहाही अरिरिहोइत्या

५३

दयस्तुसंस्कृतमसत्त्वेनसिद्धाः १० व्यादयः व्यादयोनिआ
 तार्थवृत्तयः प्राकृतेप्रयोक्तव्याः पिचिअप्यर्थे २१५ इत्या
 चार्यः अष्टमस्याध्यायस्यद्वितीयः पादः २ द्विषत्पुरक्षौदवि
 नोदहेतोभवादवामस्यभवद्भुजस्य अयंविशेषोभवनेकवी
 र परनयत्काममःपाकरोति २ द्वितीयः पादः २ वीस्यादेवी
 पोस्वरेमोवा वीप्साः र्थासदात्यस्यदेः स्थानेस्वरादौवीप्सार्थे
 पदेपरमोवाभवति एकैकं एकमेकं एकमेक्येण अंगे अंगे
 अंगमगमि पक्षे एकैक मित्यादि १ अतः संज्ञाः अकार

८३

तान्नाम्नः परस्यस्यादेः सेः रुजने डोर्भवति वच्छो २ वैतत्तदः
 एतत्तदो अकारात् परस्यस्यादेः सेर्दोर्भवति एसो एस्
 सोणरो सणरो ३ जस् शसोर्लुक् अकारो तान्नाम्नः परयो
 स्यादिसंबन्धिनोर्जस् शसोर्लुग्भवति वच्छाएण वच्छे पेच्छ
 ४ अमोःस्य अतः परस्यामोः कारस्य लुग्भवति वच्छं पेच्छ
 ५ टाङ्गामोर्णः अतः परस्पष्टा इत्येतस्य षष्ठी बहुवचनस्य
 चामोणो भवति वच्छेण वच्छाण ६ भिसोहिहिहिं अतः पर
 स्यभिसः रुजने केवलं सानुनासिकः सानुस्वारश्च भवति

८३

वच्छेहि वच्छेहिं वच्छेहिं कयाच्छाही ७ उः सेस्स दोदुहिहिं
 न्तोर्लुक् अतः परस्य उः सेन्तो दोदुहिहिं तोर्लुक् ८ इत्येतेषां
 डादेशाः भवन्ति वच्छन्तो वच्छाउ वच्छाहि वच्छाहिं तो वच्छा
 दकारकरणभाषांतरार्थं ९ भ्यसस्स दोदुहिहिं तो संतो
 अतः परस्य भ्यसः रुजने तो १ दो २ दु ३ हि ४ हिं तो ५ संतो ६
 इत्यादेशा भवन्ति वच्छन्तो वच्छाउ वच्छाहिं तो वच्छेहिं तो
 वच्छासंतो वच्छेसंतो ९ उः सः स्तः अतः परस्य उः सः संयु
 क्तः सो भवतिपि अस्स पेम्मस्म उपकुंभं शैल्यं उपकुंभं

८४

स्ससी अलुत्तणं १० डेमिर्देः अतः परस्य डेडित एकारः सं
युक्तो मिश्रभवति वळे वळमि देवो तेवमि अत्र द्वितीया
तृतीययोः सप्तमीत्यमोऽदिः ११ जस्वास्तेः सितो दोदामिदीर्यः
एषु अतो दीर्घा भवति जसि शसि च वळाड-सि वळाउ वळा
उ वळाहि वळाहिंतो वळातो दोदुषु वक्षोभः वळतो ह्रस्वः
संयोगे इति ह्रस्वः वळाई वळाउ आमि वळाण डसि नैव
सिद्धे तो दोदुगाहणं भयसेत्त्वा बाधनार्थं १२ भ्यसि वा भसा
देशोपरे अत्यो दीर्घा भवति वळाहिंतो वळेहिंतो वळासं

८४

तो वळेसंतो वळाहि वळेहि १३ टाणशस्येत् टादेशोपेश
सिच परेऽस्य एकारो भवति टाण वळेण णे इति किं अप्यण
अप्यणि आ अपणइ आ शस् वळे पळे १४ भिस्मरस्मपि
एषुऽत एर्भवति भिस् वळहि वळेहि वळेहि वळेहिंतो व
ळेसंतो स्फु वळेस् १५ इंदुतो दीर्घः इकारस्य उकारस्य च
भिस्मस्मपरेषु दीर्घा भवति भिस् गिरीहि बुद्धीहि दहीहि
तरुहि धेणुहि महहि कथंभस् गिरीउ बुद्धी सुदहीसं
तरुस् धेणुस् महसाति अं कचिन्न भवति दिअभूमिस्

८५

हिजाभूमिषु दानजलाऽर्चितानि दाणजलोह्निआइ इदु
 तइतिकि वछेहि वछहिंतो वछेसंतो वछेस भिसयस्स
 पीत्येवं गिरिं तरुपेछ १६ चतुरोवा चतुरउदंतस्य भिसय
 स्स सुपरेषु दीर्घोवाभवति चउहीं चकय चउउ चउउ चउ
 हिंतो अगउ चउस चउस १७ लुत्तेशसि इदुतोः शसिल
 सेदीर्घोभवति गिरी बुद्धी तरु धणू पेछ लुत्तइति किं गि
 रिणो तरुणापेछ इदुतइत्येव वछेपेछ जससित्यादि ८५
 नाशसिदीर्घस्य लक्ष्यानु राधोऽथो योगः लुत्तइतितुणावि

प्रतिप्रसवाऽर्थाशं कानि वृत्त्यर्थं १८ अल्कीवसो इदुतोः
 ल्कीवेन पुंसकादऽन्यत्रसो दीर्घोभवति गिरी बुद्धी तरु
 धेणू अल्कीवइतिकिं दहिं सावितिकिं गिरिं बुद्धीं तस्त
 धणू केचित्तु दीर्घत्वं विकल्प्यतदभाव पक्षे सेर्मादेशमः
 पीछंति अग्निं नहिं वाउं विहं १९ पुंसिजसोऽउउइउवा
 इदुतइतीह पेचम्यंतं सेबध्यते इदुतः परस्यजसः पुंसि अ
 उउउइत्यादेशौडितौवाभवतः अगउ अगउ वायउ वा
 यउ चिहंति पक्षे अग्निणो वाउणो शेषेऽदंतवभ्रावादः
 गी वाऊ पुंसिीतिकिं बुद्धीउ धेणूउ दहीई मक्क जसइति

किं अग्नी अग्निणो वाडं वाङ्गणो पेच्छेइ इदुत इत्येव वच्छ
 २० तोडबो उदंतात्परस्यजसः पुंसिडित अवाइत्यादेशोवा
 भवति साहबो पक्षेसाहउ साहउ साह साहूणा उतइतिकिं
 वच्छ पुंसीत्येव धणू महइजसइत्येव साहू साहूणा पछ
 २१ जस्यासोर्णोवा इदुतः परयोर्जसः शसोपुंसिणोइत्यादे
 शोवाभवति गिरिणो तरुणा रहति पेच्छवा पक्षेगिरित
 रू पुंसीत्येवदहीइं महइ जस्यासोरितिकिं गिरि तरुं दुदु
 इत्येववच्छ वच्छ जस्यासोरितिद्विलमिदुतइत्यःनेनयथा
 संख्याः भावार्थ एवमुत्तरस्तत्रापि २२ इ.सिउसो पुंक्की

बेवा पुसिक्कीबेचवर्तमानादिदुनः परयोर्जसोर्णोवाभवति
 गिरिणो तरुणा दहिणो आगउ विआरोवा पक्षेइसे गिरिउ
 गिरिहिंतो तरूउ तरूइ तरूहिंतो हिलकोनिषेस्येतेइसः
 गिरिस्त तरुस्त इ.सिइ सोरितिकिं गिरिणा तरुणा कयं
 पुक्कीबइतिकिं बुच्छीअ धेणू अलुइ समिच्छीवा इदुतइ
 त्येव कमलाठ कमलस्त २३ टोणा पुंक्कीबेचवर्तमाना
 दिदुतः परस्यटाइत्यस्यणाभवति गिरिणा गामणिणा
 खलपुणा तरुणा दहिणा महुणा ठइतिकिं गिरि तरू

८७

दहीं महं पुंक्लीबइत्येव बुद्धीअ धणूअ कयं इदुत
 इत्येव कमलेण २४ क्लीबेस्वरान्त्सेः क्लीबेवर्तमानात्स
 राताभान्नः सेः स्त्रानेम्भवति वण पेम्मा दहिं मुहं दहिं
 महुइतितुसिद्धापेक्षया केचिदनुनासिकमपीच्छन्ति दहिं
 महुं क्लीबइतिकिं बालो बाला स्वेरादितिइदुतो नित्यर्थः
 २५ जस्यासुइङ्णयः सप्राक् गदीर्घाः क्लीबेवर्तमानाभा
 न्नः परयोर्जस्यासोः स्त्रानेसानुनासिकसानुस्वाराविका
 रौणिश्चादेशाभवन्ति सप्राग्दीर्घाः एषुसत्सु पूर्वस्वरस्यदी

८७

र्घत्वंविधीयतइत्यर्थः इंजाइं वयणाइं अस्सेइं उम्भि
 लंतिपंकयाइं पेच्छवाचिठन्ति दहिइं जमवाहुति मह
 इं मुचवाणि पुल्लंति पंकयाणि गण्हाहुंतिदहिणि जं
 मवा एवंमहणि क्लीबइत्येव वच्छा वच्छे जस्यासइतिकिं
 सुहं २६ स्त्रियांमुदोतौवा स्त्रियावर्तमानात् नाम्नः प
 रयोर्जस्यासोः स्त्रानेउत् उत्तइत्येतौसप्राग्दीर्घावाभवत्
 वचनभेदोयथासंख्यनिबल्यर्थे मालाउ बुद्धीउ बुद्धीउ
 महीउसहीउ धेणूउ धेणूउ बहूउ बहूउ पक्षे माला

--

बुद्धी सही धेनू धेणू बहू स्त्रियामिति किं वच्चा जस्मा
इत्येव माला एकयं २० इतः सेश्ववा स्त्रियावर्तमानादी
कारोता नान्नः सत्त्वस्त्रासोश्चस्त्राने आकारो बा भवति
एसाह संती आं गोरी आचिदंति पेळवा पक्षेह संती
गोरीउ २८ टाडे स्त्रेः रुः दादिद्वेदातुः सेः स्त्रियावर्तमा
नान्नान्नः परेदाडः स्त्रीनास्त्राने प्रत्येकं अत् आत् इत्
एत् इत्येते चत्वार आदेशाः सप्तादीर्घा भवति इसे पुनरे
ते सप्राग्दीर्घा भवति मुद्दा अ मुद्दाइ मुद्दा ए कयं

--

सहंति अंवा केप्रत्ययेतु मुद्दि आअ मुद्दि आइ मुद्दि
आए कमलि आअ कमलि आई कमलि आए बुद्धीअ बु
द्धीआ बुद्धीइ बुद्धीए कयं बिहउ विअंवा सहीअ सही
आ सहीइ सहीए कयं कयण ठिअंवा धेणूअ धेणू
आ धेणूइ धेणूए कयं दुदं ठिअंवा बहूअ बहूआ ब
हूइ बहूए आगउ पक्षे मुद्दाउ मुद्दाहितो रईउ रईउ रईहिं
तो धृणूउ धेणूउ धेणूहितो इत्यादि शेषेः दंतवदः तिदेशो
व जस्मास्त्रसितो दामीदीर्घइति दीर्घत्वं पक्षेपि भवति स्त्रि

८९ यामित्येव वल्लस्स वल्ले वल्लमि वल्लाडु दादीनामितिकिं
मुद्दाबुद्धी सहीधणूवहू २९ नातआत् स्थियांवर्तमा
नादादंतान्नामः परेषांटाडुस्स डिउसी नामादादेशोन
भवति मालाअ मालाड मालाए कयं महं ठिअं आगउवा
३० प्रत्ययेडीर्नवा अणादिसूत्रेण प्रत्ययनिमित्तोयो
डिरुक्तः सस्त्रियांवर्तमानान्नामोवाभवति साहणी कुरु
चरी पक्षे आदित्थाए साहणा कुरुचरा ३१ अजातेः पुंसः
अजातिवाचिनः पुह्णिगात्स्थियांवर्तमाना डिर्वाभवति ८९

नीली नीला काली काला हसमाणी हसमाणा सप्यणही
सुपौणहा इमीए इमाए ईमीणं इमाणं एईए एआए ए
ईणं एआणं अजातेरितिकिं करिणी अया एलया अग्रा
सेविभाषेयं तेनगोरी कुमारी इत्यादौसंस्कृतवन्नित्यमे
वडिः ३२ किंयत्तदोःस्यःमामिसिअम् आम वरिजिते स्या
दोपरेणभः स्थियाडीर्वाभवति कीड काउ कीए काए
कीस कास एबंजीउ जाउ तीउ तीउ इत्यादि अस्यःमा
मीतिकिं का जा सा कं जं तं काण त ण ३३ छायाहरिद्रयोः

९०

अनयोएप्रसंगेनाम्नः स्त्रियां डीर्घा भवति अही छाया
 हलदी हलदा हलिही हलिदा ३५ स्वस्वादेश्वा स्वस्वा
 देः स्त्रियां वर्तमाना दुप्रत्ययो भवति ससानपदा दुहि
 आदुहिआहि दुहिआसुदुहिआसुड गउआ ३६ हस्वा
 ऽ मिस्त्रीलिंगस्य नाम्नोऽभिपरेहस्वो भवति मालनइ बहु
 सहमाणि हसमाणं पेछ अमीति किं माला सही बह
 ३६ नाम्नात्सौमः आमंभ्यार्थात्परेसौसतिं क्लीबेस्वरा
 त्मसेरिति यौमउक्तः सनभवति हेतण हेदहि हेमहु

९१

३७ डोदीर्घोवा आमंभ्यार्थात्परेसौसच्चिंत्यः तः सेडोरि
 तियानित्यडोः प्राप्तायश्वाः क्लीबेसाविति इदुतोरः कारा
 तस्यचाप्राप्तोदीर्घः सवाभवति हेदेव हेदवा हेस्वमास
 मण हेस्वमासमणो हेअछ हेअछो दीर्घ हेहरी हे
 हरि हेगुरु हेगुरु जीइबिसु हेणपहू हेप्रभो इत्यर्थः ए
 एवंदीणिपद्म जिअलोए पक्षेहेपहु एषुप्राप्ति विकलः
 इहलप्राप्ते हेगोअमा हेकासवा हेकासवा रेरेविष्ण
 लयारेरेनियिणया ३८ ऋतोदा ऋकारांतस्यामंत्रणेतौ

९१

परे कारोः तादेशो भवति वा हेपितः हेपिअ हेदातः हेदा
य पक्षे हेपिअरं हेदायार ३९ नाम्नः रं वा कृदंतस्य
आमंत्रणे सौ परे नाभि संज्ञायां विषये अरमिति अंतादेशो
वा भवति हेपितः हेपितरं पक्षे हेपिअ नाम्नीति किं हक
तं हेकतरि ४० वापए आमंत्रणे सौ परे संज्ञायां विष
ये आपः एत्वा भवति हेमाले हेमहिले अछिए प
ज्जिए पक्षे हेमाला इत्यादि आप इति किं हेपिउछा हेमा
उछा बहुलाधिकारात् कचिदोत्तमपि अम्यो भण्णा भणि

९१

* हेनइ हेगामिणि हेबहु हेखलपु ४२ क्विपः क्विबंतस्य दूदंतस्य
ह्रस्वा भवति गामणिणा खलपुणा २

ए ४१ इदूतो ह्रस्वः आमंत्रणे सौ परे ईदूतयो ह्रस्वा भव
ति गामणिणा खलपुणा गामणिणो खलपुणो खल
पुणो गामणिस्तु खलपुणो गामणिस्तु खलपुस्तु
४३ ऋतामुदस्य मौस्तुवा सिअम् अवर्जितोऽर्थो स्यादौ
परे ऋदंतानामुदंतादेशो वा भवति जस् भस् भ्रूणो भ
त्तउ भत्तउ पक्षे भत्तारा शस् भस् भ्रूणो पक्षे भत्ता
रे दाभ्रूणा पक्षे भत्तारेण भिस् भ्रूहि पक्षे भर्तारिहि
उसि भ्रूणो भ्रूउ भ्रूहि तो पक्षे स्यादौ भत्ताराहि

९२

भत्ताराहितो भत्तारा भयस् भत्तूउ भत्तूउ भत्तूहितो भ
 त्तूसंतो भत्ताराउ भत्ताराहिं भत्तारेहिं भत्ताराहितो भ
 त्तारेहितो भत्तारासंतो भत्तारसंतो इस् भत्तूणो भत्तू
 स्सपक्षे भत्तारस्म भत्तूणं भत्तूण भत्ताराणं भत्ताराण
 भत्तूमि भत्तारे भत्तारस्म रूप भत्तूस् पक्षे भत्तारेस्त
 बहुवचनस्य व्याप्यर्थत्वात् यथादर्शननाम्यप्यदाभवति
 जस्सस् सिडस् पिउणो जामाउणो रायां पिउणो भित्ति
 पिउहिं रूपि पिउस्त पक्षेपि अरा इत्यादि अस्यमौरिच

९२

ति किं सिपिआ अम् पिअरंड् पिअरा ४४ आरः स्यादौ
 स्यादौ परेऋत आरित्यादेशोभवति भत्तारो भत्तारा भत्तारं
 भत्तारे भत्तारण भत्तारेहिं एवं इत्यादिषु दाहार्यं लुप्तस्या
 द्यःपेक्षया भत्तारविहिअं ४५ आअरा मातुः मातृसंबन्धिन
 ऋतः स्यादौ परे आ आअरा इत्यादेशोभवतः माआ माअ
 रा माआउ माअराउ माअं माअरं बाहुलकाज्जनन्यर्घस्य
 आ देवतार्थस्य त्वःरादेशः माआएकुली एतमोमा अराणं
 मातुरि हेति ईत्वे माईणाभवति कृतामुदेत्यादिनाउत्वे तु मा

९३

उ ए स म न्नि अं वं दे इति स्यादा विल्येव माइ देवो माइ गणो
 ४६ नाम्न्यरः ऋ दे तस्य नाम्निसंज्ञायां स्यादौ पुरे अर इत्यं
 तादेशो भवति पि अरा पिअरं पिअरे पिअरेण पिअरे
 हिं जामायरा जामायरे आमाअरे जामायरेण जामाय
 रेहिं भायरा भायरे भायरे भायरेहिं ४७ आसौनवा ऋ दे
 तस्य सौपरे आकारो वा भवति पियो जामाआ भाया कत्ता
 पक्षेपि आरो जामायरो भायरे कत्तारो ४८ राज्ञः रा
 जो नलोपेः तस्य सौपरे आत्वं वा भवति रायहेराया पक्षे

९३

आणादेशो रायाणो हेराय हेरायमितितु शौरसेन्या ए
 वं हे आप्याहे अयं ४८ जस् शस्सिड् सोणोराजन्
 शब्दात्परेषामेषां णो इत्यादेशो वा भवति जस् रायाणो
 चिद्देति पक्षे राया शस् राया णोपेळ पक्षे राया राण्डसि
 एण्डणोरणो आगड पक्षे रायड रायाहि रायाहिं तो राया
 डस् राइणो रणोधण पक्षे रायस्स ४९ आमोडाणम्
 राजन् शब्दात्परस्यामः स्थाने डाणे इत्यादेशो वा भवति राया
 णं पक्षे रायाणं रायपेळ ५० दोणाराजन् शब्दात्परस्य

राइत्यस्य णादेशो वा भवति राइणा रणाराण्यकयं ५२
 ईर्जस्य णो णाडो राजन् शब्दसंबन्धिनो जकारस्य स्थाने णो
 णाडिषु परेषु इकारो वा भवति राइणो चिद्वेति पेच्छ आगड
 धणं वा राइणाकयं राइमि पक्षे रायणो रणो रणा राय
 मि ५३ इणमामा राजन् शब्दसंबन्धिनो जकारस्य
 अमामायां सहितस्य स्थाने इणमित्यादेशो वा भवति राइ
 णं पेच्छ राइणं पक्षे रायं राइणं ५४ इडिस्त्रभ्यसाम् स्तुपि ९४
 राजन् शब्दसंबन्धिनो जकारस्य भिसादिषु परतो वा इकारो

भवति भिस्त्र राइहिं भ्यस्त्र राईहिं राईहिंतो राईस्तंतो आ
 म् राइणं सुप् राईस्त्र पक्षे रायाणेहिंत्यादि ५५ आजस्य टा
 ड सिङः स्तुस्य णो णः ण राजन् शब्दसंबन्धिनो आजस्य
 ऽवयवस्य टाड-सिङः स्तुणाणो इत्यादेशाय नेषु अण् वा
 भवति रणा राइणाकयं रणो रइणो आगडं धणं वा इ-सि
 ड-स्वित्ति किं रायाणो चिद्वेति पेच्छ वा सणाणो धित्ति किं राए
 ण रायाड रायस्त्र ५९ पुंस्यन आणोरा जवच्च पुच्छिगेवर्त
 मानस्याऽन्तस्य स्थाने आण आदेशो वा भवति पक्षे यथादर्श

नं राजवत्कार्येयथाभवति आणादेशाच्चातः सेडोर्गित्याद
 यः प्रवर्तते पक्षेतु राज्ञः जस्यासङ्-सिङ्-साणेदोणाइ
 ण ममामा इति प्रवर्तते अप्याप्पो अप्याणा अप्याणं अप्या
 णे अप्याणेण अप्याणहिं अप्याणाउ अप्याणासंतो अप्या
 णस्स अप्याप्पाणे अप्याणम्मि अप्याणेसु अप्याण कयं पक्षे
 राजवत् अप्या अप्या हेअप्या हेअप्य अप्याणो चिदंति अ
 यं अप्यणो पेछ अप्येणाअप्येहि अप्याउ अप्या अप्या
 संतो अप्यणी धणं अप्याणं अप्ये अप्येसु रायाणो रायाणा

रायाणं रायाणे रायाणेण रायाणेहिं रायाणेहि रायाणहिं
 तो रायाणस्स रायाणाणं रायाणम्मि रायाणेसु पक्षेरायाइ
 त्यादि एवंजयाणे जुआ वम्हाणो वम्हा आढाणो अढाउ
 क्षन् उच्छाणो उच्छा गावाणो गावा पूसाणो पूसान्तरकाणो
 त्तरका मुद्दाणो मुद्दाश्वन् साणो सासकर्मणः पश्य सुकमा
 णो पेछ निपहिक्हंसा सुकम्माणो पश्यतिसकथं सुकर्मण
 इत्यर्थः पुंसीति किं शम्भ शम्भे ५७ आत्मनष्टाणिआणइआ
 आत्मनः परस्याष्टायाः स्थानेणि आणइआइत्यादेशौवाभव

१६

तः अप्यणिआ पाउसेउवगयंमिअप्यणिआयविअडिखा
 णिआ अप्यणइआ पक्षेअप्याणेण ५८ अतःसर्वादेः
 र्जसःसर्वादेरःतःपरस्यजसःदितइत्यादेशोभवति सबे
 अन्नेतेके एके कयरे इयरे एण अतइतिकिं सबाउरिदी
 उ जसइतिकिं सबस ५९ डेःसिमिच्छाःसर्वादेरःकारात्य
 रस्यडेःस्थानेःस्मिच्छ एतेआदेशाभवति सबस्मिं सब
 मिं सबच्छ अन्नास्मिंअन्नमिंअन्न एवंसर्वत्र अतइत्येव
 अमुमि ६० नवानिदमेतदोहीम् इदम् एतद्वर्जितस्य

१६

सर्वादेरःतःपरस्यडेः हि मादेशोवाभवति सबहिं अन्नहिं
 कहिं जहिं तहिं बहुलाधिकारात्किंयत्तस्यःस्थियामपि
 काहीं जाहिं ताहिं बहुलादेवकिं यत्तदोःस्यमामीडोबी
 स्तिपक्षे सबस्मिंसबमिं सबच्छइत्यादि स्थियांतु पक्षो का
 कीए जाए जीए ताए तीए इदमेतद्वर्जनंकिं इमस्मिं एअ
 स्मिं ६१ आमोडेसिं सर्वादेरकारात्यरस्यामोडेसिमित्यादे
 शोवाभवति सबेसिं अन्नेसिं अबरेसिं इमेसिं एएसिंजे
 सिंतैसिं केसिं पक्षे सबाण अन्नाण अबराण इमाण एआण

९७

जाण ताण बाहुलकास्थियामःपिसर्वासांसवेसिं एवं अ
 नेसिं तेसिं ६२ किंतज्यांडासः किंतज्यांपरस्यसर्वादेरामः
 स्थानेडास आदेशोवाभवति कास तास पक्षे किसिं तेसिं
 ६३ किंयत्तज्यांडासः एतयः परस्यडःसःस्थानेडासइत्यादे
 शोभवति डसःसमइत्यःस्याःपवादःपक्षे सोपिभवति कास
 कस्स जास जस्स तास तस्स बहुलाधिकारात्किंतज्यामा
 कारांताभ्यामःपिडासादेशोभवति कस्याधनं कासधनं त
 स्याधनं तासधनं पक्षे काए ताए ६४ ईद्व्यः स्सासे किमा

९७

दियइदंतोयः परस्यडःसःस्थानेःस्सासे इत्यादेशोवाभव
 तः दाहःस्तेरदादिदेहातुडसेरित्यःस्याःपवादःपक्षे अदाद
 योरपि किस्साकीसे कीअकीआ कीइका एजिस्सा जीसे
 जीअ जीआ जीई जीए तिस्सा तीसे तीअ तीआ तीई तो
 ए ६५ डेःडीहेडालाइआकाले किंयत्तज्यःकालेऽभिधेये
 डेःस्थानेआहे आलाइतिडित्तौइआइतिचआदेशावाभवति
 हिंसि मिछानाऽमपवादःपक्षेतेपिभवति काहे काला
 कइआ जाहे जाला जइआ ताहे ताला तइआ ताला जाये

१५ तिगुणा जाला तेसहि अणसिंधिप्यंति रवि किरणाणु मा
 हाइं डुति कमलाइं कमलाइं पक्षे कहिं कस्मिं कस्मि
 कछं ६६ असर्हा किंयत्तञ्चः परस्यडसे रूग्नेमहाइत्या
 देशेवाभवति कम्हा जम्हा तम्हा पक्षे काउ जाउ ताउ ६०
 नदोडोतदः परस्यसेर्द्धेइत्यादेशोतोतम्हा ६८ किमोडि
 णोडीसो किमः परस्यडसेर्द्धिणोडीसइत्यादेशोवाभवतः १५
 किणो कीस कम्हा ६९ इदमेतत्क्रियत्तञ्चष्टोडिणा एणो
 कारोतेभ्यः परस्याष्टया रूग्नेडिणादेशोवाभवति इमिणा

इमेण एइणा एएण किणा केण जिणाजेण तिणातेण
 ७० तदोणः स्यादोक्चितं तदः रूग्नेस्यादो परेण आदे
 शोभवति क्वचित्कृष्णाउसारेण णयेछ तंपरयेत्यर्थः स्त्रि
 यामः पिट्ठञ्जामि अमुहिणेति अडातो त्रिजदेत्यर्थः णेण
 भणिअं तेनभणि तमित्यर्थः तोणेणकर यलद्धिअं तेतेत्य
 र्थः भणिअं वणाए भवेत्यर्थः णोहिंकयं तैः कृतंइत्यर्थः णा
 हिंकयं ताभिः कृतंइत्यर्थः ७१ किमः कस्वतसोश्च किमः
 कोभवति स्यादोतेत्रसोश्चपरयोः कोक्कं केकेणं त्रक्

९९

छ तम् कउंकृतो कदो ७२ इदमद्दसः इदमः स्यात्ते
 परे इमआदेशोभवति इमो इमे इमेइमं इमे इमेण
 स्त्रियामपिइमा ७३ पुंस्त्रियोर्नवाऽयमिमअसौ इदम्
 शब्दस्यसौपरे अयमितिपुंस्त्रिओइमिआइतिस्त्रीलिङ्गोआ
 देशोवाभवतःअहवाऽयं कय कज्जा इमिआवाणिअधू
 आ पक्षे इमो इमा ७४ स्त्रिसयोरःत इदम् शब्दस्यस्त्रि
 सदत्येतयोःपरयोइःदाभवति अस्त्रिं अस्त पक्षे इमोपि ९९
 भवति इमस्त्रि इमरप्प बहुलाधिकारादऽन्यचाऽपिभवति

एहि एस्स आहि एभिः एषु अभिरित्यर्थः ७५ उर्मेनह
 इदमः कृतेमादेशात्परस्यडेःस्थानेमेनसहह आदेशो
 वाभवति इह पक्षे इमस्त्रिं इमस्त्रि ७६ नछः इदमः पर
 स्यडेईस्त्रिंस्त्रिं छाइतिप्राप्तः छोनभवति णेइह इमस्त्रिं
 इमस्त्रि ७७ णोम् शस्त्रा भिरि इदमःस्थानेऽम् शस्त्रा
 भिरि परेषुणआदेशोवाभवति णं पेछ णेपेछ णेण
 णेहि कयं पक्षेइमं इमे इमेण इमेहि ७८ अमेणम्
 इदमोमासहि तस्यस्थाने इणम् इत्यादेशोवाभवति

१००

इणं पेछा पक्षे इमे इमे ७९ क्रीबेस्यमेदमिणमोचन
 पुंसकलिगेवर्तमानस्येदमस्यम् भ्यांसहितस्य इदम् इ
 णमोइण न्वनित्यमादेशाभवति इदं इमेण इणं धणं
 चिद्वइपेछवा ८० किमः किम् किमः क्रीबेवर्तमानस्या
 स्यस्यासहकिभवति किंकुलं नुह किं किंते पडिहाइ ८१
 वेदेतदेतदोउसास्यासेसिमो इदम् तद् एतद् इत्येते
 षोरुजनेइस् आम् इत्याताभ्यांसह यथासंख्यसेसिमित्या
 देशोबाभवतः इदम् सेसीलं सेगुणा अस्य सीलगुणावे

१००

त्यर्थः सिंउछाहोएषामुछाहइतार्थः तद्सेसीलं तस्यत
 स्यावेत्यर्थः सिंगुणा तेषांतासावेत्यर्थः एतदसेअहि अंए
 तस्य अहितमित्यर्थः सिंगुणा सिंसीलं एतेषांगुणाशीले
 वेत्यर्थः पक्षे इमस्स इमेसिं भइमाण तस्स तैसिं ताण
 एअस्म एएसिंए आण इदेतदोरामापिसेआदेशंकश्चि
 दिच्छति ८२ वेतदोउःसेस्तोत्ताहे एतदः परस्यइसेःस्ठा
 नेत्तोत्ताहेइत्येतावादेशोबाभवतः एत्तो एत्ताहे पक्षे एआ
 उ एआउ एआहि एआहितो एआ ८३ छेचतस्यलुक्

एतदस्ते परेचकारान्तोताहेइत्येतयोस्तस्यलुगभवति ए
 छ एत्तो एताहे ५५ एरः दीतौमौवा एतदएकारस्य
 व्यादेशोमौपरेअदीतौवाभवतिः अयन्मि इयन्मि पक्षे एअस्मि
 ५६ वैसेणमिणमौसिना एतदः सिनासह एसइणं एणमौ
 इत्यादेशोवाभवति सच्चसविएसगई सच्चाणविपच्छिवाणएस
 मही एससहाउ विअस्सहरस्म एससिरंद्रणं इणमौपक्षे ए
 अ० एसा एसो ५७ तदश्वतः सोः क्लीबे तदएतदश्वत
 कारश्वसौपरेः क्लीबेसोभवति सोपुसिसो सामहिला ए

सोपिउ एसामुच्छा साबिल्येव ते एएधान्ना ताउए आउं अ
 क्लीबइतिकिं तं एअं धणं ५८ वादसोदस्यहोनोदाम्
 अदसोदकारस्य सोपरेह आदेशोवाभवति तस्मिंश्वकते
 ५९ तः सेडोरित्योत्वंशेषंसंस्कृतवदित्यतिदेशात् आत् इत्या
 प क्लीबेस्वरान्मसोदितिमश्वनभवति अहपुसिसो अह
 माहिला अहणवं अहमोहो परगुणलुहु अयाइं अहण
 हि अएणहसइमारु अतणउ आसावःस्मान् हसतीत्य
 र्थः अहकमलमुहोपक्षे उत्तरेणमुरादेशः अमूपुसिसो

अमूमहिला असुं वणं ८८ मुः स्यादौ अदसोदस्य स्यादौ
 परे मुरादेशो भवति अमूपुरिसो अमुणो पुरिसा अमुं वणं
 अमुं वणां अमुणि वणाणि अमूमाल अमूउ अमूउ मा
 लाउ अमुणा अमूहि इति अमूउ अमूहिंती भयस् अमू
 हिंनो अमूसुंनो इस् अणुमे अमुस्स असुण डि अमुंमि
 रुपा अमूस ८९ म्मावय्योव उदसोऽत्यव्यंजनलुका
 दकारांतस्यस्स नेज्जादेशे म्मापरतः अयई इत्यादेशो वा भ
 वतः अयम्मि ईअम्मि पक्षे अमुम्मि ९० युष्मदस्तंरु

वंतुमंतिना युष्मदः सिनासहत्वंतुवंरुहमंमं इत्येतेपंच
 आदेशा भवन्ति तरुरुवंतुहत्तुमेदिवा ९१ भेतुञ्जतुञ्जतुह
 तुह्ने उह्ने जसा युष्मदो जसा सहमेतुञ्जतुञ्जतुहत्तु
 ह्ने उह्ने इत्येतेषां देशा भवन्ति भेतुञ्जतुञ्जतुहत्तुह्ने उह्ने च
 दह्ने ओह्ने औवेति वचनात्तुह्ने तुञ्जतुञ्जतुहत्तुह्ने ९२ तंतु
 तुमंतुवंतुहत्तुमेतु ए अमा युष्मदोऽमासह एते सप्तादेशा
 भवन्ति तंतुरुमंतुवंतुहत्तुमेतु एवमि ९३ वीतुञ्जतु
 तुञ्जतु ह्ने उह्ने भेशसा युष्मदः शसासह एतेषां देशा भ

१०३

भवन्ति वीतुञ्जतुञ्जोञ्जोहोञ्जोवेतिवचनात् तुम्हेतुञ्जोतुम्हे
 उञ्जोभेपेञ्जमि ९४ भेदिदेतेतइतएतुमइतुमएतुमेतुमा
 इष्ठा युष्मदष्टाइत्यनेनसहएतेएकादशादेशाभवन्ति भे
 दिदे ते तइ तए तुमे तुमइ तुमएतुमे तुमाइ जं पिअं
 ९५ भेतुञ्जोहिउञ्जोहिउम्हेहि तुम्हेहि उम्हेहि हिंभिसा यु
 ष्मदोभिसा सहएतेषडादेशाभवन्ति भेतुञ्जोहि ओम्ह
 ओवेतिवचनात् तुम्हेहि तुञ्जोहि उञ्जोहि ~~तुम्हेहि तुम्हेहि~~
 उम्हेहि तुम्हेहि तुम्हेहि उम्हेहि तुत्तं एवंचाऽष्टरूप ९६

१०३

तइतु वतुमतुहलुआइसौ युष्मदोइसौपंचम्येकवचने
 परत्तएतेपंचादेशाभवन्ति इ-सेस्स तोदादुहिहिंतोरुको
 यथाप्राप्तमेव तइत्तो तुवत्तो तुमत्तो तुहत्तो तुञ्जत्तो ओ
 म्हओवेतिवचनात् तुम्हत्तो तुञ्जत्तो एवंदोदुहिहिंतोरुको
 ऽप्युदाहार्यं ततोइतितुत्तइत्यस्यवलोपेसति ९७
 तुम्हलुआतहिंतोइसिना युष्मदोइसिनासहितस्य एतेत्र
 मओदेशाभवन्ति तुम्ह तुञ्ज तहिंतो आगउ ओम्हओवे
 तिवचनात् तुम्ह तुञ्ज एवंचपंचरूपाणि ९८ तुञ्जतुम्हा

य्होम्हाभसियुष्मदोभ्यसि परत्त एते चत्वार आदिशा भवन्ति
 भ्यसस्तु यथा प्राप्तमेव तुञ्जतो तुह्यतो जह्यतो उह्यतो ओ
 म्ह औवेति वचनात् तुह्यतो तुञ्जतो एवं दोदुहिं तोस ता
 षः प्युदाहार्यं १९ तइतुते तुह्यतुह्यतुह्यतुवतुमंतुमेतुमो
 तुमाइदि देइ एतुञ्जो ओम्हा २० सायुष्मदोऽसायुष्येकव
 चनेन सहितस्य एते अष्टादशादिशा भवन्ति तइतुते तुह्य
 तुह्य तुह्य तुव तुमंतुमे तुमो तुमाइ दि दे इ एतुञ्ज
 उञ्ज उह्य धणं ओम्हा औवेति वचनात् तुह्य तुञ्ज उह्य उञ्ज

एवं द्वाविंशति २२ रूपाणि १०१ तुवोभेतुञ्जेतुञ्जतुञ्जा
 णतुवाण तुमाण तुहाण तुम्हाण आमायुष्मद आमसहित
 स्य एते दशादिशा भवन्ति तुवो भेतुञ्ज तुञ्ज तुम्हाण तुवाण
 तुमाण तुहाण तुम्हाण कास्यादिर्णस्योर्वस्यनुसारं तुञ्जा
 णं तुवाण मातुणं तुहाणं तुम्हाणं ओम्हा औवेति वचना
 त् तुह्यं तुह्यं तुञ्जं तुञ्जं तुम्हाणं तुम्हाणं २ तुम्हाणं
 तुञ्जाणं धणं एवं त्रयोविंशति रूपाणि १ तुमंतुमंतु
 माइतइतडिनायुष्मदोडिनासप्तम्येकवचनेन सहितस्येते

११५

पंचादेशाभवन्ति हेस्सु तुमे तुमए तुमाइ तइ ताए ति
 अं २ तुतुवतुमतुहतुआडो युष्मदोडो परतएतेपंचादेशा
 भवन्ति हेस्सु यथाप्राप्तमेष तुम्मि तुवम्मि तुमम्मि तुहम्मि
 तुम्मम्मि ओम्ह ओवेतिवचनात् तुम्हम्मि तुम्मम्मि इत्यादि
 ३ सपि युष्मदः सपि परतः तुतुवतुमतुहतुआवहन्ति
 तुस्स तुवेस्स तुमेस्स तुहेस्स तुअेस्स सोम्हओवेतिवचनात्
 तुम्हस्स केचित्तुसप्येत्तु विकज्ज मिच्छन्ति तेनमते तुवस्स तु
 मस्स तुहस्स तुअस्स तुम्हस्स तुम्मस्स तुअस्स तज्जस्यात्तम

११५

ः पीत्यः न्यः तुआस्स तुम्हास्स ४ ओम्हओवा युष्मदादेशे
 पुयोदिरुक्कोभस्सस्यम्हअआदेशौवाभवतः पक्षेसएवास्ते
 तथैवचोदहत्तं ५ अस्मदोम्मिअम्मिअह्मिहं अहं अह
 यंसिना अस्मदः सिनासहेतेषाडादेशाभवन्ति अहम्मि हस्ति
 आमामितेण उत्तमनअस्मि कुविआ अहिकरेमिजेणहं
 विद्वा किंमह्ठम्मि अहं अहयं कयप्यणाणा ६ अम्ह
 अम्हे अम्होमोवयं भेजसा अस्मदोजसासहेतेषाडादेशा
 भवन्ति अम्ह अम्हे मोवयं भेभणामो ७ णेणंमि अम्मि
 अम्हमम्हमेम मिमं अहं आमा अस्मदोऽमासहेतेदेशादे

१०६

शाभवन्ति णेणं मि अस्मिं अम्ह मम्हामं ममं मिमं अहं
 पेछ = अम्हे अम्हो अम्हणे शसा अस्मदः शसासहै
 तेचत्वार आदेशाभवन्ति अम्हो अम्हणे पेछ ९ मिमे ममं
 एममाइ णेटा अस्मदष्टया सहतेन वादेशाभवन्ति मिमे
 मम मए ममाइ मइ मए मयाइणे कयं १० अम्हेहिं अ
 म्हाहिं अम्ह अम्हेणोमिसा अस्मदीभिसा सहै तेपेचा
 देशाभवन्ति अम्हेहिं अम्हाहि अम्ह अम्हे णे कयं ११ म
 इ मम मह मझा डेसो अस्मदोडसो पेचम्येकवचने १०६
 परत एतेचत्वार आदेशाभवन्ति डेसेषु यथाप्राप्तमेव म

१०६

तो ममत्तो महत्तो मझत्तो आगउ मत्तो इतितु मत्तत्थस्य
 एवं दोदुहि हिंतो लुज्वः प्युदाहार्यं १२ ममाम्होभ्यसि अस्म
 दोभ्यसि परतो मम अम्ह इत्यादेशोभवतः भ्यसेस्तु यथाप्राप्त
 मेव ममत्तो अम्हतो ममाहिंतो अम्हाहिंतो ममास्संतो अंहा
 स्संतो ममेस्संतो अम्हेस्संतो १३ मेम इम ममह महं मझम
 झं अंह अम्हं इ-सा अस्मदोडसा षष्ठेकवचनेन सहितस्यैते
 न वादेशाभवन्ति मे मइ मम मह मह मझ मझं अम्ह अ
 म्हे धणं १४ णेणोमझ अम्हं अम्हे अम्हे अम्हो अम्हाण

१०७

ममाण महाण मझाणधणं ऋस्यादेणस्वोवेत्यनुसारे अम्हा
णं ममाणं महाणं मझाणं एवंच पंचदशरूपाणि १९
मिमद्रममाइमएमेडिना अस्मदोडिना सहितस्येते पंचादे
शाभवन्ति मिइम ममाइ मएमेडिअं १६ अम्ह मम मह
मझाडो अस्मदोडो परे एते चत्वार आदेशाभवन्ति अम्हमि
मममि मममि ठिअं १७ सुपि अस्मदः सुपिपरे अ
म्हादयश्चत्वार आदेशाभवन्ति अम्हेस ममेस महस म
मेस एत्वविकल्पमततु अम्हस महस मम्हस अम्हस्या

१०७

इत्वमपीच्छत्यन्यः अम्हास १८ त्रेस्तीतृतीयादो परे तीआ
देशोभवति तीहिकयं तीहिंतो आगउ तिहंधणं तीरुठि
अं १९ देदोवे दिशदस्यतृतीयादो दोवेइत्येतौ आदेशो
भवतः दोहि बेहि कयं दोहिंतो बेहिंतो आग उदोहू बहु
धणं दोस बेसुठिअं २० दुवेदोणि बेणिच जस्पासा ज
स्पास्या सहितस्यदेः स्थाने दुवेदोणि बेणि इत्येते दोवेइत्ये
तौ च आदेशाभवन्ति दुवेदोणि बेणि दोवे ठिआ पेछवा
हस्वः संयोगे इति हस्वत्वे दुणिबिणि २१ त्रेस्तिणिः जस्पास

१०८

भ्यां सहितस्य त्रेः स्थानेति णि इत्यादेशाभवति ति णिठि
 आपेच्छवा २३ चतुश्चतारो चतुरोचत्तारि चतुरशब्दस्य
 जस्याख्यासहचतारो चतुरोचत्तारि इत्येते आदेशावति च
 तारा चत्तारो चत्तारि चिद्धतिपेच्छवा २३ संख्यायाः आमो
 ण्ह ण्हं संख्याशब्दात्परस्य अमो लुक्क मित्यादेशो भवतः दो
 ल्क तिल्ल च उल्क पंचल्क छल्क सतल्क अठल्क एवं दोल्क
 तिल्लं नवल्क दसल्क पणरसल्क दिवसाणं आठारसल्क स
 मण साहस्सीणं कर्त्तीनां कइल्क बहुलाधिकारात्विंशत्यादे

१०८

न भवति २४ शेषेः दंतवत् उपयुक्तादऽन्यः शेषस्तत्रस्या
 दिविधिरः दंतवदः तिदिश्यते येषां काराद्यन्तेषु पूर्वकार्या
 णि नौक्तानि तेषु जस्मासोर्लुगित्यादीन्यः देताधिकारवि
 हितानि कार्याणि भवन्तीत्यर्थः तत्र जस्मासोर्लुगित्येतकार्या
 तिदेशः माला गिरी गुरू सहि बहू रेहं तिपेच्छवा अमो
 ऽस्येतत्कार्यातिदेशः गिरिं गुरूं सहिं बहू गामणिं खल
 पुं पेच्छ वा आमोर्ण इत्येतत्कार्यातिदेशः हाहाण कयं मा
 लाण गिरीण गुरूण सहिण बहूण धणंदायास्त दोणा

१०९

राडः स्तेरदादिदेहातुडसेरिति विधिरुक्तः भिसो हि
 हिंहिं इत्येतत्कार्यातिदेशः मालाहि गिरिहि सहिहि
 बहूहि कयं एवंसानुनासिकाऽनुस्वारयोरऽपि डः सः ती
 दोदुहि हिंतोलुगित्येतत्कार्यातिदेशः मालाउ मालाउ मा
 लाहिते बुद्धीउ बद्धीहिंतो धेणूउ धणूउ धेणूहिंतो आ
 गउ हिलुकोलु प्रतिषेध्यते भ्यस् तोदोदुहिहिं तीकंतोइ
 त्येतत्कार्यातिदेशः मालाहिंतो मालासंतो हिस् निषेध्यते
 एवंगिरिहिंतो इत्यादिडः सः स इत्येतत्कार्यातिदेशः गिरिस्स

१०९

गुरुस्स महुस्स स्त्रियांबुटाडस् डेरित्याद्युक्तं डेमिडे-रित्ये
 तत्कार्यातिदेशः गिरिभि गुरुभि दहिभि महुंभि डेस्तुनि
 षेध्यते स्त्रियाडडसेरित्याद्युक्तं जस्यास्स मितोदोदुहामिदी
 र्घ इत्येतत्कार्यातिदेशः गिरि गुरू चिटंति पेच्छा गिरि गुरू
 उ आगउ गिरिण गुरूण धणं भ्यसिबेत्येतत्कार्यातिदेशो
 न प्रवर्तते इदुतोदीर्घ इतिनित्यं विधानात् टाणशस्येत भि
 सभ्यस्स पीत्येतत्कार्यातिदेशस्तु निषेध्यते २९ नदीर्घाणां
 इदुदंतयोरऽर्थाज्जस्यामस्मप्यादेशेणो इत्यस्मिन्परतोदीर्घो

नभवति अग्निणो वाउणो णोइति किं अग्नी अग्नीउ २६
 उ-सेर्लुक् आकारांतादिभ्योऽदंतवत्प्राप्तोऽ-सेर्लुग्भवति
 मालाहितो मालाउ मालाउ मालाहितो आगउ एवं अ
 ग्नीउ वाउउ इत्यादि २७ भसश्चहिः आकारांतादिभ्यो
 ऽदंतवत्प्राप्तोभ्यसोऽ-सेश्चहिर्नभवति मालाहितो एवं अ
 ग्नीहितो इत्यादि मालाउ मालाहितो एवं अग्नीउ इत्यादि २८
 डेर्डेः आकारांतादिभ्योऽदंतवत्प्राप्तोडे-डेर्नभवति अ
 ग्निभि वाउभि दिहिभि दिहिभि महुभि २९ एत् आका

रांतादीनामऽर्घादृशस्त्रिभ्यस्सुप्सुप्सुपरतोदंतवदेत्वंन
 भवति हाहाणकयं मालाउयेछ मालाहि कयं मालाहितो
 मालासुतो आगउ मालासुठिअं एवं अग्निणा वाउणाइ
 त्यादि ३० द्विवचनस्य बहुवचनं सर्वासो विभक्तीनां स्यादी
 नां स्यादीनांच द्विवचनस्य स्त्रने बहुवचनं भवति दोणिकुणं
 ति दुवेकुणंति दोहि दोहितो दोसुतो दोसुहृष्टा पायाष
 णया नयणा ३१ चतुर्थ्याः षष्ठी चतुर्थ्याः स्त्रने षष्ठी भवति
 मुणिस्स मुणीण देइ नमोदेवस्स देवाण ३२ ताउर्थडे

वा तादर्थ्यविहितस्यऽश्वतुर्थ्येकवचनस्य स्थाने षष्ठीभव
 ति देवस्स देवाय देवार्थमित्यर्थः, डेरितिकिं देवाण ३
 ३ वधाम्नाइश्ववा वधशब्दात्परस्य तादर्थ्यं डे-डि-दाइः
 षष्ठीचवाभवति वहाइ वहस्स वहाय वधार्थमित्यर्थः
 ३४ क्वचिद्वितीयादः द्वितीयादीनां विभक्तीनां स्थाने षष्ठीभ
 वति क्वचित्सीमाधरस्स वंदेतिस्सामुहस्सभरिमा अत्र द्विती
 यायाः षष्ठी धणस्सल्लो धनेनल्लुब्धइत्यर्थः चिरस्समुक्का
 चिरेणमुक्ताइत्यर्थः तेसिमे अमणाइन्नं तैरेतदऽनाचरितं

अत्र तृतीयाः याः चोरस्स छीहइ चोरादिभेतीत्यर्थः इ
 अराइजाणल्लु अरकराइपायंति मल्लुसहिआण पादा
 तेन सहितेन सहितेभ्य इति राणीति अत्र पंचम्याः पिहीएके
 सभारो अत्र सप्तम्याः ३५ द्वितीयात्तृतीययोः सप्तमी द्वि
 तीयात्तृतीययोः स्थाने क्वचित्सप्तमी भवति गामेवसामि न
 यरेनजामि अत्र द्वितीयायाः मइवेविरीए मल्लियाइ जंजं
 खमइसमछो अल्लुबंतो नगविउहोइजं चसविज्जोनमि
 उतिस्सुतेस्स अल्लुकि आपुहइ अत्र तृतीयायाः ३६ पंचम्या

११२

सृतीयाच पंचम्याख्येनेचचित्तृतीयासप्तम्योभवतः चोरे
 णबीहइचौरादिभेतीत्यर्थः अंतैउरेरमिउमागउरायाअंतः
 पुराइत्वागतइत्यर्थः ३० सप्तम्याद्वितीया सप्तम्याख्येने
 चचित्द्वितीयाभवति विद्वज्जा अंभरइरत्तिं आर्षेतुतृती
 याऽपिदृश्यते तेणं कालेण तेणंसमरणं तस्मिन्कारुतस्मि
 समयेइत्यर्थः प्रथमायाऽपि द्वितीयादृश्यते चउविसंपि
 जिणवरा चतुर्विंशतिरुपिजीनवराइत्यर्थः ३५ क्यडो
 र्यल्लक क्यडतस्यकाडंतनस्यवासंबंधिनोयस्यल्लुगभवति

११२

गरुआइ गरुआअइ अगुरुगुरुभवति गुरुरिवाचरतिचेत्य
 र्थः क्यझ दमद माइ दमद माअइ लोलिआइ लोलिआ
 आइ ३९ त्यादिनामात्यत्रयस्याद्यस्येचेचो त्यादीनांविभक्ती
 नां परस्मैपदानामात्मनेपदानांचसंबंधिनः प्रथमत्रयस्यय
 दाद्येवचनंतस्यख्येने इच्च एच्च इत्येतावादेशोभवतः हसइ
 हसए ववइ वेवरा चकारोद्वेचइत्यत्रविशेषणार्थो ४०
 द्वितीयस्यसिसे त्यादीनांपरस्मैपदानामात्मनेपदानांचद्वि
 तीयस्यत्रयस्यसंबंधिनआद्यवचनस्यख्येनेसिसेइत्यादेशोभ

वतः हससि हससे वेवसि वेवसे ४१ तृतीयस्यमिः त्यादीनां
 परस्मैपदानामात्मनेपदानां च तृतीयस्य त्रयस्य आद्यवचनस्य
 स्थानेमिरादेशो भवति हसामि वेवामि बहुलाधिकाराभिस्तृती
 यस्य मेरि कारणात् पश्च बहुलं जाणय स्तुति संसक्तं शक्तोमीत्य
 र्थः नमरं नाप्रिये इत्यर्थः ४२ बहुलाधिकारस्य स्तिते इरे त्यादीनां
 परस्मैपदात्मनेपदानामाद्यत्रयसंबन्धिने बहुलवर्तमानस्य
 वचनस्य स्थाने त्ति स्ति इरे इत्यादेशो भवति हसंति हसते वे
 वंति रसि ज्जति गज्जंते रवे मोहा बाहं तेरच कसाणं चउप्य

१३३

ज्जंते कइहि अयसायरे कइरयणाइ दोणचिन्निपडुप्पिरे
 बाहु नप्रभवत इत्यर्थः विरुहिरे विरुभयंतीत्यर्थः क्वचि
 दिरे एकत्वेपि स्तुति इरे गामचिरकहेडा शक्यतीत्यर्थः ४३
 मध्यमस्येच्छाहचौ त्यादीनां परस्मैपदात्मनेपदानां मध्यम
 त्रयस्य बाहुवर्तमानस्य वचनस्य स्थाने इच्छाहचित्त्यादेशो
 वा भवतः हसिच्छा हसह वेवह वेविच्छा बहुलाधिकारादि
 त्थाः न्यत्रापि पय्यते रचते जजंते रोइच्छाहचित्तिचकार इह
 ह चोर्हस्येत्यत्र विशेषणार्थः ४४ तृतीयस्य मोमुमाः त्यादीनां

परस्मैपदानामात्मने पदानांतृतीयस्य संबंधिनो बहुवचनमा
 नस्य वचनस्य स्थाने मोमुमइत्येते आदेशा भवन्ति हसामो ह
 सामुहसाम तुवरामो तुवरामु तुवराम ४५ अतएवेच्चे
 त्यदेः स्थाने योएच् से इत्येता वादेशा वृत्तौ तावः कारादेव भ
 वतोताऽन्यस्मात् हसए हससे तुवरसे अतइति किं ठाड ठ
 सि वक्तुआइ वक्तुआसि होइ होसि एवकारोऽकारातादेच्
 स एव भवतइति विपरीताऽवधारण निषेधार्थः तेनाऽकारातात् ११४
 इचसिचइत्येता चऽपि सिद्धौ हसइ हससि वेवइ वेवसि

४६॥ सिनास्तेः सि ॥ सिनादितीयविकादेशेन सहास्तेः सिरादे
 शो भवति निदुरो जंसि सिनेति किं ॥ से आदेशो सति अछितु
 म् ॥ ४७ ॥ मिमो मैर्हिं ह्येह्वावा अस्तेच्छीतोः स्थाने मिमो मइ
 त्यादेशो सहयथा संख्यं हिं ह्येह्वा मइ त्यादेशा भवन्ति एसहि
 एषोस्मीत्यर्थः गयं ह्ये गयं ह्ये मुकारस्याऽमहणादऽप्रयो
 ग एवा तस्यैत्यवसीयतो पक्षे अछिअहं अछिअम्हो अ
 छिअम्हो ननु च सिद्धावस्थाया पश्मश्मष्मस्मस्या मइत्यने
 न म्हादेशो ह्ये इति सिध्यति सत्यं किंतु विभक्तिविधेः प्रायः

साध्यमानाः स्वस्वांगीक्रियते अन्यथा वच्छेणा वच्छेत्तसंवेजेते
 केइत्याद्यर्थसूत्राण्यः नारंभणीयानि स्युः ॥४८॥ अछित्त्यादि
 ना अस्तेस्त्वनेत्यादिभिः सह अछित्यादेशो भवति अछित्ता ॥
 अछितो अछित्तुमं अछित्तुम्हे अछिअहं अछिअहे ॥४९॥
 णेरः ददावावे णस्त्वनेतत् एत् आवा आवेइति चत्वारो आदे
 शा भवन्ति दरिसइ कारेइ करावइकावेद्रा हासेद्र हैसावइ ह
 सावेद्रा उवसा मेइ उवसमावइ उवसमावेइ बहुलाधिकारात् ११५
 क्वचिदेनास्ति जाणवेइ क्वचिदावेनास्ति पाणइ भावेइ ॥५०॥

गुर्वादेरौ विर्वा गुर्वादेर्णेः स्त्वनेतत् अविइत्यादेशो वा भवति शोषि
 तं सोसविअं सोसिअं तोषितं तोसविअं तोसिअं ॥५१॥ भ्रमे
 राडो वा भ्रमेः परस्य णेराडा देशो वा भवति भमाडइ भमाडेइ
 पक्षे भामेइ भमावइ भमावेइ ॥५२॥ लुगावीक्तभावकर्मस्त
 णेः स्त्वनेतलुगावीइत्यादेशो भवतः ॥ क्तेभावकर्मविहिते च प्रत्य
 ये परतः कारिअं कराविअं हासिअं हसाविअं स्वामिअं
 स्वमाविअं भावकर्मणोः करीअइ करावीअइ कराविज्जइ
 हासीअइ हसावीअइ हासिज्जइ हासाविज्जइ ॥५३॥ अदेत्ति

११६

क्यादेरः त आः णेरः छोपेषु कृते घादेरः कारस्य आकारो
 भवति॥ पाडइ॥ मारइ॥ एति॥ कारेइ॥ खामेइ॥ लुकि॥ कारि॥ औ॥ खा
 मि॥ अं॥ करि॥ अइ॥ खामि॥ अइ॥ करि॥ जइ॥ खामि॥ जइ॥ आदे॥ लुकि
 ति॥ किं॥ करा॥ वि॥ अं॥ करा॥ वी॥ अ॥ करा॥ वि॥ जइ॥ आदे॥ रि॥ ति॥ किं॥ संगामे
 इ॥ इह॥ च॥ व॥ हित॥ स्य॥ मा॥ भू॥ त॥ कारि॥ अं॥ इह॥ ल्य॥ स्य॥ मा॥ भू॥ त॥ अतइ
 ति॥ किं॥ दु॥ सेइ॥ के॥ चि॥ तु॥ आवे॥ आ॥ ख्य॥ देश॥ योरः॥ प्य॥ दे॥ रः॥ सु॥ आ
 ल्मि॥ छं॥ ति॥ कारा॥ वेइ॥ हा॥ सा॥ वि॥ उ॥ ज॥ णो॥ सा॥ म॥ ली॥ रा॥ ५४॥ मो॥ वा
 अतइ॥ ति॥ व॥ र्त॥ तो॥ अ॥ दं॥ ता॥ च्छा॥ तो॥ भो॥ परे॥ अत॥ आ॥ ल्मि॥ वा॥ भवति॥

११६

ह॥ सा॥ मि॥ ह॥ स॥ मि॥ जा॥ णा॥ मि॥ जा॥ ण॥ मि॥ लि॥ हा॥ मि॥ लि॥ ह॥ मि॥ इतइ
 ल्ये॥ व॥ हो॥ मि॥ ५५॥ इ॥ च्छ॥ मो॥ मु॥ मे॥ वा॥ अ॥ का॥ रा॥ ता॥ च्छा॥ तो॥ परे॥ षु॥ मो॥ मु॥ मे
 षु॥ अतइ॥ ल्मि॥ च॥ को॥ रा॥ दा॥ ल्मि॥ च॥ वा॥ भवत॥ भ॥ णि॥ मा॥ भ॥ णा॥ मा॥ भ॥ णि
 मु॥ भ॥ णा॥ मु॥ भ॥ णि॥ मा॥ भ॥ णा॥ मा॥ प॥ क्षे॥ भ॥ ण॥ मो॥ भ॥ ण॥ सु॥ भ॥ ण॥ मा॥ व॥ र्त
 मा॥ ना॥ पे॥ च॥ मी॥ श॥ तृ॥ षु॥ वे॥ ल्ये॥ त्वे॥ च॥ भ॥ णे॥ मो॥ भ॥ णे॥ मु॥ भ॥ णे॥ म॥ अतइ
 ल्ये॥ व॥ ग॥ मो॥ हो॥ मो॥ ५६॥ क्ते॥ क्ते॥ पर॥ तो॥ तइ॥ ल्मि॥ भवति॥ ह॥ सि॥ अं॥ प
 णि॥ अं॥ न॥ वि॥ अ॥ हा॥ सि॥ अं॥ पा॥ णि॥ अं॥ ग॥ यं॥ न॥ ये॥ मि॥ त्या॥ दि॥ तु॥ सि॥ च्छा॥ व
 स्था॥ पे॥ क्ष॥ णा॥ त॥ अतइ॥ ल्ये॥ वा॥ का॥ यं॥ लू॥ अं॥ हू॥ अं॥ ५७॥ ए॥ च्छा॥ का॥ तुं॥

तव्यभविष्यत्सुःकालुमा तवोवुभविष्यत्कालविहितेचप्रत्य
 ये परतोऽतएकारंश्चकारादिकारश्चभवतिक्का॥ हसेऊण॥ हसि
 ऊणतुमा॥ हसेउं॥ हसिउं॥ तव्यहसेअच्च॥ हसिअच्च॥ भविष्य
 त्॥ हसेहिइ॥ हसिहिइ॥ अतइत्येवकारुणं॥ ५१॥ वर्तमानापंच
 मीशतृषुवा॥ वर्तमानापंचमीशतृषुवा॥ वर्तमानापंचमीशतृ
 षु परतोऽकारस्त्रनेएकारोवाभवति॥ वर्तमाना॥ हसेइ॥ हसइ॥
 हसइ॥ हसेमा॥ हसिमा॥ हसेमु॥ हसिमु॥ हसेमो॥ हसिमो॥ पंचमी
 हसेउ॥ हसउ॥ सुणेउ॥ शत॥ हसेतो॥ हसेतो॥ क्वचिजभवति॥

जयइ क्वचिदात्ममऽमिसुणाउ॥ ५२॥ ज्ञाज्जे॥ जाज्ज॥ इत्यादेश
 योः परयोऽरकारस्य एकारोभवति॥ हसेज्जा॥ अतइत्येवा हो
 ज्ञाहो॥ ज्ञ॥ ५३॥ इमइज्जोक्कस्य॥ चिजिप्रभृतीनाभावकर्म
 विधिं वक्ष्यामः॥ येषांतुनवक्ष्यते॥ तेषांसंस्कृतातिदेशात् प्राप्ता
 स्य क्यस्थस्थाने ईअइज्ज इत्येतावादेशीभवतः॥ हसीअइ॥ हसिज्ज
 इ॥ हसिअंतो॥ हसिजंतो॥ हसिअमाणे॥ हसिज्जमाणे॥ पदीअइ
 पदीजइ॥ होईअइ॥ होइज्जइ॥ बहुलाधिकारात् क्वचित्कोऽ
 पि विकल्पेन भवति॥ मएनवे॥ ज्ञ॥ मएनविज्जेज्जा॥ तेणलहि

११-

ज्ज तेणलहि ज्जेज्ज तेणअछेज्ज तेणअछिज्ज तेणअ
 छीअइ ६१ दृशिवचेडीसइच्चं दृश्येर्वचेश्वपरेस्यकस्य
 स्थाने मथासंख्येडीसइच्चइत्यादेशोभवत् ईअइज्जापवा
 दः दीसइ बुच्चइ ६२ सीहीहीअभूतार्थस्य भूतेर्थविहितो
 ऽद्यतन्यादिः प्रत्ययोभूतार्थस्तस्यहीही अइत्यादेशाभवन्ति
 उत्तस्य व्यंजनादीविधानात्स्वरांतादेवायंविधिः कासी का
 ही काही अ अकापीत् अकरोत् चकारवेत्यर्थः एवंठासी
 ठाही ठाहीअ आर्षेतु देविंदोइण मघवी इत्यादौसिच्छाव

११-

स्थाश्रयणात् स्वस्तन्याः प्रयोगः ६३ व्यंजनादीजः व्यंज
 नातादातोः परस्यभूतार्थस्याद्यातन्यादिप्रत्ययस्यइअप्रत्या
 देशोभवति हुवीअ अभूत् अभवत् वभूचवेत्यर्थः एवंअछी
 अ आसिष्ट आस्त आसो चक्रेवा गेल्ही अगृहीत् अग्रह्वा
 त् जग्याह्वा ६४ तेनास्तेरास्याहेसीअस्तेर्धातोस्तेनभूतार्थे
 नप्रत्ययेनसहआसि अहेसिइत्यादेशोभवत् आसिसो
 तुमं अहंवा जेआसि यआसजित्यर्थः एवंअहेसि ६५
 ज्जात्सप्तम्यइर्वा सप्तम्यादेशात् ज्जात्परइर्वा धक्तव्यः ॥

वेत्ता होज्जइ होज्जा॥६८॥ भविष्यतिहिरादिः भविष्यदर्थविहि
 ते प्रत्यये परेतस्येवादिर्हिः प्रयोक्तव्यः होहिइ। भविष्यति भ
 वित्तवित्पर्थः॥ एव होहि ति होहि सि होहि छ। हसिहिइ॥
 काहिइ॥६९॥ मिमो मुमैस्साहानवा। भविष्यत्यर्थेषु मिमो मु
 मेषु तृतीयत्रिकादेशेषु परेषु तेषामेवादीस्साहा इत्यतो वा॥
 प्रयोक्तव्यो हिरपवादो। पक्षे हिरपि होस्सामि होहामि होसा
 मो होहामु होस्सामु होस्सामा होहामा पक्षे होहिमि होहि
 मो होहिमु होहिमा क्वचित्तु हान भवति हसिस्सामो हसिहि

मो॥६९॥ मोमुमानां हिस्सा हिछ। धातो परो भविष्यतिका
 ले मोमुमानां रुजने हिस्सा हिछा इत्यतो वा प्रयोक्तव्यो होहि
 स्सा होहिछ। हसिहिस्सा हसिहिछ। पक्षे होहि मोहोस्सा
 मो होहामो इत्यादि॥६९॥ मेः संधातोः परो भविष्यत्कारेभ्यो
 देशस्य स्थाने संवा प्रयोक्तव्यो होस्सा हस्सि सो कित इस्स॥
 पक्षे होहिमि होस्सामि कित इहिमि॥७०॥ रुदोहं करोते
 हृदाने श्वपरो भविष्यति विहितस्य म्यादेशस्य रुजने हवा प्र
 योक्तव्यः काहं दाहं कारिष्यामि दास्यामि इत्यर्थः पक्षे काहि

मि हदाहिमिइत्याद्यर्थः ७१ श्रुगमिरुदिविदिदशिमुचिव
 चिच्छिदिभिदिभुजांसो छंगछंगो छंवे छंदं छंमो छंवे छंछे
 छंभे छंभो छंश्वादीनां धातूनां भविष्यद्दिहितस्यः तानां स्था
 ने सोछमित्यादयो निपात्यन्ते सोछं श्रोक्ष्यामि गछं गमिष्या
 मि सगछं सगंस्य रोछं रोदिष्यामि विदक्ज्ञाने वेछं वेदि
 ष्यामि दछं द्रक्ष्यामि मोछं मोक्ष्यामि बोछं वक्ष्यामि छेछं
 छेत्स्यामि भेछं भेत्स्यादि भोछं भ्येक्ष्ये ७२ सोछादय इजा
 दिषु हिल्ङ्क्वाश्वादीनां स्थाने इजादिषु भविष्यदादेशेषु भासं

स्यं सोछादयो भवन्ति त एवादेशा अंत्यस्वराद्यवयववर्जा
 इत्यर्थः हिल्ङ्क्वा भवति सोछि पक्षे सोछिहिइ एवं सोछि
 ति सोछिहिति सोछिसि सोछिहिसि सोछिछा सोछि हि
 छा सोछिह सोछिहिह सोछिमि सोछिहिमि सोछिस्सा
 मि साछिहामि सोछिस्सं सोछं सोछिमो सोछिहिमो सो
 छिःसामो सोछिहामो सोछिहिसा सोछिहिछा एवमुभयो
 रपि गच्छिइ गच्छिहिइ गच्छन्ति गच्छिहन्ति गच्छिसि गच्छि
 हिसि गच्छिछा गच्छिहिछा गच्छिह गच्छिहिह गच्छिमि

१२३

गच्छिहिमि गच्छिस्सामि गच्छिहामि गच्छिस्सं गच्छं गच्छिमो
 गच्छिहिमो गच्छिसामो गच्छिहामो गच्छिस्सा गच्छिह्य
 एवंस्मयोरऽपि एवंरुदादीमथ्यदाहार्यं ७३ दुस्समुवि
 ध्यादिघेकस्मिस्त्रिमाणां विध्यादिघःस्थेषु उत्पन्नानामेक
 त्वेव वर्तमानानां त्रयाणामऽपि त्रिकाणारूढानेयथासंख्यं
 दुस्समुदित्येते आदेशा भवन्ति हसउ सा हससु तुमं हसा
 मुअहं पिच्छउ पेच्छसु फच्छमु दकारोच्चारणभाषात
 रार्थं ७४ सोहिवा पूर्वस्त्रविहितस्य सोरूढानेहिरादेशो

१२३

वा भवति देहि देसु ७५ अत इज्जस्विज्जहीज्जेत्तुको
 वा अकारात्परस्य सोः इत्थं ससु इज्जहिइ ज्जेइत्येते लुक्
 आदेशा भवन्ति हसेज्जसु हसेज्जहि हसे ज्जे हस पक्षे
 हससु अत इति किं होसु ठाहि ७६ बहुषु बहुमो ध्या
 दिषूत्पन्नानां बहुघःस्थेषु वर्तमानानां त्रयाणां त्रि कानोस्था
 नेषु यथासंख्यं बहुमो इत्येते आदेशा भवन्ति ब्रुहसब्रु
 हसब्रु हसेमुवा ह हसह हसत हसेतचा हसामो हसा
 म हसेमवा एव तुवरं तुवरह तुवरामो ७७ वर्तमाना

१२२

भविष्यंत्योश्च जज्ज्जावा वर्तमानाया भविष्यंत्याश्च विध्यादि
 पुनर्विहितस्य प्रत्ययस्य स्थाने जज्जा इत्येतावादेशौ भवतः
 पक्षे यथा प्राप्त वर्तमानासहेज्जा हसि ज्जा पटज्ज पटिज्जा
 रूपे ज्जसृणे ज्जा पक्षे हसइ पटइ सृणइ भविष्यती
 पटिज्जा पटिज्जा पक्षे पटिहिइ विध्यादिषु हेसेज्ज हस
 ज्जा हसतु हसेहाइत्यर्थः पक्षे हसउ एवं सर्वत्र यथातृतीय
 त्रये अइवा एज्जा अइवायावेज्जा नसमणुजाणामि नस १२२
 मणुजाणेज्जावा अन्येलेन्यासामः पीळंति होज्ज भवति

भवेत् भवतु अभवत् अभूत् भूयात् भविता भविष्य
 इत्यर्थः ७० मध्येचस्वरांतादा स्वरांतादातोः प्रकृतिप्रत्य
 यो मध्येचकारात् प्रत्ययानाचस्वने ज्ज्जा इत्येतौ वा भवतः
 वर्तमाना भविष्यंत्यो विध्यादिषु च वर्तमाना होज्जइ हो
 ज्जाइ होज्ज होज्जा पक्षे होइ एवं होज्जसि होज्जासि
 होज्ज होज्जा होसि इत्यादि भविष्यंती होजहिइ होज्जाहि
 इ होज्ज होज्जा पक्षे होहिइ एवं होजहिमि होज्जाहिमि हो
 ज्ज होज्जा पक्षे होहिमि होज्जहिमि होज्जाहिमि होज्ज

१२३

सामि होज्जहामि होज्जसं होज्ज होज्जाइत्यादि विध्यादि
 ७१ होज्जउ होज्जाउ होज्ज होज्जाभवतु भवेद्देइत्यर्थः पक्षे
 होउ स्वरात्तादितिकिं हसेज्ज हसेज्जा रुवरज्जा। रुवरज्जा
 ७१ क्रियातिपत्तेः क्रियातिपत्तेः रुणेने ज्जज्जावादेशोभव
 तः होज्जहोज्जा अभविष्यदित्यर्थः जइहोज्जवणाणिज्जा
 ८० नमाणौ क्रियातिपत्तेः रुणेनेनमाणावादेशोभवतः
 होन्तो होमाणा अभविष्यदित्यर्थः जइसिहरिणाहिवं
 निवेसंतो नहसंतोच्चिअतोराहुपरिहयं ८१ शत्रानशः

१२३

शत्रुआनशयोः इतेयोः प्रत्येकंतमाणइत्येतावादेशोभवतः
 शत्रुहसंतो हसमाणे आनश वेवंते वैवभाणे ८२ इच्च
 स्थियो स्थियावर्तमानयोः शत्रानशोः रुणेनेच्च कात्तरात्त
 माणौचभवन्ति हसई हसंती हसमाणी वेवइ वेवंति वैव
 भाणी ८३ इत्याचार्यः स्वोपदेशाद्दानुशासनवृत्तौ अष्ट
 माध्यायस्यतृतीयः पादः ३ ७२ उर्द्ध्वस्वर्गिनिकेत
 नादः पितले पातालमूलाहूयि तेनाः स्याः प्रमदास्वभावस्त
 लभेरुचावचैश्चापलेः स्तेवाचंयमवृत्तयोः पिसुनयोमोनत्र

१२४

तं त्याजिताः १ इतितोवा सूत्रेयेइदितौ धासंवोवश्यंतेतेषां
 येआदेशास्तेविकल्मेनभवंतीतिवेतितव्यं सत्रैवचोहदाह
 रिष्यते १ कथेवज्जरपज्जरोप्यालपिस्तुणसंघबोह्वचवज्ज
 पसीससाहाः कथेव्यतोवज्जरादयोदुशादेशावाभवन्ति
 वज्जरइ पज्जरइ उपालइ पिस्तुणइ संघइ बाह्वइ चवइ
 जंपइ सीसइ साहइ उच्छक्कइ इतिरुत्त पूर्यस्य बुद्धभाष
 णेइत्यस्य पक्षेकहइ एतेनान्येदेशेषुपाठिताअपि अस्माभि
 र्धात्वादेशीकृताविविधेषुप्रत्ययेषुप्रतिष्ठतामिति तथाच

१२४

वज्जरिउकथितः वज्जरिऊण कथयित्वा वज्जरणं कथनं
 वज्जरंतो कथयत् वज्जरिअद्यं कथयितव्यं इतिरूपसह
 स्थाणिसिध्यन्ति संस्कृतधातुवचप्रत्ययलोपागमादिविधिः २
 दुःखेणिच्चरदुःखविषयस्यकर्त्तृणिचरइत्यादेशोवाभवति
 णिच्चरइदुःखंकथयतीत्यर्थः ३ जुप्पेकुणदुगुच्छदुगुच्छाः
 जुगुप्पेरेतेत्रयआदेशावाभवन्ति कुणइ दुगुच्छइ दुगुच्छइ
 पक्षे जुगुच्छइ मलोपे दुउच्छइ दुउच्छइ जुउच्छइ ४ बुभुक्षु
 बीज्योर्णीरवबोज्जोबुभुक्षेराचारविषयस्यद्विबंतस्यचवीर्यं

१२५

जेर्यथासंख्यं एतावादेशोवाभवतः णीरवइ बहुरकइ वोज्जइ
बीजइ ९ ध्यागोर्कागोअनयोर्यथासंख्यं कागाइत्यादेशोभव
तः काइ काअइ णिआइ निपूर्वोदर्शनार्थं गाइ गाअइ गा
णं गाणं ६ श्रौजाणमुणौ जाणोदेजाणमुणइत्यादेशोभवतः
जाणइ मुणइ बहुलाधिकारात्कचिद्विकल्मः जाणिअं णायं
जाणिरुण णा ७ जाणणं णाणं मणइ इतितुमन्यते ७ उ
दोध्योधमा उदः परस्य ध्मोधातोर्धुमाइत्यादेशोभवति उद्धुमा १२५
इ = अदोधोदहः अदः परस्यदधातेर्दह इत्यादेशोभवति

सदहइ सदहमाणोजीवो ९ पिबेः पिज्जेरुहपटयोहा पि
बतेरेतेचत्वारआदेशावाभवन्ति पिज्जइ रुहइ पटइ बीइइ
पिअइ १० उदातेरोरुम्मावसआ उत्पूर्वस्यवातेउरुम्मावस
आइत्यादेशोवाभवतः उरुम्माइ वसआइ उदाइ ११ निद्रा
तेरोहीरोचो निपूर्वस्यद्रातेः उहीरउंघइत्यादेशोवाभवतः उ
हीरइ उंघइ निद्राइ १२ अग्घिराइग्घः आजिघ्रतेराइग्घइत्या
देशोवाभवति आइग्घइ अग्याअइ १३ स्नातेरः स्नुतः स्नाते
रः स्नुतइत्यादेशोवाभवति अस्नुतइ ण्हाइ १४ समः स्खः खाः सं

१२६

पूर्णस्यस्त्रायतेः स्वाइत्यादेशोभवति संस्वाइ संस्वाये १५ रु
 षाथक्चिद्वितिरय्याः तिष्ठते रेतचत्वारआदेशाभवन्ति ठाड ठा
 अड ठाणं पडिउ उडिउ पडाविउ उडाविउ थक्कइ चिदइ चि
 द्विऊण निरप्यइ बहुलाधिकाक्कचिन्नभवन्ति थिउं थाणं
 पछिउ उछिउ थाण १६ उदष्ट कुकुरो उदः परस्यतिष्ठते
 ठकुक्कुइत्यादेशोभवतः उदइ उकुकुरइ १७ म्लेर्वापवायौ
 म्लायतेर्वा पद्वायइत्यादेशोवाभवतः वाइ पबाइ मिलाइ १८
 निम्माणिन्माण निम्मावौ निः पूर्वस्यमिमिरेतेतावादेशोभव

१२६

तः निम्माणइ निम्मवइ ॥ १९ ॥ क्षेर्णिअरोवा। क्षयतेर्णिअरइत्या
 देशोवाभवति। णिअरणा पक्षे। किज्जइ ॥ २० ॥ छदेर्णुमन्नुमस
 नु मदक्कोम्बालपबाला। छदेर्णतस्येतेषडादेशावाभवन्ति। णुम
 इ। नूमइ। णत्तेणूमइ। सन्नुमइ। ठक्कइ ॥ उम्बालइ। पबालइ। छा
 यइ ॥ २१ ॥ निरुपय्योर्णिहोउः। निवृगः। पतेम्बण्येनस्यणिहोउइ
 त्यादेशोवाभवति। णिहोउइ। पक्षे निव्वारइ। पाडेइ ॥ २२ ॥ दूडोदूमः
 दूडोण्येतस्यदूमइत्यादेशोभवति। दूमइ। मअहिअयं ॥ २३ ॥ ध
 वलं दुमः। धवलयेतेर्ण्येतस्यदुमादेशोवाभवति ॥ दुमइ ॥ धवल

धवलइस्वराणांस्वराबहुलमिति दीर्घत्वमः पिदूमिअं धव
 लितमित्यर्थः॥२५॥ तुलेरोहामः तुलेर्ण्यतस्य उहामइत्यादेशो
 वाभवति। उहामइ। तुलइ॥२६॥ विरेचरोलंडोऽहुंउ पल्छः
 विरेचयतेर्ण्यतस्य उलंडादयस्य आदेशाभवन्ति उहुंउइ उहुं
 उइ। पल्छइ। विरेअइ॥२७॥ तडेराहोड बिहोडौतडेर्ण्यतस्य
 तावादेशो वाभवत्। आहोडइ। बिहोडइ॥२८॥ मिश्रेवीसाल
 मेलवौ। मिश्रयतेर्ण्यतस्य वीसाल मेलवइत्यादेशो वाभवत्।
 वीसालइमो। लवइमिस्सइ॥२९॥ उच्छूले गुठः उच्छूलेर्ण्यतस्य

उंठइत्यादेशो वाभवति। गुठइ। पक्षे। उच्छूलेइ॥३०॥ भमेस्तालि
 अं ष्टतमाडौ। भमयतेर्ण्यतस्य तालिअश्रत माडइत्यादेशो
 वाभवत्। तालिअण्टइ। तमाडइ। भामेइ। भमाडेइ। भमाबेइ॥
 ३१॥ नविशेर्विउडनासबहारबविष्यगालपलाबा। नशेर्ण्यत
 स्यैते पंचादेशावाभवन्ति। बिउडइ। नासबइ। हारबइ। विष्यगा
 लइ। पलाबइ। नासइ॥३२॥ हरोदीवदो सदरकावा। हरोर्ण्यत
 स्यैतेनय आदेशावाभवन्ति दाबइ दंसइ। दरकबइ। दरिसइ॥३३॥
 उदघटेरुग्नः उत्पूर्वस्य घटेर्ण्यतस्य उग्नइत्यादेशो वाभवति

उगाडा उग्घाडइ ॥ ३३ ॥ सृहः सिहः सृहेर्ण्यतस्य सिहइत्यादेशो भ
 वति सिहइ ॥ ३४ ॥ संभावेरासंघः संभावयते रासंघइत्यादेशो
 वा भवति ॥ आसंघइ संभावइ ॥ ३५ ॥ एनमेरु छंघालालगु
 ल गुंछोप्येलाः उत्पूर्वस्य नमेर्ण्यतस्येते चत्वारः आदेशा वा भ
 वन्ति ॥ छंघइ उहलइ गुलगुंबइ ॥ छेलइ उन्नावइ ॥ ३६ ॥
 प्ररूपेः पढवपेणुवो ॥ प्रपूर्वस्य रूपाधातोर्ण्यतस्य पढवपेणुवो
 इत्येतावादेशो भवतः ॥ पढवइ पेणुवइ पढावइ ॥ ३७ ॥ विज्ञपेवो
 धावुको ॥ जानातेर्ण्यतस्य वोक् ॥ अबुक् इत्यादेशो वा भवतः ॥

वोक् इ अबुक् इ विणवइ ३८ अर्थे रः छिबचन्नुप्यपणामा
 : अर्ण्यतस्येतेन य आदेशा वा भवन्ति अछिबइ चन्नुपइ
 पणामेइ पक्षे अर्थे ३९ यातेर्जवः यातेर्ण्यतस्य जवइत्या
 देशो वा भवति जवइ जावेइ ३९ प्रावेरोम्बालपद्मालो पृब
 तेर्ण्यतस्येतावादेशो वा भवतः उम्बाइल पद्मालइ पावेइ
 ४० विकारो परकोडः विकारथशयतेर्नाम धातोर्ण्यतस्य प
 रकोडइत्यादेशो वा भवति परकोडइ विकोसइ ४१ रोमथै
 रोगालवग्गालो रोमथैर्नाम धातोर्ण्यतस्येतावादेशो वा भवतः

उग्गालइ वग्गालइ रोमंथइ ४२ कमेणिहुवः कमेः स्वार्थे
 ण्यंतस्यणिहुवइत्यादेशोवाभवति णिहुवइ कामेइ ४३ प्रका
 शेणुवः प्रकाशेण्यंतस्यणुवइत्यादेशोवाभवति णुवइ पयासे
 इ कपेच्चिछालः कपेण्यंतस्यविच्छेसइत्यादेशोवाभवति विच्छे
 लइ कपेइ ४५ आरोपवल्ः आरुपेण्यंतस्यवलइत्यादेशो
 वाभवति वलइ आरोवेइ ४६ दोलेरंखालः दुले स्वार्थेण्यं
 तस्यरंखालइत्यादेशोवाभवति रंखालइ दोलेइ ४७ रंजे
 रावः रंजेण्यंतस्यरावइत्यादेशोभवति रावेइरंजेइ ४८ घटे

परिवाडः॥घटेपरिवाडइत्यादेशोभवति॥परिवाडेइ।घडेरा॥४९
 विष्टेः परिआलः॥वेष्टेण्यंतस्य परिआलइत्यादेशोभवति परि
 आलेइ।वेडेइ॥५०॥क्रियः किणोवेस्तकेच णेरिति निरुत्ताः क्री
 णातेः॥किणइत्यादेशोभवति।वेः परस्य तुदिरुत्तः॥केचात्किण
 श्चभवति।किणइ।विक्केइ।विक्केइ।विकिणइ॥५१॥भियोभावी
 हो।विभेतेरेतावादेशोभवतः॥भड् भाइ आं बीहइ।बीहिअं
 बहुलाधिकारात्।भीड॥५२॥आलीडोः॥हडि॥आलीयतः आ
 हडिइत्यादेशोभवति।आहडिअइ।आहडिणो॥५३॥निलीडेर्णिली

अणिलुक्कणिरिग्धलुक्कलिक्कलीक्काः निलीडएतेषडादेशावा
भवंति। णिलीडा। णिलुक्कडा। णिरिग्घडा। लुक्कडा। लिक्कडा। लिह
डा। निलिज्जडा॥ ५४॥ विलीडेर्विराविलीडाचिराडत्यादेशोवाभव
ति। विहडा। विलिज्जडा॥ ५५॥ रुकेः रुज्जरुदो। रौतेरेतावादेशो
वाभवतः। रुज्जडा। रुठडा। रवडा॥ ५६॥ कटेर्हणः। शृणोतेर्हणड
त्यादेशोवाभवति। हणडा। रुणडा॥ ५७॥ धूगेर्धुवः। धुनातोर्धुवड
त्यादेशोवाभवति। धुवडा। धुणडा॥ ५८॥ भुवेर्होहुवहवाः। भुवो
र्धातोहोहुवहवडत्येतेआदेशावाभवन्ति। होडा। होन्तिहुवड

१३१

हुवन्ति। हवडा। हं वन्ति। पक्षेभवडा। परिहीण। विहवेभविडा। पभवड
परिभवडा। संभवडा। कचिदन्यदऽपि। उभुअडभतं॥ ५९॥ अवि
तिहुः। विदिर्जेप्रत्ययेभुवोहुइत्यादेशोवाभवति। हुन्ति। भवड।
हुन्तो। अवितीतिकि। होडा॥ ६०॥ पृथकस्पष्टेणिच्चडः। पृथकह
तेस्पष्टेचकर्तेरिभुवोणिच्चडइत्यादेशोवाभवति। णिच्चडडा। पृथ
कस्पष्टेवाभवतीत्यर्थः॥ ६१॥ प्रभोहुप्यावो। प्रभुकर्तृकस्यभुवो
हुप्यइत्यादेशोवाभवति। प्रभुत्वंचप्रपूर्वस्येवार्थः। अंगेऽङ्गिअन
पहुप्यडा। पक्षेपभवडा॥ ६२॥ क्तेहुअभुवः। क्तःप्रत्ययेह्रादेशोवा

भवति ह्रां अणुह्रां पह्रां ॥६२॥ कृगेऽ कृणऽ कृगेऽ कृण इत्या
 देशो वा भवति कृण इति करि ॥६४॥ काणेक्षितेणी आरऽ काणेक्षित
 विषयस्य कृगोणि आर इत्यादेशो वा भवति णि आर इति काणेक्षितं
 करोति ॥६५॥ निष्टं भायष्टं भेणिऽ दुहसंदाणं निष्टं भविष्यस्या
 ऽवष्टं भविष्यस्य च कृगो यथासंख्यणि दुहसंदाण इत्यादेशो
 वा भवति ॥ निदुह इति निष्टं भकरोति संदाण इति अवष्टं भकरोति
 ॥६६॥ अमेवावम्युऽ अमविषयश्च कृगो वावम्यु इत्यादेशो वा भव
 ति वावम्यु इति अमेकरोति ॥६७॥ मन्नुनोष्टमालिन्येणिञ्चोऽलऽम

न्युनाकरणेन यदोष्टमालिन्यतद्विषयस्य कृगोणिञ्चोऽल इत्यादेशो
 वा भवति णिञ्चोऽल इति मन्नुनोष्टं मलिनं करोति ॥६८॥ शीथिलमलं
 बने पयल्लऽ शीथिलमविषयस्य लंबनविषयस्य च कृगऽ पयल्ल
 इत्यादेशो वा भवति पयल्ल इति शीथिलमभवति लंबने वा ॥६९॥
 निष्पाता छेदेणी लुञ्छः ॥ निष्पातनविषयस्या छोटनविषयस्य
 च कृगोणी लुञ्छ इत्यादेशो वा भवति णी लुञ्छ इति निष्पातति आछे
 दयति वा ॥७०॥ क्षुरेकस्मऽ क्षुरविषयस्य कृगऽ कम्म इत्यादेशो
 वा भवति कम्म इति क्षुरं करोतीत्यर्थः ॥७१॥ चाटौगुललऽ चाटु

१३२.

विषयस्य कृगो गुल इत्यादेशो वा भवति ॥ गुल लइ ॥ बाहु करोतीत्य
 र्थः ॥ ७२ ॥ स्मरेत् करं करं भरं भरं ललटं विहरं स्मरं पयं पयं पंहु
 हाः स्मरेतेन वा देशो वा भवति ॥ करं करं भरं भरं ललटं
 विहरं पयं पंहु ॥ सरं ॥ ७३ ॥ विस्मः ॥ पंहु स विहरं बीस
 गः ॥ विस्मरतेरेते आदेशा भवन्ति ॥ पंहु सइ ॥ विहरं बीसरं ॥ ७४ ॥
 व्याहरं ॥ कोक्क पोक्को व्याहरतेरेता वादेशौ वा भवतः कोक्कइ ॥
 हस्ते तु कुक्कइ पोक्कइ पक्षे वाहरं ॥ ७५ ॥ प्रसरं ॥ पयच्छो विहो ॥ १३२
 प्रसरतेः पयच्छ ॥ उबेच्छ इत्यादेशौ वा भवतः ॥ पयच्छइ उबेच्छइ ॥ प

सरं ७६ महमहोगंधे प्रसरतेर्गंधविषये मह इत्यादेशो वा भव
 ति महमहइ मालइ मालइ गंधोपरसइ गंधइति किं पसरं ७७
 निःसरेणीहिरनील धावड वरहाडाः निःसरतेरेते चत्वार आदेशा
 वा भवन्ति णीहरं नीलइ धाडइ वरहाडइ नीसरं ७८ जागे
 जगाः जागर्ते जगा इत्यादेशो वा भवति जगाइ पक्षे जागरं
 ७९ आप्रेराइः आप्रियतेः आअइ इत्यादेशो वा भवति आअइ
 इबागेइ ८० संवृगेः साहरसाहदौ संवृणोतेः साहरसाहदौ
 इत्यादेशौ वा भवतः साहरं साहइ संवरं ८१ आदतेः

सचामः आद्रियतेः सचामइत्यादेशोवाभवति सचामोइ आदर
 इ ८२ प्रहगेः सारप्रहरतेः सारइत्यादेशोवाभवति सारइ पहर
 इ ८३ अवतरेरोह उरसो अवतरते उह उरसइत्यादेशोवा
 भवतः उहइ उरसइ उअरइ ८४ शकेचयतस्तीरपाराः श
 कोतेरेतेचत्वार आदेशावाभवन्ति चयइ तरइ पारइ सक्कइ
 त्यजेरऽपि चयइ हानिं करोति तरतेरपि तरइ तीरयतेरपि
 तीरइ पारयतेरपि पारइ कर्मसमाप्नोति ८५ पक्कस्थक्कः पा १३३
 कतेस्थक्कइत्यादेशोभवति थक्कइ ८६ श्लाघेः सलहः श्ला

घतेः सलहइत्यादेशोभवति सलहइ ८७ खचेर्वेअडः ख
 चतेर्वेअडइत्यादेशोवाभवति वेअडइ खचइ ८८ पचेः सो
 हूपउह्ये पचतेः सोहूपउहइत्यादेशोवाभवतः सोहूइ पउ
 हइ पयइ ८९ मुचेः छडाः बहेउमेह्येस्सिक्करेअवणिलंब
 धंसाडाः मुचतेरेतेससादेशावाभवन्ति छडइ १ अवहेडइ
 २ मेहइ ३ उस्सिक्कइ ४ धरेअवइ ५ णिहंछइ धंमाडइ
 ७ पक्षेमुअइ ९० दुःखेर्णि च्चलः दुःखविषयस्यमुचेर्णि
 च्चलइत्यादेशोवाभवति णिच्चलइ दुःखंमुंचतीत्यर्थः ९१

वंचेर्वेहवेल वजूरवोमछाः वंचेरेतेचत्वार आदेशावाभवन्ति
 वेहवइ वेहवइ वेलवइ जूरवइ उमछइ पक्षे वंचइ ८२ र
 चेरुमहावहविउविडाः रचेर्दातोरेतेत्रयादेशावाभवन्ति उगाहइ
 अबहइ विडचिडइ रयइ ८३ समारचेरुवहछसारचसमार
 केलायाः समारचेरेतेचत्वार आदेशावाभवन्ति उवहछइ सारव
 इ समारइ केलायइ समारयइ ८४ सिंचेःसिंचसिंचो सिंच
 तेरेतावादेशोवाभवतः सिंचइ सिंचइ ८५ प्रछः पुछः पृछः १३४
 पुछादेशोभवति पुछइ ८६ गर्जेबुक्कः गर्जतर्बुक्क इत्यादे

शोवाभवति बुक्कइ गज्जइ ९७ वृषेदिक्कः वृषकर्तृकस्यगर्जे
 दिक्कइत्यादेशोवाभवति दिक्कइ वृषभोगर्जति ९८ राजेरःघ
 छज्जसहरीररेहाः राजेतेरेपंचादेशावाभवन्ति अघइ छज्ज
 इ सहइरीरइ रेहइ रायइ ९९ मजेराउडुणिइडुबुदुवाभवे
 ति आउडुइ णिउडुइ बुदुइ खुण्णइ मज्जइ १०० पुजेरागोल
 वमालो पुजेरेतावादेशोवाभवतः आरोलइ वमालइ पुंजइ
 १०१ लजेर्जीह लज्जेतेज्जी हइत्यादेशोवाभवति जीहइ ल
 ज्जाइ १०२ तिजेरोसुक्कतिजेरोसुक्कइत्यादेशोवाभवति उम्

१३५

कइतेअणं १०३ मृजेरुघुसत्तुं लु पुज्जुएसुसपुसलुहइ
 लरोसाणाः मृजेरेतेनवादेशावाभवन्ति उगुसइ लुज्जइ फु
 सइ पुसइ रोसाणइ पक्षेमज्जइ ४ जभेवेमयमुसुमूरमूर
 मूरचूड चिरपविजैरंकेरंजनीरंजाः भंजेरेतेनवआदेशावाभवं
 ति वेमपइ मुसुमूरइ मूरइ सरइ चूडइ विरइ पविरंजइ नि
 रंजइ भंजइ ५ अनुव्रजेः पडिअथाः अनुव्रजेः पडिअग्नाइला
 देशावाभवति पडिअग्गइ अणुवच्चइ ६ अज्जवेदवः अज्ज
 विदवइत्यादेशोवाभवति विदवइ अज्जइ १०० युजो जुं जनु

१३५

जज्जुय्याः युजो जुं जनु जुयइत्यादेशाः भवन्ति जुंजइं ज्जुज
 इ जुयइ १०५ भुजो भुजं जिमजे मकं हाण्हसमाणव मट
 चडाः भुजएतेअथादेशाभवन्ति भुंजइ जिमइ जमइ कमेइ
 अरुइ समाणइ चमटइ चडइ १ बोपेनकम्भवः उपेनयत्त
 स्यभुजेः कम्भवइत्यादेशोवाभवति कम्भवइ उवहुजइ १०
 घटतेर्गटः घटतेर्गटइत्यादेशोवाभवति गटइ घडइ ११
 समोगलः संपूर्वस्य घटतेर्गलइत्यादेशोवाभवति समलइ
 संधडइ १२ हासेनस्फुटेर्गुरः हासेनकरणेनयस्फुटिस्तस्य

१३६

मुरादेशोवाभवति मुरइ हासेनस्फुटति १३ मंडेभिंचविं
च अचिंचिहरीडटिचिडिकाः मंडेरेते पंचादेशोवाभवति
चिंचइचिंचअइचिंचिलइरीडइ टिविडिहइ मंडइ १४
रुडेस्तोडतुहखुह खुडोर कडोलुक्कणिलु कलु कौहुराः तु
उरेतेनचादेशावाभवति तोडर तुहइ खुहइ खुडइ उरकु
उइ उहकुहइ णिलु कइ लुक्कइ उल्लरइ लुडइ १५ घूणा
घुलघोल घुम्मपहल्लः घूर्णेरेतेनचारआदेशावाभवति
०घुलइ घोलइ घुम्मइ पहल्लइ १६ विवृतेहसः विवृतेहं

१३५

सइत्यादेशोवाभवति दंसइ विवहइ १० कथोरहः कथेरह
इत्यादेशोवाभवति अह इकहइ १० मंथोगणुः मंथेर्गणु
इत्यादेशोवाभवति गणुइ गणति ११ मंथेर्कुधुसलविरोली
मंथेर्धुसलविरोइत्यादेशोवाभवतः धुसलइ विरोलइ मं
थइ १० ल्लादरः वअछः ल्लादतेण्यतस्याः ण्यातस्यचअव
छइत्यादेशोवाभवति अवछइ ल्लादते ल्लादयति इकारो
ण्यतस्याः पिपरिग्रहार्थं ११ नैःसदोमज्जा निपूर्वस्यसदोम
ज्जइत्यादेशोभवति अत्ता एछणु मज्जइ उत्तरार्द्ध एछ अ

हंदिबसयंपलोएसमापहियरतिअंधयेसेजाइमहंगुमजिहि
 सि २२ छिदेदुहावणिल्लुणिअडणिवरणिछुरलुराःछि
 केदेरेतेषडादेशावाभवति दुहावइ णिल्लुइ णिओरइ
 णिअरइ णिल्लरइ लुरइ पक्षे छिंदइ २३ आडाउ अं
 दोदलो आऊयुक्तस्यछिदेरो अंदउलइत्यादेशोवाभव
 तः उअंदइ उदोलइ अछिंदइ २४ मृदोलमट परिहट्ट
 खड्डमड्डमड्डपचाडाः मृदूतेरेतेससादेशाभवति मलइ प
 रिहट्टइ खड्डइ मड्डइ चड्डइ पचाडइ २५ स्पंदेश्वुल्लु

म

१३७

लःस्पंदेश्वुल्लुलइत्यादेशोवाभवति चुल्लुल्लुइ पक्षे कंद
 इ २६ निरःपदेबलःनिरपूर्वस्यदेविलइत्यादेशोवाभवति
 निचलइ निप्पज्जइ विसंवेदेविअट्टविलोइ फंसविंसपू
 र्वस्यवदेरेतेत्रयआदेशावाभवति विअट्टइ विलोइ फंस
 इ विसंपूर्वस्यवदेरेतेत्रयआदेशावाभवति विअट्टइ विलो
 इ फंसइ विसंकइ २७ शदोसल्लु परकोडौशीयतेरेता
 वाभवतः कडइ परकोडइ २८ आकंदेणीहरः आकंदेणी
 हरइत्यादेशोवाभवति पीहरइ अकंदइ २९ खिदेर्जरविण्

१३८

सौ खिदेरेतावादेशोवाभवतः जूरइ विसूरइ खिजुइ ३३
 रुधेरुछंदः रुधेरुछंदइत्यादेशोवाभवति उछंदइ रुंधइ
 ३३ निषिधेरुहंक्कः निषिधतेरुहंक्कइत्यादेशोवाभवति हंक्कइ
 निसेहइ ३३ कुधेरुचूरः कुधेरुचूरइत्यादेशोवाभवति जूरइ
 कुमइ ३४ जतोजाजम्मा जायेतेज्जम्माइत्यादेशोवाभवतः
 जायइज्जिम्माइ ३५ तनेस्तइ तडुतडुवविरह्णः तनेरेते
 चत्वारआदेशावाभवति तडइ तडुइ तडुवइ विरह्णइ तण १३८
 इ ३६ लपसखिपः लप्यतेखिप्य इत्यादेशोभवति खिप्यइ

३७ उपसर्पेरइहिअः उपपूर्वस्यसर्पेःकृतगुणस्य अहि
 अइत्यादेशोभवाभवति अहिअइ उवसथइ ३८ संतपेके
 खः संतप्यतेलंखइत्यादेशोवाभवति कंखइ पक्षे संतथइ
 ३९ व्यापेरोअगः व्याप्नोतेउअगइत्यादेशोभवति उअगइ
 वावेइ ४० समापेः समाणः समाप्नोतेः समाणइत्यादेशोवाभ
 वति समाणइ समावेइ ४१ क्षिपेर्गलुछादुरकसोछपेह्णो
 छुछुह्णुल परीचाताः क्षिपेरेतेनवादेशोभवति गलुछइ अडु १३८
 रकइ सोहइ पछइ णोहइ हस्वतेणुहइ छुहइ हुलइ प

वा

१३९

परीभइ पतइ खिवइ ४२ उरक्षिपेगुलगुंछो धळंयाः छळोभु
 स्मिक्कहरकुपा उत्सर्वस्यक्षिपेरेतेषडादेशावाभवन्ति गुलगुंछ
 इ उछयइ अछुछइ उजतइ उस्मिक्कइ हरकुप्पइ उरिक्कइ
 ४३ आक्षिपेणीरवः आडुपूर्वस्यक्षिपेणीरवइत्यादेशोवा
 भवति णीरवइ अरिक्कइवे ४४ स्वपेः कमवसलिसलोद्दाः
 स्वपरेतेत्रयआदेशावाभवन्ति कमवसइ लिसइ लोडुइ स्रुअ
 इ ४५ वोपरायम्बायञ्जोवेपेरायम्ब आयम्बइत्यादेशोवाभव
 तः आयम्बइ आयम्बइ वेवइ ४६ विलुपेकंखवडबडो वि

१३९

लुपेकंखवडबडइत्यादेशोवाभवतः कंखइ बडवडइ विल
 वइ ४७ लिपोलिपः लिंपतेलिंपइत्यादेशोभवति लिंपइ ४८
 गुप्येविरणडो गुप्यतेरेतावादेशोवाभवतः विरइ णडइ पक्षे
 गुप्यइ ४९ रुपोऽवरोणिः रुपेरवहइत्यादेशोण्यतोभवति
 अवहोवइ रुपोकरोतीत्यर्थः ५० प्रदीपेस्ते अवसंदुमसंधुक्का
 भ्रत्ताः प्रदीप्यतेरेतेबत्तारआदेशावाभवन्ति ते अवइ संदुमइ
 संधुक्कइ अभुचइ पलीचइ ५१ लुभेः संभावः लुभ्यतेः संभा
 वइत्यादेशोवाभवति संभावइ लुभइ ५२ क्षुभेः खडरपडुहो

क्षमेः क्षउरपडुहइत्यादेशोवाभवतः खउरइ पडुहइ खुस्सइ
 ६३ आडोरभेरं भठवौ आडपरस्यरभेः रंभठवइत्यादेशो
 वाभवतः आरंभइ आडवइ आरंभइ ६४ उपालंभेर्केखप
 पञ्चारबेलवाः उपालंभेरेतेत्रय आदेशावाभवन्ति कंखइ
 पञ्चारइ बेलवइ उवालभइ ६५ अविर्जंभोसंभाः जंभोसंभा
 इत्यादेशोभवति वेस्तुनभवति जंभाइ जंभाअइ अवरितिकिं
 केलिपसरो विअंभइ ६६ भाराकांतेनमेणिस्सुदः भारा
 कांतेर्कर्तरिनमेणिमुदइत्यादेशोवाभवति णिस्सुदइ भाराकां

तोनमतीत्यर्थः ६७ विश्वमेणिच्चा विश्वम्यतेणिच्चाइत्यादेशोवा
 भवति णिच्चाइ वीसमइ ६८ आक्रमोरोहावोक्खरळुंदाः
 आक्रमतेरेतेत्रय आदेशावाभवन्ति उहावइ उक्खरइ बुदइ
 अक्कमइ ६९ भमेष्टिदिठिलुदं दुलुदं दुलुवक्कम्म भम्मइ
 भमइ भमाडतल्लअंटरुदकं पभुंमं गुमफुमफुरदुसपरिपराः
 भमेरेते अष्टादशादेशावाभवन्ति ठिरिदिछइ दुदुल्लइ ठंठ
 ल्लइ चक्कम्मइ भम्मइ भमइ भमाडइ तल्लअंटरुं
 टइ कंपइ भुमइ गुमइ फुमइ फुसइ दुमइ दुसइ परीइ

परइ भमइ ६० गमेरइ अइछा णवज्जावस्सोःकुसाःकुस
 पच्चदुपच्छंदिणिम्महणीणीणणील्लक्कपदअरभपरिअह्लवोल
 परिअल्लणिरिणासणिवहाःवसहाःवहराःगमेरेतेएकविंश
 तिरादेशावाभवन्ति अईइ अइछइ अणुवज्जइ अवज्जसइ
 उक्कुसइ अक्कुसइ पच्चडुइ पच्छंदइ णिम्महइ णीइ
 णीणइ णील्लक्कइ पदअइ रभइ परिअल्लइ वोल्ल
 परिअल्लइ णिरिणासइ णिवहइ अवसेहइ अवहरइ प
 क्षे गच्छइ हम्मइ णिहम्मइ णीहम्मइ आहम्मइ पहम्मइ

इत्येतेतुहम्मगतावित्यस्यैवभविष्यन्ति ६१ आडा अहिपच्चु
 अः आडासहितस्यगमेरःहिपच्चुअइत्यादेशोवाभवति
 अहिपच्चुअइ पक्षेआगच्छइ ६२ समास्सिडः समायुक्त
 स्यगमेरःस्सिडइत्यादेशोवाभवति आस्सिडइ समागच्छ
 इ ६३ अभ्याडोम्मच्छः अभ्याडुभ्यांसंयुक्तस्यगमेरुम्मच्छ
 इत्यादेशोवाभवति उम्मच्छइ अस्सिगच्छइ अभिमुखमा
 गच्छतीत्यर्थः ६४ प्रत्याडापलोइः प्रत्याडुभा युक्तरयग
 मेपहोइइत्यादेशोवाभवति पलोइइ पच्चागच्छइ ६५

३४२

शेमेः पडिसापरिसामौ शैमेरेतावादेशोवाभवतः पडिसाइ
परिसामइ समइ ६६ रमेः संखुहरेवदोश्शावकिलिकिंच
कोडुसमोद्याणी सरवेहः रमेरेतेष्टादेशावाभवति संखु
हुइ उइशावइ किलिकिंचइ कोडुमइ मोद्याइ णीसरइ वे
हइ रमइ ६७ पूरेरउघाडाः ग्यवाहुमागुमाहिरेमाः पूरे
रेतेपचादेशावाभवति अघाडइ अघवइ उहुमाइ अंगुम
इ अहिरेमइ पूरइ ६८ त्वरस्ववरजअडोत्तरेरेतावादे
शौभवतः उवरइ जअउइ तुवरंतो जअउंतो ६९ त्या

३४२

दिशत्रोः स्वरः त्वरतेः त्यादौ शतरिचत्तूरइ सादेशोभवति
त्तूरंतो ७० तुरोत्यादौ तुरोत्यादौतुरआदेशोभवति तुरिड
तुरंतो ७१ क्षरः स्वरकरपश्चरपञ्चडणिबलणिहुआ
क्षरेरेतेषादेशाभवति रिवरइ करइ पश्चरइ पञ्चडइ
थिबलइ णिहुअइ ७२ उछलउछलः उछतेलतेरुछल
इत्यादेशोभवति उछलइ ७३ विगलेस्त्रियणिहुदो
विगलेतेरेतावादेशोवाभवतः थिप्यइणिहुहइपिगइ ७४
दल्लिबल्लोर्विसद्वम्मे दल्लेर्बल्लश्चयथासरय्विसद्वम्मे

१४२

शेमेः पडिसापसिमो शेमेरेतावादेशोवाभवतः पडिसाइ
परिसामइ समइ ६६ रमेः संखुदुखेइ श्लावकिलिकिंच
कोडुसमोद्यायणी सरवेहडाः रमतेरेतेष्टादेशावाभवन्ति संखु
दुइ उड्यावइ किलिकिंचइ कोडुमइ मोद्यायइ णीसरइ वे
हइ रमइ ६७ पूरेरडघाडाः ग्यवाटुमागुमाहिरेमाः पूरे
रेतेपचादेशावाभवन्ति अग्घाडइ अग्घवइ उहुमाइ अंगुम
इ अहिरेमइ पूरइ ६८ त्वरसुवरजअडोत्वेरेरेतावादे
शोभवतः उवरइ जअडइ तुवरन्तो जअडन्तो ६९ त्या

१४२

दिशत्रोः स्वरः त्वरतेः त्यादौ शतरिचत्तरइ सादेशोभवति
त्तरन्तो ७० तुरोत्यादौ तुरोत्यादौतुरआदेशोभवति तुरिड
तुरन्तो ७१ क्षरः खिरकरपस्सरपच्चडणिबलणिहुआ
क्षरेरेतेषडादेशाभवन्ति रिवरइ करइ पस्सरइ पच्चडइ
थिबलइ णिहुअइ ७२ उछलउछलः उछतलतैरुछल
इत्यादेशोभवति उछलइ ७३ विगलेस्त्रिप्यणिहुहो
विगलेतेरेतावादेशोवाभवतः थिप्यइणिहुहइपिगइ ७४
दल्लिबलोर्विसद्वम्फो दल्लेर्बलश्चयथासरयंविसद्वम्फ

इत्यादेशोवाभवतः विसदइ वस्फइ पक्षेदलइ वलइ ७
 ९ भंशोः फिडफिडफुडफुड चुक्क चुच्छाः भंशोरेतेषडादेशावा
 भवंति फिडइ फिडइ । फुडइ फुडइ चुक्कइ चुच्छइ पक्षे
 भंसइ ७६ नशोनिरिणासणिवहाः वसेह पडिसासेहाः
 बहराः नशोरेतेषडादेशावाभवति णिरिणासइ णिवहइ
 अवसेहइ पडिसाइ सेहइ अवहरइ पक्षे नसइ ७७
 अवाल्काशोवासः अवाल्परस्यकासोवासइत्यादेशोभवति
 उवासइ ७८ संदिशोरः प्याहः संदिशतेरः प्याहइत्यादे

शोवाभवति अयाहइ संदिसइ ७९ दशोवि अच्छपे
 छाः वयछाः वयश्चवज्ञसञ्चवदेरकोअरकाः वञ्जरकपुलो
 पुल्लनिआः वआसपासाः दशोरेतेषं चदशादेशाभवति
 निअछइ पछइ अवयछइ अवयझइ चज्ञइ सञ्च
 वइ देरकइ उअरकइ उअवरकइ अवअरकइ पुलो
 एइ पुल्लएइ निअइ अवआसइ पासइ निझसइ
 इति लुनिध्यावतेः स्वरादः त्यंते भविष्यति ८० स्पृशोः फा
 सफंस करिस छिब छिहा लुंरवालिहाः स्पृशतेरेतेससंदे

शाभवन्ति फासइ फंसइ फरिसइ छिवइ छिहइ आत्तुखइ
 आलिह ८१ प्रविशेरिअः प्रविशोःरिअइत्यादेशोवाभवतिरिअ
 इ पविसइ ८२ प्रान्मृशमुषोर्मुसः प्रात्परयोर्मृशतिमुष्णा
 त्यामुसइत्यादेशोभवति पम्मुसइ प्रम्मुशति प्रमुष्णातिवा
 ८३ पिषेर्णिवहणिरिणासणिरिणत्तरोन्वचद्वाः पिषतेरेतेपं
 वाशेशावाभवन्ति णिवहइ णिरिणासइ णिरिणत्तइ रोन्वइ
 चद्दइ पक्षे पीसइ ८४ भर्षेभुक्कः भर्षर्भक्कइत्यादेशोवाभ
 वति भुक्कइ साभइ ८५ रुपेकवु सोअट्टाऽज्ज्वाऽणच्छाऽयज्जा

ऽइज्जाः रुषेरेतेषडादेशावाभवन्ति कट्ठइ सोअट्टइ अज्ज्वइ
 अणच्छइ अयज्जइ अइज्जइ पक्षे करिसइ ८६ अस्माक्
 कोडः असि विषयस्यरुषेः अरकोड आदेशोवाभवति अरकोडे
 इ असि कोडात्कर्षतीत्यर्थः ८७ गवेषेदुट्टुहउदटोलुगमेस
 यत्ताः गवेषेरेतेचत्वार आदेशावाभवन्ति दुट्टुहइ उदटोलइ
 गमेसइ घत्तइ गवेसइ ८८ श्लिषेः सामज्जोवयासपरिआ
 ताः श्लिष्यतेरेतेत्रय आदेशावाभवन्ति सामग्गइ अवयासइ
 परिअतइसिलेसइ ८९ म्मशेम्मोप्यडः म्मशेम्मोप्यडइत्यादे

१४५

इत्यादेशावाभवति चोप्यडइ मरकड १० कांक्षेराहाऽहिलं
 याहिलंखक्वचवम्कमहविलुंपाःकोक्षतेरेतेऽद्यादेशावाभवन्ति
 आहड अहिलंघड अहिलंखड वचडवम्कड महड सिंहड
 विलुंपड कंखड ११ प्रातीसेसामयविहीरविरमाला प्रती
 शेरेतेऽत्रयः आदेशावाभवन्ति सामयड विहीरड विरमाल
 ड पडिरकड १२ क्षतेस्तछवछरम्यरम्फाःतक्षतेरेतेचत्वा
 रआदेशावाभवन्ति तछड वछड रम्यड रम्युड तरकड १३
 विकसोकोअसवोसडोविकसेरेतावादेशौचाभवतः कोआ

१४५

सड वोसडड विअसड १४ हसेर्गुज्जः हसेर्गुज्जइत्यादे
 शोवाभवति गुज्जड पक्षेहसड १५ स्मंसेर्कसमिंभौस्मंसे
 रेतावादेशौवाभवतःल्हसड परिल्हसड गलिलवसणंडिं
 भड ससड १६ त्रसेडेरवो ऊवजाः त्रसेरेतेत्रयआदेशावा
 भवन्ति डरड वोड्डड वज्जड तसड १७ न्यसोणिमणुमौ न्य
 स्मतेरेतावादेशौभवतः णिमड णुमड १८ पर्यसः पलोड
 पल्लड पल्लुकाः पर्यस्मतेरेतेत्रयआदेशाभवन्ति पलोडड प
 ल्लडड पल्लुछड १९ निःश्वसेर्कखः निःश्वसेर्कखइत्यादे

शोवाभवति कंरवइ नीससइ २०० उहसैरुसलउसंभणि
 हसपुलआअगुंजोहरोआः उहसैरेतेषडादेशावाभवति
 इसलइ ईसंभइ णिल्लसइ पुलआअइ गुंजोहइ रुस्वत्वेतु
 गुंजुहइ आरोअइ १ भासैर्भिसः भासैर्भिसइत्यादेशोवाभ
 वति भिसइ भासइ २ यसेर्भिसः यसेर्भिसइत्यादेशोवाभ
 ति धिसइ गसइ ३ आवाद्वाहवाहः आवात्यरस्यगाहेवहइ
 त्यादेशोवाभवति उवाहइ उगाहइ ४ आरुहश्चडचलग्मौ
 आरुहेरेतावादेशोवाभवतः चडइ चलगाइ आरुहइ ५ मुहे

गुम्मगुम्मडौ मुहेरेतावादेशोभवतः गुम्मइ गुम्मडइ मुहसइ
 ६ देहेरः हिऊलालुंखो देहेरेतावादेशोवाभवतः अहिउल्लहि
 आलुंखइ उहइ ७ महोबलगेल्ह हरपंगनिरुवाराः हिपञ्चुआः
 महरेतेषडादेशाभवति बलइ गेल्हइ हरइ पंगइ निरुवारइ अ
 हिपञ्चुअइ ८ कातुम् तथेषुघेत महः कातुंमतथेषुयेदित्या
 देशोभवति कायितुं घेतुण घेचुआण क्विजभवति गेल्हअ
 तुम् घेतुं घेतुं ९ वचोवोत् वक्तैः कातुम् तथेषुवोदित्यादे
 शोभवति वोचुण वोचुं वोत्तुं १० रुदभुजमुचोतोऽत्यस्य

१४७

एषामेऽत्यस्य क्रातम् तव्येषुतोभवति रोचूणरोचुं रोत्तवं भोचूण
 भोचुं भोचयं भोत्तवं मोचूण मोचुं मोत्तवं ११ दशस्तेनदुः
 दशोऽत्यस्य क्रातम् तव्येषुतकारेण हसदिरुक्तृकारोभवति
 ददूण ददू दद्वं १२ आः रुगोभूत भविष्यतोश्च रुगोऽत्य
 स्य भूत भविष्यत्कारयोश्च कारात्क्रातुम् तव्येषु आइत्यादेशो
 भवति काही अकार्षीत् अकरोत् चकारावाकाहिर् करिष्यति
 कर्तावा क्का कारूण तुम् कोऽतय कायवं १३ गमिष्यमासंछः
 एषामेऽत्यस्य छोभवति गछइ इछइ जछइ अछइ १४ छिदि

१४७

भिदोन्ः अनयोरेऽत्यस्य नकाराभातोदकारोभवति छिंदइ
 भिंदइ १५ युधबुधगृधकुधसिधमुधाश्चः एषामेऽत्यस्य हिरु
 कोकोभवति जुश्चइ बुश्चइ गिश्चइ कुश्चइ सिश्चइ मुश्चइ
 १६ रुधोन्धश्चैश्च रुधोऽत्यस्य न्धस्मइत्यतोचकारात्तस्य भ
 वति रुन्धइ रुभ्भइ रुश्चइ १७ सदपतोर्दः अनयोरेऽत्यस्य डोभ
 वति सडइ पडइ १८ कथबर्द्धः अनयोरेऽत्यस्य दाभवति
 कदइ बदइ पवय कलयलो परिअहइ लायणं बहुवचनादधेः
 रुतमुणश्चवर्द्धेश्चाविशेषेण हणं १९ वेष्टः वेष्टिवेष्टनेऽत्यस्य धा

१४८

तोः कगट्टेत्यादिनाषलोपेऽत्यस्यदोभवति वेदइ वेद्विज्जइ २०
 समोलः संपूर्बस्यवेष्टतेरंऽत्यस्यद्विरुक्तोदोभवति संबह्दइ २१
 बौदः उदः परस्यवेष्टतेरंत्यस्यद्विवाभवति उवेह्दइ उवेदइ
 २२ स्विदंज्ञः स्विदिप्रकाराणामेत्यस्यद्विरुक्तोऽज्जोभवति सव्वंग
 सिज्जिरीएसोपज्ञइ रिबज्ञइ बहुवचनप्रयोगाऽनुसरणार्थं २३
 वज्जन्तमदाञ्चः एषामंतस्यद्विरुक्तोऽश्वोभवति वच्चइ नच्चइ
 मच्चइ २४ रुदनमोर्वः अनयोरेत्यस्यवोभवति रुवइ रोवइ
 णवइ २५ उद्विजः उद्विजतेरंत्यस्यवोभवति उच्चिवइ उच्चैर

१४८

वा २६ खादधावोलुक् अनयोरेत्यस्यलुभवति खाइ खाअइ
 खाहिइ खाउ धाइ धाहिइ धाउ बाहुलाधिकाराद्वर्तमानाभवि
 द्विध्याद्येकवचनएवभवति नैनैहनभवति खादत्ति धावति
 क्वचिन्नभवति धावइ पुरइ २७ सृजोरः सृजोधातोरेत्यस्य
 रोभवति निस्सिरइ वोस्सिरइ वोस्सिरामि २८ शकादीनांदित्वा
 शकादीनामंत्यस्यदित्वाभवति शक्क सक्कइ जिम् जिम्मइ
 लग्ग लग्गइ मग्ग मग्गइ कुप्प कुप्पइ नशनस्सइ अट् परिअ
 ट्ठइ लट् पलोदइ तुट्ठइ नट् नट्ठइ सिच्च सिच्चइ इत्यादि २९

३४९

स्फुचटिचलेअनपोरंत्यस्यदित्वंवाभवति फुटइ फुडइ चहइ
इ चलइ २९ प्रोदेमीलेः प्रादेः परस्यमीलेरंत्यस्यदित्वंवा
भवति पमिलइ पमीलइ निमिलइ निमीलइ संमीलइ स
मलइ उमिलइ उमीलइ प्रादरित्तिकिं मीलइ ३० उवर्णस्य
नः धातोरेत्यस्यावयवस्योवर्णस्यअवादेशोभवति हुइ निल्लव
इ मिहवइ च्युइ चवइ रुखइ कुकवइ सूसवइ पसवइ ३१
ऊवर्णस्यारः धातोरेत्यस्यऊवर्णस्याःरादेशोभवति करइ ध
रइ मरइ वरइ सरइ हरइ तरइ जरइ ३२ वषादीनामऽरिःवष

१४९

इत्येवंप्रकारणांधातूनाम्वर्णस्याःरिरादेशोभवति वृष् वारि
सइ कृष् करिसइ मृष् मरिसइ हृष् हरिसइ येषामःरिरा
देशोदृश्यते तेवषादयः ३३ रुषादीनादीर्घःरुषदित्येवंप्रका
राणांधातूनांस्वरस्यदीर्घोभवति रूसइ त्सइ सूसइ पूसइ
सीसइइत्यादीनां ३४ युर्वर्णस्यगुणः धातोर्विवर्णस्य उव
र्णस्यचकित्यपिगुणोभवति जेऊण नेऊण नेइ नेत्तिउडेत्ति
मोऊण क्वचिन्नभवति नीउ उड्डीणो ३५ मृराणां स्वराः धातु
पुस्वराणांस्थानेस्वराबहुलंभवन्ति हवइ चिणइ चुणणइ सदृहण

१५० सदहाणं धावइ धुवइ रुवइ रोवइ क्वचिन्नित्यं देइळेइ
 विहेइ नासइ आर्षेतु वेमि ३६ व्यंजनादः दंते व्यंजनां
 ताद्धातोर्गतेः कारागमो वा भवति भमइ हसइ कणइ बुबइ भण
 इ उवसमइ सिंचइ रुंधइ मुसइ हरइ कइ शवादीनां
 च प्रायः प्रयोगो नास्ति ३७ स्वरादनंतौ वा अकारांतवर्जि
 तास्वरांताद्धातोर्गतेः कारागमो वा भवति पाइ पाअइ धा
 इ धाअइ जाइ जाअइ काइ काअइ जभाइ जंभाअइ १५०
 उवाइ उवाअइ मिलाइ मिलाअइ विक्केइ विक्केअइ

होऊण अनंतइति किं चिइछइ दुगुछइ ३८ विजिश्रुहु
 सरूपधूगाणोह स्वश्वच्यादीनां धातूनामंतेण कारागमो भव
 ति एषांस्वरस्य ह्रस्वो भवति चि चिणइ जि जिणइ शु सृण
 इ हुहुणइ सु घणइ लू लुणइ पूणइ धूग् धुणइ बडु
 लाधिकांरात् क्वचिदिकल्पः उच्चिणइ उच्चैइ जैऊण जिणि
 ऊण जयइ जिणइ सोऊण सुणिऊण ३९ नयाकर्मभावे
 चः क्यस्यचलुक् च्यादीनां कर्मणि भावे च वर्तमानानां तैदि
 रुक्त्वाक्त्तरो वा भवति तत्सन्नियोगे च क्यस्यलुग् चिच्चइ

चिणिज्जइ जिच्चइ जिणिज्जइ सच्चइ सणिज्जइ कुच्चइ कुणिज्ज
इ धुच्चइ धुणिज्जइ लुच्चइ लुणिज्जइ पुच्चइ पुणिज्जइ एवं
भविष्यति चिच्चइइत्यादि ४० ममश्चेःविगः कर्मणिभावनाते
संयुक्तोमोवाभवति तस्संनियोगेकस्यचलुकु चिमइ चिच्चइ
चिणिज्जइ भविष्यति चिमिहिइ चिदिहिइ चिणिहिइ ४१ ह
नखनोऽस्य अनयोः कर्मभावेत्यस्य हिरुक्तोमोवाभवति तस्सं
नियोगेकस्यचलुकु हम्मइ हणिज्जइ खम्मइ खणिज्जइ भ
विष्यति हम्मिहि इहणिहिइ खम्मिहिइ बहुलाधिकाराद्धं

तेः कर्तर्यपि हम्मइ इतीत्यर्थः क्वचिन्नभवति हेतुबं हंतुण हउ
४२ झदुहलिहबहरुधामुच्चाः तः दुहादीनामैत्यस्य कर्मीभावे
हिरुक्तोमोवाभवति तस्संनियोगेकस्यचलुकु बहेरुऽकारस्य
बोकारः दुस्सइ दुहिज्जइ लिस्सइ लहिज्जइ उस्सइ रुस्सइ
रुधिज्जइ भविष्यति दुस्सिइ इत्यादि ४३ दहोस्सः दहोऽस्य
कर्मभावे हिरुक्तोमोवाभवति तस्संनियोगेकस्यचलुकु उस्सइ
उहिज्जइ भविष्यति उस्सिहिइ उहिहिइ ४४ वेधोऽन्धः वेधेः
धातोरेत्यस्य न्यइत्यः ययवस्य कर्मभावे श्लोभाभवति तस्संनियोगे

कस्यचलुक बस्सइ बंधिजइ बंधिजइ भविष्यति बन्धिहिइ
 बंधिहिइ ४५ समःनूपाहधेः समःनूपायः परस्यरुधेरंतस्य
 कर्मभावेस्सोवाभवति तत्संनियोगेकस्यचलुक संरुस्सइ
 अणुरुस्सइ उवरुस्सइ पशे संरंधिजइ अणुरंधिजइ उ
 वरंधिजइ भविष्यति संरुस्सहिइ इत्यादि ४६ गमादीनां
 द्वित्वं गमादीनामंत्यस्यकर्मभावेद्वित्वाभवति तत्संनियो
 गेकस्यचलुक गम् गम्मइ गम्भिजइ हस् हस्सइ हसजइ
 भण् भणए भणिजए छुप् छुप्पइ छुविजइ रुदनमोर्वइ

१५२

तिकृतचकारादेशेरुदिरःत्रपद्यते रुव रुद्यइ रुविजइ ल
 भ लभइ लहिजइ थक् कळइ कहिजइ भुज भुजइ भुजि
 जइ भविष्यति गम्भिहिइ गम्भिहिइ इत्यादि ४७ हक्कहजा
 मीरः एषामंत्यस्यकर्मभावेइरइत्यादेशोभवति तत्संनियोगेक
 स्यचलुक हीरइ हरिजइ कीरइ करिजइ तीरइ इतरिजइ
 जीरइ जरिजइ ४८ अंत्यंरयेतिनिवृत्तं ॥ अंज्ञोर्विट्प्यः
 अंज्ञः कर्मभावेतिट्पइत्यादेशोवाभवति तत्संनियोगेकचलु
 कूच विट्पइ पशेविटविजइ अज्जिजइ ४९ जीणच्चण

१५३. धौ जानातेः कर्मभावेण चण्डा इत्यादेशो वा भवतः तत्संनियोगे क
 स्यचलक णञ्चइ णञ्चइ पक्षे जाणि झइ झञ्जोर्णइति णादेशे तु
 णाञ्जइ नञ्पूर्वकस्य अणाञ्जइ ५१ व्याङ्गिर्वाहिष्यः या
 हरते कर्मभावे चाहिष्य इत्यादेशो वा भवति तत्संनियोगे क
 लुकच वाहिष्यइ वाहरिज्जइ ५१ आरभैरादप्य आट्
 पूर्वस्थरभैः कर्मभावे आट् इत्यादेशो वा भवति कलुकच आट्प्य
 इ आट्वाअइ ५२ लिहसिचोः सिप्यः अनयोः कर्मभावसि १५३
 प्य इत्यादेशो वा भवति कलुकच सिप्यइ लिह्यते सिच्यते

वा ५३ ग्रहेर्यप्यः ग्रहेः कर्मभावे घे इत्यादेशो वा भवति कलु
 क येप्यइ गिह्जिज्जइ ५४ स्मृशश्छिप्यः स्मृशतेः कर्मभावे
 छिप्यादेशो वा भवति कलुक छिप्यइ छिविज्जइ ५५ क्ले
 नाः स्फुणादयः अफुणादयः शब्दाक्रामि प्रभृतीनां धातूनां
 स्त्रनेक्केन सह वानिपात्यते अफुणो आकांतः उक्कोसे फुडे
 स्पष्टं बोलिणो अति कांतः बोसदो विकसितः निस्सुद्धो निपा
 तिनः लुगो रुग्लः लिक्कोनष्टः पमुदो प्रमुष्टः प्रमुषितो वा
 विट्त्तं अर्जितं हित्तं स्पृष्टं निमित्तं स्थापितं चरिक्क्यं आ

३९४

खादितं लृअं लृनं जटं त्यक्तं केसिअंक्षिप्तं निष्कृतं उद्धृतं
 पल्लुलं पल्लोद्वंच पर्यस्तं हीसमण हषितमित्यादि ९६ धावतो
 ऽर्थान्तरेऽपि उक्तादर्थात्तरेऽपि धातवौ वर्तन्ते वद्विःप्राणनेपठि
 तः खादनेपि वर्तते बलइ खादति प्राणनकरोतिवा एवं कलिः
 संख्याने संज्ञोनेऽपि कलइ जानाति संख्यानं करोतिवा रिगि
 र्गतौ प्रवेशेऽपि रिगइ प्रविशति गच्छतिवा कौक्षतेर्वस्यु आदेशः
 प्राकृते वस्युइ अस्याऽर्थइच्छति खादतिवा फक्कते स्फक्क आदे
 शः थक्कइ नीचांगतिं करोति विलंबयतिवा विलम्बयतिवा

३९४

बोभः भवतेर्हकारस्य शौरसेन्यां भोवा भवति भोदि होदि भु
 वदि भवदि हुवदि हवदि ६७ पूर्वस्य पुरवः शौरसेन्यां पूर्व
 शब्दस्य पुरवद्व्यादेशो वा भवति अपुरवं नाडयं अपुरवागदं
 पक्षे अपुवंपहं अपुवागरं ६८ आइयदूणो शौरसेन्यां
 आप्रत्ययस्य इयदूणइत्यादेशो वा भवति भवियो भोदूणहविअ
 होदूण पठिय पठिदूण रहिरूण रमिरूण रमिदूण पक्षे
 भोता होता पठिता रैता ६९ छगमोडमुअः आभ्योपरस्य
 आप्रत्ययस्य डित अडुइत्यादेशो वा भवति कडु अगडु अ

१५७

पक्षे करिअ करिदूण गळिअ गळिदूण ७० दिरिचेचोःत्या
दीनामाद्यत्रयस्याद्यस्येचेचाविति विहितयोरिचेचोःस्त्रनेदि
भवतिनिवृत्तं नेदि देदि भोदि होदि ७१ अतोदश्चअका
रात्परयोरिचेचोस्त्रनेदेश्चकारादिश्चभवति अछदे अछ
दि गछदे गछदि रमदे रमदि किञ्जदे किञ्जदि अतइति
किं चसुआदि नेदिभोदि ७२ भविष्यतिस्तिःशौरसेन्यांभवि
ष्यदःर्थविहिते प्रत्यये परेस्तिर्भवति हिस्साहामःपवादःभवि
स्सिदि करिस्सिदि गळिस्सिदि ७३ अतोडंमेडादोडादू

१५७

अकारात्परस्यउ-सेःशौरसेन्यांआदोआदुइत्यादेशोडितोभवतः
दूरादोय्येव दूरादु ७४ इदानीमोदाणिम् शौरसेन्यामिदानी
मःस्त्रनेदानिमित्थोदेशोभवति अनंतरकरणी अंदाणिआण
वेदुअजोव्यत्ययात्प्राकृतेऽपिअनंदाणिबोहिं ७५ तस्मात्ताः
शौरसेन्यांतस्माच्छस्यताडर्यदेशोभवति ताजावपविसामि
ताअलंएदिणामाणेण ७६ मोऽत्याणोवेदेतोःशौरसेन्याअं
त्यात्मकारात्परइदेतोःपरयोर्णकारागमोवाभवति इकारेजुतणि
मं जुत्तमिणं सरिसणि मसरिसमिणं एकारे किंणेदं किमेदं

एवंणेदं एवमेदं ७७ एवार्थेय्येव एवार्थेय्येव एनार्थेय्येव
 इतिनिपातः शौरसेन्यां प्रयोक्तव्यः प्रमथ्येव वङ्गणस्त सोम्ये
 वएसौ ७८ हं जचेटवाहाने शौरसेन्याचेटवाहानेहं जेइति
 निपात्यते हं जेचदुरिके ७९ हीमाणहे विस्मयनिर्वेदे शौर
 सेन्यां हीमाणहे इत्ययं निपातो विस्मये निर्वेदे च प्रयोक्तव्यः
 विस्मये हीमाणहे जीवन्तवश्चामेजणणीनिर्वेदे हीमाणहे
 पालिस्सताहगे एदेण नियविधिणा दुवावसिदेण ८०
 णं नत्थे शौरसेन्यां हीमाणहे इत्ययं निपातो विस्मये निर्वेदे च

१५८

नत्थेणमितिनिपातः प्रयोक्तव्यः णं अफलोदयाणं अय्यमिस्से
 हिं पुढमथ्येव आणत्तणं भवं मे अग्गदो चरुदिआर्षेतुवाक्का
 लंकारेऽपि दृश्यते नमोच्छुणं जयाणं तपाणं ८१ अम्महे
 हर्षे शौरसेन्यां अस्मह इतिनिपातो हर्षे प्रयोक्तव्यः अम्महे
 एआए सुंमिल्लाए सुपल्लिगदिदी भवं ८२ हीहीदूषकस्य
 शौरसेन्यां हीही इतिनिपातो विदूषकाणां हर्षे चोत्थे प्रयोक्त
 व्यः हीहीभोसंपन्नामेमणोरधा पियवयस्सस्स ८३ शेषं
 प्राकृतवत् शौरसेन्यां इह प्रकरणेयत्कार्यमुक्तं ततो रक्षौरसे

१५९

न्यां प्राकृतवदेव भवति दीर्घह्रस्वौ मिथो वृत्तावित्सारयतो दोना
 दौ शौरसेन्यामयुक्तस्येतस्मात्सूत्रा प्राग्याणि सूत्राण्येषु यान्युदा
 हरणानि तेषु मध्ये अमूनि तदऽवस्थान्येव शौरसेन्या भवति
 अमूनि पुनरेवं विधानि भवतीति विभागः प्रति सूत्रं स्वयमेवाः
 भ्युत्पद्यमानः यथा अन्दावेदी जुवदी जणो मणसिणाइ
 त्यादि ८ अत एत्सो पुंसि मागध्यां मागध्यां भाषायां सो परेः
 कारस्य एकारो भवति पुंसि लिङ्गे पुलिङ्गे एषमेवः एशे मेशे एशे
 पुलिङ्गे करे मिह भंत करे मिभंत अत इति किं णिहिकि स्त्रिणि

१५९

ली पुंसीति किं जलं यदपि पौराणमऽद्मागधभाषानि अयं
 हवदस्मात् इत्यादि नार्हस्यः अद्मागधभाषानियतत्वमात्रापि
 यद्विस्तदऽपि प्रायोऽस्यैव विधानात् नवस्यमाणलक्षणस्य
 कयरे अगच्छत् सेतारिसेदुरकसहेजिइंदिइत्त्यादि ९
 रसोर्लशौ मागध्यां रेफस्यदत्त्यसकारस्य चरुजने यथा संख्यं
 लकारस्तालव्यशकारश्च भवति रेफ नले सहंशे शब्दं शोभणं
 उभयोः शालिशो पुलिशो लहशवशनमिलशल्लशिल्ल बिअ
 लिद मंदाल लाइदं हियुगे वीलियिणो पक्कालदु ममश

यलमवय्ययं बालं ८६ शषोः संयोगे सोऽग्नीषे मागध्या
 सकारषकारयो संयोगे वर्तमानयोः सो भवति उदलोपाद्य
 : यवादः सयस्वलहि हस्तीबुहस्पदी मस्कलीविस्मये ष
 शस्कदालु कसं विस्वुं शस्यकवले उस्मा निस्कलं धनुस्व
 उं अग्नीषादिति किं गिरुचाशले ८७ दृष्टयोः सृः हिरुक्तस्य
 टस्य षकाराक्रांतस्य च मागध्यासकाराक्रांतः टकारो भवति
 दृपस्तेः मस्सालिकाभस्तिणीष्ट ससृवदे कोस्तागाल ८८
 स्तर्थयोः स्तः स्थइत्येतयोः स्त्रने मागध्यासकाराक्रांतस्तोभ

१६०

वति रु उवस्तिदे र्घ अवस्तदी शस्तवाहे ८९ जद्ययोयः
 मागध्यांजद्ययांस्थानेयो भवति जयाणदियणवदे अय्युणे
 द्युयणे गय्यदि गुणवय्यिदे द्य मय्यं अय्य किल विथ्या
 हले अगदे ययादि यथाशस्त्रं याणवतं यदि यस्ययत्न
 विधानमादेयो जइति बाधनार्थं ९० न्यण्यज्ञज्जांज्जः माग
 ध्यां न्यण्यजज्ज इत्येतेषां हिरुक्तो ज्जो भवति अहिमञ्जु कुमा
 ले अज्जदिशं शामज्जगुणे कज्जकावलणं एय पुञ्ज
 ज्जवंते अवंरुज्जं पुञ्जाहं पुञ्जं पज्जाविशाले शवज्जे

१६१ अवज्जा ज्ज अज्जली धणञ्जए पज्जले ११ वज्जोजः
 मागध्यां प्रजेर्जकारस्य ज्जोभवति याः पवादः वज्जदि १२
 छस्यश्चोः नादो मागध्यामः नादो वर्तमानस्य ण्णतालव्यश
 काराक्रांतश्चोभवति मश्च गश्च उश्चलहि पश्चिले पुश्चदि
 लाक्षणिकस्यापि आपभवत्सलः आपनवत्सलो आवन्नं
 वश्चले तिर्यक् प्रेशते तिरिच्छि पेच्छद् तिरिश्चियेस्कदि अ
 नादावितिकिबोले १३ क्षस्यश्चः मागध्यामनादो वर्तमान
 स्यक्षस्यश्चजिह्वामूलीयोभवति यक्के लश्चरो अनादाविते

१६१

लेव स्वययलहणा १४ स्कः प्रेक्षाचक्षोः मागध्यां प्रेक्षेराच
 क्षश्चक्षस्य सकाराक्रांतः कोभवति जिह्वामूलीयापवादः पेस्क
 दि आचरकदि १५ तिष्ठः श्विष्टः मागध्यां स्थाधातीर्यतिष्ठदे
 शस्तस्य चिष्टइत्यादेशोभवति चिष्टदि १६ अवर्णद्वाडः सो
 डाहः मागध्यमः वर्णात्परस्यडः सोडित आह आदेशोवाभव
 ति हगेनएलिशाह कमाह कालीभगदत्त शोणिदाह कुंभे
 पक्षे भीमसेनस्स पश्चादो हिंमि अदि हिइंबाए थुइडकय
 शोकेणउवशमदि १७ अमोडाहवा मागध्यामवर्णात्परस्य

१६२ अमोऽनुनासिकांतोडिदाहादेशोवाभवति शयणाहंमुहं० पक्षे
 नलिंदागं व्यत्ययात्प्राकृतेपि ताहं तुम्हाहं अम्हाहं सरिआहं
 कम्माहं ९८ अहवयमोर्गहे मागध्यामःहवयमोःरुग्नेहगे
 त्यादेशोभवति हगे शक्कावदालति छणिदासी धीबले हगेसे
 यत्ता ९९ शेषशौरसेनीवत्मागध्यायदुक्तंततोऽन्यत्तोरसेनीव
 दृढष्टव्यं तन्नतोदोऽनादोशौरसेन्यामःयुक्तस्य पविशदुआयु
 तेशामिपशादयाऽधःकवित् अलेकिं एरोमहंदेकलयले वादे
 स्तानति माले धया धले धवाऽयंदावरो आगमे आआमंन्ये

१६२

सौवेतोऽनःभोऽकंचुड आ मोवा भोरायं भवद भगवतोः एदुभ
 वं शमणेभयवं महावीरे भयवंकदंतेये अप्यणोपक्कउडिस्सि
 य पलस्सपक्कपमाणीकलेशीनवाय्येयो अय्यएशेषुकुमाले
 मलयकेदु धोधः अलेकुभिलाकधेहि इहह चोहस्यउशलधः
 भुवोभः भोदिपूर्वस्यपुरवःअपुरवेक्कइमदूणो किस्सुशोभते
 वम्हणेशितिकलिअलज्जापरिगइदिणे रुग्गेमोडुअः कमुअ
 गलुआदिरिचेचोः अमच्चलश्चरं पैस्किदुइदोय्येव आग
 श्चदि अतोदेश्चदि अतोदेश्च अलेकिं एसेमहंदेकलयलेश

१६३ णीअदे भविष्यतस्मिः ताकहिनुगदेत्तुहिलपिएभविस्तिदि
 अतोडसेडादोडाद अहंविभापुलायणादो मुदं पावेमि इरा
 नीमोदाणिंशुण धदाणिं हंगेशकावयालतिछुनिवासीधीबले
 तस्मात्ताः तोयावयविशामिमोऽत्याणावेदेतोः युतणिमंशली
 शणिमं एवार्येय्ये ममयेव हंजेचेबाहानेहंजचदुलिके ही
 माणहे विस्मयनिर्वेदे विस्मयेयथाउदात्तराघचेराक्षसः हीमा
 णहे जीवंतश्चामेजणणी निर्वेदेयथावित्रांतमीमेराक्षसः हीमाण
 हे पलिस्संतहंगो एदेणनियविधिणादुच्चवशिदेण णेनत्वर्थे

१६३

णंअवशलोपशप्यणीयालायाणोअम्महेहर्षे अम्महे एआए
 रुम्मिलार रूपलिगहिदेभवं हीहीविदूषकस्य हीहीसेयआ
 मेमणोरधापियवयस्सस्सशेषं प्राकृतवदे मागध्यामपिदोर्घ
 ह्रस्वोमिथोरुत्तावित्पारभ्य तोदोनादो शोरसेन्यामयुक्तस्येत्य
 स्मात्प्राग्यानिस्सनाणितेषुयान्युदाहरणानिसंति तेषुमध्येऽमूनि
 तद्वरुण्येव मागध्यामऽमूनिपुनरेवंविधानिभवेतीतिविभा
 गः स्वयमेवाभ्युत्पदशनायः ३०० श्लोचः पेशाव्यांभाषायांनृस्य
 स्थानेजोभवति ज्ञोपे सज्जा सद्वाच्चोज्ञानं विज्जनं १

१६४

राज्ञोवाचिञ् पेशाभ्यांराज्ञइतिशब्देराज्ञोयोञकारस्तस्यचिञ्
आदेशेनोभाभवति राचिञ् लपितं रज्जालपितं राचिञो धनं र
ज्जोधनं इत्येव राया २ न्यण्यार्जः पेशाभ्यांन्यण्योः स्थाने
ज्जोभवति कज्जका अभिमज्ज पुज्जकम्मो पुज्जाहं ३ णोनः
पेशाभ्यांण कारस्यनोभवति णुनगनयुक्तोणुनेन ४ तदोस्तः
पेशाभ्यांतकारदकारयोस्तोभवति तस्यभगवती पच्चती सतं
देस्यमतनपरबसोसतनं तामोतरोपतेसो वतनकहोतु रम
तु तकारस्यापितकारविधानमादेशांतरबाधनार्थं तेन पतीका

१६५

वेतिसो इत्याद्यःपिसिद्धं ५ लोलःपेशाभ्यांलकारस्यलकारो
भवति सीलं कुलं जलं सलिलं कमलं ६ शेषोःसःपेशाभ्यां
शषोःसोभवति शसोभवति सोभनं ससीसक्को संरवो विस
नो नकगचजादि षट्सम्पत्सूत्रोक्तमित्यस्यबाधकस्यबाध
नार्थोऽयंयोगः ७ हृदयेयस्यपःपेशाभ्यांहृदयशब्दयस्ययो
भवति हितयकं किंपिकिंपिहि तयकिंचित्तमानी ८ टोस्तुर्वा
पेशाभ्यांटोस्थानेदुर्वाभवति कुतुंबकं कुटुंबक ९ कस्तूनः
पेशाभ्यांकाप्रत्ययरुडानेदूनधूनइत्यादेशोभवति गंतून हसि
तून रंतून पठितून कथितून १० हतधूनौहःपेशाभ्यांघा

१६५

इत्यस्य स्थाने नूनच्छून इत्यादेशो भवतः पूर्वस्थापवादः नून
 नच्छून तहनः तचतः ११ यम्यष्टारियसिनसंदाः क्वचित्
 पैशाच्यां र्यस्यष्टां स्थाने यथा संख्यारियसिनसद इत्यादेशाः क्वचि
 द्भवति भार्या भारिया स्नातं सिनातं कष्टं कसदं क्वचिदिति
 किं मुखो सुतुसा तिहो १२ क्यस्येय्यः पैशाच्यां क्यप्रत्ययस्य इ
 य्य इत्यादेशो भवति गिद्यते दिद्यते रमिद्यते पढिद्यते १३
 रुगोडीरः पैशाच्यां रुगः परस्य क्यस्य स्थाने डीर इत्यादेशो भव
 ति पुधुमतं सनेसबस्सय्येव समानं कीरते १४ यादृशदेर्दुस्तिः
 पैशाच्या यादृशस्येव मादीनां दृ इत्यस्य स्थाने तिरादेशो भवति

१६५

यातिसोताति सोकेतिसो एतिसो भवतिसो अज्जातिसो यं
 म्हातिसो अह्मातिसो १५ इच्छेचः पैशाच्यामिच्छेचोः स्थाने तिरा
 देशो भवति वसुआति भोतिनेति तति १६ आनेश्च पैशा
 च्यां अकारात्परयोरेच्छेचोः स्थाने ते श्चकारतिश्चादेशो भवति
 लपते लपति अछति गछति रमते रमति आदितिकिं होति
 नेति १७ भविष्यतेय्य एनं पैशाच्यामिच्छेचोः स्थाने भविष्यति ए
 य्य एव भवति नतुस्तिः संतदूनचिंतितं रज्जाकाणसा हवेय्य
 १८ अतोडसेर्मातोडात् पैशाच्यां अकारात्परस्य ड् सेडितो आ

१६६ तो अत इत्यादेशोभवत् नावचतीए दूरोतोय्येवतिष्ठोदूरात्
 तुमातो तुमात् ममातो ममात् ११ तदिदमो नष्टानेन स्त्रियां तुना
 ए पैशाच्यां तदिदमोऽस्थानेन प्रत्ययेन सहनेन इत्यादेशोभवति
 स्त्रीलिङ्गे तु नाए इत्यादेशोभवति तच्छबचनेन क्तसिनानेन
 स्त्रियां पूजितो च नाए मातग्नकुसुमप्यतानेन हेति किं एवं चितं
 तोसोताएसमीयं २० शेषं शोरसेनीवत् पैशाच्यां यदुक्तं तोऽ
 न्यल्लेषपैशाच्यां शोरसेनीव इवति अथ ससरीरो भगव मकरध्व १६६
 जो एछपरिभ्रमंतो दुवेय्य एवंविधाए भगवतीए कथं तावसवे

सगहनं कतं एतिसं अतिदपुरं महाधनं तदून भगवं यदमे
 वरपयच्छसे राजे च दाबलोक नावतीए दूरादुय्येवतिष्ठो आगच्छ
 मानोराया २१ नकगवजादि षड्शम्येतस्त्रोक्तं पैशाच्यां नकगच
 जतदपयवांप्रायो लुगित्यारभ्य षड्शमीशाव धाससपर्णप्यादेः
 छुटियावद्यानि सूत्राणि ते र्युक्तं देकोर्यं तन्न भवति मकरकेतू
 सगरपुत्तवचनं विजयसेनेनैलपितं मत्तनं पापं आयुधं तैरेव
 एव मन्त्रसूत्राणामप्युदाहरणानि दृष्टव्यानि २२ चूलिकापैशा
 चिकेतृतीयतुर्ययोराद्यं द्वितीययौ चूलिकापैशाचिकेवर्गाणां तु

१६७ तीयतुर्ययोः स्थानेयथासंख्यमाद्यद्वितीयौ भवतः नगरं नकरं
 मार्गणः मङ्कनो गिरितटं किरितटं मेरवो व्याघ्रः वरको धर्मः
 खम्भो राजा एवा जर्जरं चञ्जरं जीमूतः जीमूतो निर्झरो निछ
 रो कर्झरः छछरो तडागं तटाकं मंडलं मंटलं डमरुकः गा
 टं काठं षण्टः सण्डो ठक्क ठक्का मदनः मतनो कंदर्पः कंतणो
 दामोदरः तामोतरो मधुरं मधुरं बांधवः पंधवो धूर्ली थूली
 बालकः पालको रभसः रफसो रंभ रंफा भगवती फगवती १६७
 नियोजितं नियोचितं कचिल्लाशणिकस्यापि पिदिमाइत्यस्यस्था

ने पदिमा दादाइत्यस्मिन् स्थाने ताठा २३ रस्यलोवा चूलिका
 पेशाचिकेरस्य स्थालोवा भवति पनमथं पनयकुपितगोलिच
 लनगलगपति बिबं तसस्मनरवतप्यनेसं एकातसततुयल
 लुहं १ नञ्चंनस्सयलीला पातुरकेवेनकंपितावसथा उछलं
 ति समुदासयलानि यतंतितेहलंनमथ २२४ नादियुज्योरः
 न्येषां चूलिका पेशाचि केऽप्यन्येषामाचार्याणां मतेनवतीय
 तुर्ययोरादौ वर्तमानयोर्युजिधातौ च द्वाद्वितीयौ भवतः गा
 तः गतीधर्मः धर्मो जीमूत जीमूतो कर्झरः कछरो डमरु

१६९

घोडाएहथलि एइतिनिसिआखग्ग एच्छमुणी सिमाजोणि
 अइ जोनविबालइवग्ग ३ एवंविभक्तमंतरेथःपुद्दाहार्यं
 ३३ स्मोरेऽस्योत् अपभ्रंशेअकारस्यस्यमोःपरयोउकारो
 भवति दहमुहुभुवणभयंकरोतोसि असेकरुणि मउरह
 वरि वडिअउचउमुहु छम्मुहु काइवि एकहिंकारविणा
 चइदइवइघडिअउ ३९ सौपुस्योच्चाअपभ्रंशेपुलिगेवर्त
 मानस्यनामोःकारस्यसौपरेउकारोवाभवति अगलियनेह
 निवद्धंजोअणलरकविजाउवरिससएणविजोमिलइस

१६९

हिसोरकहसोठाउ ३० पुंसितिकिं अगिहिं अंगबमिलिउ
 हलिअहरिं अहरुनपन्नु पिअजोअतिहेसुहकमत्तु एवइ
 स्फुरउसमेत्तु ३१ एडि अपभ्रंशेअकारस्यटायामेकारोभ
 वति जेमहदिन्नादिहडादइएपवसंतेण ताण गणंति अंगु
 लिउ जज्जुरिआउनहेण ३२ डिनेच्च अपभ्रंशःकारस्यडि-
 नासहइकारएएकारश्चभवतः सायरुप्यतिरेणुधरइ तलि
 घट्टइरयणाइं सामिस्फभिज्जुविपरिहरइ सम्माणेइरवला
 इंतलेघट्टइ ३३ भिस्येदा अपभ्रंशेअकारस्यभिसिपरेए

१६९

घोडाएहथलि एइतिनिसिआखग्ग एच्छमुणी सिमाजेणि
 अइ जोनविवालइवग्ग ३ एवंविभक्तमंतरेथःपुद्दाहार्यं
 ३३ स्पमोरःस्योत् अपभ्रंशेअकारस्यस्यमोःपरयोउकारो
 भवति दहमुहुभुनणभयंकरोत्तोसि असंकरुणि मउरह
 वरि चडिअउचउमुहु छम्मुहु काइवि एकहिंकाइविणा
 चइदइवइघडिअउ २९ सौपुस्योच्चाअपभ्रंशेपुलिगेवर्त
 मानस्यनामोःकारस्यसौपरेउकारोवाभवति अगलियनेह
 निवद्दहंजोअणलरकविजाउवरिससएणविजोमिलइस

१६९

हिसोरकहसोठाउ ३० पुंसितिकिं अगिहिं अंगबमिलिउ
 हलिअहरिं अहरुनपन्नु पिअजोअतिहेमुहकमल्लु एवइ
 सरउसमल्लु ३१ एहि अपभ्रंशेअकारस्यदायामेकारोभ
 वति जेमहुदिन्नादिहडादइएपवसंतेण ताण गणंति अंगु
 लिउ जज्जुरिआउनहेण ३२ डिनेच्च अपभ्रंशःकारस्याडि-
 नासहइकारएएकारश्चभवतः सायरूपतिरिणुधरइ तलि
 घल्लइरयणाइं सामिस्सभिज्जुविपरिहरइ सम्माणेइरवला
 इंतलेघल्लइ ३३ भिस्येदा अपभ्रंशेअकारस्यभिसिपरेए

१७० कारोवाभवति गुणेहि न संपयकिति परफललिहि आभुंजति
 केसरिनलहं बोडि अविगयलरकेहिं धिप्यति ३४ इ.
 सेहेह अयेति पंचम्यंत बिपरिणम्यते अपभ्रंशे अकारात्परस्य
 रस्य इ. सेहेहु इत्यादेशो भवतः वछेह गृह्ण इफलं जणु
 कडु पछववज्जेइ तोविमहदुमुसअणु जैम्वते उछंगिध
 रेइ वछहु गृह्णइ ३५ भ्यसोह अपभ्रंशे अकारात्परस्य
 भ्यसः पंचमीवहु वचनस्य हुं इत्यादेशो भवति दूरुहाणे
 पडिउरवल्ह आप्यणुजणुमारैइ जहगिरिसिगहुं पाडि असित

१७१

अत्तुविचूरु करतेइ ३६ इसः सुहोस्सचः अपभ्रंशे अकारा
 त्परस्य इ. सस्खने सुहोस्सइति त्रय आदेशा भवन्ति जोगुणगाव
 इ अप्यणा पयडाकरैइ परस्स तस्सहउंकलिज्जगिदुहइहो
 बलिकिज्जइंसअणस्स ३७ अमोहं अपभ्रंशे अकारात्पर
 रस्यामोहमित्यादेशो भवति तणहंतइ ज्जीभंगिनविते अबपडि
 वसंति अहजणुलरजविउत्तरैइ अहसहसइं मज्जुंति ३८
 हुचेदुअपभ्रंशे इकारोकाराभ्यां परस्यामोहुं हं चादेशो भव
 तः दइवपडावइ वणितरुहुसउणिहं पक्कपलाइ सोवरिस्सर

१७१

कपइहणवि कणहिंखलवयणाइं प्रायोधिकारात्कचित्क
योऽपिहुंघनलविस्रइसामिअहोगरुआभरुपिरकेवि हउंकिं
नञ्जत्तउदुदिसिहुंरवंडइंदीणिकरेवि ३९ उसिभ्यस्डीनोहेहुं
हयः अपभ्रंशेइल्फआंपरेषांडसिभ्यस्डिइत्येतेषांयथासं
ख्यं हहुंहिइत्येतेत्रयआदेशाभवन्ति इ.सेहे गिरिहे सिला
यल् तरुहे फलुयेप्यइनीसामञ्जु यरुमहोपिणुसहंतेषि
नरुच्चइरनु भ्यसोहुं तरुहुं विवक्कल्प लुमणिविपरिहि
णुअणुलहंति सामिहुंएतिउअगलउंआयरुभिच्चगृहंति

१७२

डेहिं अहविरलपहाउजिकलिहिधम्मु ४० आडोणाऽनुम्बा
रौअपभ्रंशअकारात्परस्यटावचनस्यणाऽनुस्वारावादेशौ
भवतः दइए पंवसेतेण ४१ एवंचेदुतः अपभ्रंशेइकारोक्का
राभ्यांपरस्यटावचनस्य एवंचंकाराणानुस्वारीचभवन्ति अ
गिणं उल्ल उहोइ जगुवा एसी अस्सलुत्तेस्व जोपुण अणि
सी अलानस्स उणहनणुकेम्बे णानुस्वारौ अविप्पिअयारउ
जइविप्पिउतोवितंआणहिअज्जु अगिणहट्टाजइ विघरतो
ते अरिजंक्कज्ज एवमुकाराऽप्युदाहार्यः ४२ स्यऽस्संस्सशसं

१०२

लुक् अपभ्रंशेसि अम् जस् शस् इत्येतेषां लोपो भवति
 एइति घोडा एहथलि एइति निसि आखग्ग एळमुणीसिम
 जाणि अइजोनविवालइवग्ग १ अत्रस्यऽम् जसालोपः ज
 म्वजिम्बवंकिमलोअणहणिरुसामलिसिरकेइ तिम्बतिम्ब
 हुनिअयसरस्वरपछरितिकरइ २ अत्रस्यऽम् शर्सा ४२
 षष्ठ्या अपभ्रंशेषष्ठ्याविभक्तेः प्रायोलुक् भवति संगरसएहिं
 जुवन्नि अइदेरकु अन्हाराकेतु अइमत्तहं चतंकु सयंग १०२
 यकुंभइदारंतुं पृथग् योगोलक्ष्याः सुसारार्थः ४३ आमंत्र्ये

जसोहोः अपभ्रंशे आमंत्र्येऽर्थे वर्तमानाच्चात्मनः परस्य जसोः
 होइत्यादेशो भवति लोपाऽपवादः तरुणहोः तरुणिहो मु
 णिउमईकरहुमअप्यहोघाउ ४४ भिस्सुपोहिं अपभ्रंशोभि
 स्सुपोः स्थनेहिं इत्यादेशो भवति मुणिहिं नसंपइकित्तिपर
 रूप भाइर हिजिम्बभारहिमगहिं विपयटइ ४५ स्त्रियां
 जस् सोरुदोत् अपभ्रंशे स्त्रियां वर्तमानाच्चात्मनः परस्य जसः
 शसश्च प्रत्येकमुदोतावादेशो भवतः लोपापवादौ अंगुलिउ
 जज्जरिआउनहेण शसः सुंदरसबंगाउ बिलासिणीउपेछं

१०३

ताणवचनभेदानयथासंख्यं ४६ टए अपभ्रंशोस्त्रियांवर्त
मानानाम्नः परस्याष्टायाः स्तानेइत्यादेशोभवति नियमुरकरहिं
विमुदकर अंधारइ पडिपेर कइ ससिमंडल चंदिमएपुणु
कांडनदूरेदेकरइ जहिंमरगयकंकंतिएसंवलिअं ४७ इ-
सुस्योहे अपभ्रंशोस्त्रियांवर्तमानानाम्नः परयोईसइसिइ
त्येतयोः हेइत्यादेशोभवति इंसः तुछमइसहे तुछजंपिर
हे तुछछरोमावलिहे तुछरयरहासहे पियवयणुअलहं
तिअइहे तुछकायवहहनिवासहे अनुजतुछउंतहे धणहे

१०३

तं अरकणहंनजाइ कटरिघणंतरुमुदइहेजमणुविधि
णमाइ इसेः फोडितिजिहि अडउं अय्यणउं ताहंपराईक
वणुघृणररकेअडुलोअहो अय्यणाबाल हेजायाविसमथ
ण ४८ भ्यसामोहुः अपभ्रंशोस्त्रियांवर्तमानानाम्नः परस्य
भ्यस आमश्वहुइत्यादेशोभवति भस्त्रहुआ जमरिआ
बहिणिअम्हाराकतु रुजिजतु वयंसि अहुजइ भग्गा
घरुएंतुवयस्याभ्योवयस्यानांवेत्यर्थः ४९ डेहिं अपभ्रंशो
स्त्रियांवर्तमानानाम्नः परस्यडेः सप्तम्यकवचनस्यहिंइत्या

१७४

देशोभवति वायसुः उद्वंति अणपि उदिह उमहरसति अद्वा
 वलुयामहि हिंगय अद्वाकुटतडति क्रीबजस्यासोरिं अघ
 भ्रंशेक्रीबेवर्तमानाभनः परयोः जस्यासोः इत्यादेशोभव
 ति कमलद्रुमेहवि अलिउरुई करिगंडा इमहति अस्तल
 ह मिच्छणजाहंभलि तेनविदूरगणेति ५१ कांतस्याः तउं
 स्यमोः अपभ्रंशेक्रीबेवर्तमानस्य ककारांतस्य नाम्नो यो अका
 रः तस्यस्यमोः परयोः उइत्यादेशोभवति अनुज्जतुछ उ १७४
 तहेधणहे भगाडं देरि कविनि अयबलबल पसरियउपर

स्त उम्भिहउससिरे हजिन्व करिकरावाल्पिअस्त ५२ स
 र्वादेईः सेर्हावा अपभ्रंशे सर्वादेरकारांतात्परस्य डसेः हांइ
 त्यादेशोभवति जहांकुंतउ आगदोनहांहोत्तउ आगदोकहा
 होन्ती आगदो ५२ किमोडिहेवा अपभ्रंशे किमोकारांतात्
 परस्य डसेईः हेइत्यादेशोभावति जइतहोतुहोने हडि
 मई सहुनवितिलतार तंकिहेवंकिहलोअणेहिं जौइज्जउ
 सयवार ५३ डेहिं अपभ्रंशे सर्वाच्चेरे कारांतात्परस्य डेः
 सप्तम्येकवचनस्य हिंइत्यादेशोभवति जहिंकपिज्जइसरे

णसरुछिजइखगेणरखग्गु तहिंतेहईभउयडनिवाहेकंतुप
 यासइमग्गु एकहिंअंरिकहिंसावणुअन्नहिंभद्वउमाहउम
 हिअलसछरिगंडछलिसरउ अंगिहिंगिगुस्तहछीतिलवणि
 मगासिरुतहेमुछाहमुहकपड आवासिउसिसिरुहिअडापु
 हित्तउत्तिकरि कालरकेकाइ दैरकउंहयविहिकहिववइय
 ईविणुदुरकसयाहिंइ ५४ वत्तत्किंभोड-सोडासुर्नवा अय
 भंशेयदत्तदकिंइत्यैतैभ्योःकारांतैभ्यःपरस्यड-सोडासुइत्या

१०५

अछिहिंसछिहिंहछिहिविठाउविफेइइतारसुजीविअकास
 नवच्छु उंधण पुणका सनइहु दोणत्ति अवसरनिबडिआ
 ईतिणसम्भगणइविसिदु ५५ स्त्रियांडहे अपभंशेस्त्रीलिं
 गेवर्तमानेभ्योयत्तत्किंभ्यःपरस्यड-सोडहेइत्यादेशोवाभवति
 जहेकेरउत्तहेकेकेर उकेहेकेरउ ५६ यत्तदःस्यःमोभुंत्रं
 पेअभंशेयत्तदोःस्थानेस्यःमोःपरयोर्यथासंख्यं भुंत्रंइत्यादे
 शोवाभवति प्रंगिणिचिद्धंदिनाहुभुंत्रंरणिकरदिनभति पशे
 तंबोहि अइज्जुनिवहइ ५७ इदमइमुःक्कीवे अपाभंशेनपुं

णसरुछिजइखगेणरखग्गु तहिंतेहईभडयडनिवाहेकंतुप
 यासइमग्गु एक्कहिंअंरिकहिंसावणुअन्नहिंभाद्वडमाहउम
 हिअलसछरिगंडछलिसरउ अंगिहिंगिगुसहह्छीतिलवणि
 मग्गसिरुतहेमुअहमुहकपइ आवासिउसिसिरुहिअडापु
 दित्तउत्तिकरि कालरकेकाइ देरकुंहयविहिकहिंववइप
 ईविणुदुरकसयाहिंइ ५४ वत्तत्तिंभोड-सोडासुर्नवा अप
 भंशेयदतदकिंइत्येतेभ्योऽकारांतेभ्यःपरस्यड-सोडासुइत्या १७५
 देशोवाभवति कंतुममार उहलि सहि एनिछ ऐरूसइजास्त

अछिहिंसछिहिंहछिहिविठाउविफेडइतासुजीविअकस
 नवरुह उंधण पुणका सुनइहु दोणत्ति अवसरनिबडिआ
 ईतिणसम्बगणइविसिदु ५५ स्त्रियांडहे अपभंशेस्त्रीत्तिं
 गेवर्तमानेभ्योयत्तत्तिंभ्यःपरस्यड-सोडहेइत्यादेशोवाभवति
 जहेकेरउत्तहेकेकेर उकेहे केरउ ५६ यत्तदःस्यऽमोधुंनं
 पेअभंशेयत्तदोऽस्थानेस्यऽमोः परयोयथासंख्यं धुंनंइत्यादे
 शोवाभवति प्रंगिणिचिठ्ठंदिनाहुधुंनंरणिकरदिनभति पसे
 तंबोहि अइज्जुनिवहइ ५७ इदमइमुःक्कीवे अपभंशेनपुं

१७६ सकलिंगेवर्तमानस्येदमः परयोः स्यः मोः इत्यादेशोभवति
 इमकुलुतुहत्तणउं इमुकु लुदेरकु ९५ एतदस्त्रीपुंक्लीबेए
 ह एहो एहु अपभ्रंशेस्त्रियापुंसिमपुंसकेचवर्तमानस्येतदः
 रुजनेस्यः मोपरयोयर्थासंख्येएह एको एहु इत्यादेशोभवति
 एहकुमारी एहोनरु एहुमणोरहयाणु एहुउंबछचित्तनाह
 पछइहोइ विहाणु ९९ एइर्जस्यासोः अपभ्रंशेएतदोज
 स्यासोः परयोएइ इत्यादेशोभवति एइति घोडा एहघलि १७६
 एइपेछ ६९ अदसईइ अदमः रुजनेऽपभ्रंशेजस्यासोः

परयोः इत्यादेशोभवति जइपुछ हघरबडाइ तावडु
 घरउइविहलि अजणु अहुद्धरण कंत कुडीरइजौइ अ
 मूनिपृछवर्तेतेवा ६९ इदम आयः अपभ्रंशेइदमू शब्द
 स्यस्यादौ आयइत्यादेशोभवति आयइलो अहोलोयणई
 जाईसरइनभवति अपि एदिइइ मउलिअहिं पिअ दिठए
 विहसंति सोसउम सोसउच्चिअउअही बडवानलस्युर्कितेण
 जंजलइजलेजभणोअयेणविकिन पज्जतं आयहोददक
 डेवरहो जंबाहिउतंसारु जइउट्टइतोकुहइअहुउइइ

१७७

इतोछार ६२ सर्वस्यसाहोवा अपभ्रंशेसर्वराष्ट्रस्यसाह
इत्यादेशोवाभवति साहविलोडतडफडइ वहुत्तणहोतणे
ण वडुय्यणु परपावियइ हळंमोक्षत्तडेणा पशे सद्युवि
६३ किमःकांइकवणोवा अपभ्रंशेकाइकवणोइत्यादेशो
वाभवतः जइनस आवडु इयरुकाइ अहोमुडुरुस्स
वयणुजरवेडइतउसहिण सोपिउहोइनमस्स काइन
दूरेरकइरस्केज्जुतरुणहो अप्यणोबालहे जायविसस १७
यणेफोडंति जेहि अडुं अप्यणउ ताहपराइकवणधिण

सपुरिसकंगुहेअणुहरहिंभणकज्जे कवणेण जिम्ब २ त
हुत्तणुलहहिंतिम्ब २ नवहिसिरेण पशेजइस मणेसिहीतो
सुई अहजीवइनिन्निवह विहचिपयागइअ धणकिंगज्ज
इहिरवलमेह ६४ सुष्मदःसोतुडुं अपभ्रंशेयुष्मदः सोपरे
तुडुंइत्यादेशोभवति भरमरुणुकुणिरणडइसादि सिजो
इ मरोइसामालइदेसंतरिअजसतुंहुंमरहिविडइ ६५
जरुयासोस्सुम्हे तुम्हई अपभ्रंशेयुष्मदोर्जसिशासिचप्रत्येकं
तुम्हेतुम्हईइत्यादेशोभवतः तुम्हेतुम्ह जाणह तुंहेतुम्हइपेछ

१७-

इवचनमेदोयथासंख्यनिरुत्यर्थः ६६ टाड्यः मायईतईअय
भंशेयुष्मदः टाडिः अम् इत्येतेः सहयईतईइत्यादेशीभवतः
५। टापईमुक्ताहं विचरतरुफिइइ पत्तत्तणं नपत्ताणं तुहपण
छाया जइहो ज्जक विहतातेहि पत्तेहिं महुहि अउंतई ता
एतुहुं सविअनेविनहिज्जइ प्रियकांइंकर उंह उंकाइ तुहं
मछे मछुगलिज्जुइ डिना यईमइ बेही विरणगायइकोज
यसिरितकेइ कसहिलिप्पिणुज्जमधरिणिभणसुहुकोछ
केइ एवंतई अमा पइमछतिहमहुमरणुमईमेछंतहेतु

१७-

तुस्ससारसजसुजोवेगलासोविकृवंतहोमस्स एवंतई ६७
भिसावुहेहिं अपाभंशेयुष्मदोभिसासह तुहेहीइत्यादेशीभ
वति तुहेहिं अहेहिं जकिं अउदिठंउंछुहुजणेण तंतैबहुउंस
मरभरु निज्जिअएकरवणेण ६८ इ.सिइ.स्.भ्यांतउतुसतुधं
अपाभंशेयुष्मदः सिइस्.भ्यांतहत्तउतुसतुधइत्येतेत्रयआदे
शाभवन्ति तउहोंतउआगदो तुस्सहोंत उआगदो तुध्रंहांत
उ आगदो इसो तउगुणसंपद् तुस्समदि तुध्रअणुतरवति
जइउप्यतिअन्नजण महिमंडलिसिरकंति ६९ भ्यसाम्

१७९

भ्यां तुम्हं अपभ्रंशे युष्मदोभयस आम् इत्येताभ्यां सह तुम्ह
 हमित्यादेशो भवति तुम्हं तउ आगदे तुम्हं केर उधणु ७०
 तुम्हास्स कपा अपभ्रंशे युष्मदः कपा सह तुम्हास्स इत्यादेशो
 भवति तुम्हास्स ठिअं ७१ सायस्मदोहं अपभ्रंशेऽस्मदः सो
 परेह उइत्यादेशो भवति तस्सह उं कलि ज्जणिदुहो
 ७२ जस्सा सोरः अस्स इं अपभ्रंशे स्मदो जस्सि शसि च परे
 प्रत्येकं अं अहं इत्यादेशो भवतः अहं ये चारि उवह
 अकायर एस्व भणंति मुद्धिनिहालहि गयणलु कइ जणजो

१८९

ह्म करंति अम्बणुलाइ विजे गयापहि अपराया केवि अवसन
 स्स अहिस अं छि अहिं जिम्ब अम्हं इति स्वत्तेवि अम्हे देस्स दें
 अंम्हं देर कइ वचन भेदो यथा संख्य निवृत्त्यर्थः ७३ टाड्ढा
 मामई अपभ्रंशे स्मदः टाडि अम् इत्येतैः सह मइत्यादेशो भ
 वति मई जाणि उपि अविरहि अहं कवि धरहो इवि आलि
 न एवरमि अंकु विति हतवइ जिहदिणाय रुखयंगालि डिना
 पई मई वेहिं विरण गयहिं अमा मई मेहं तुहो तुस्स ७४
 अंहे हिं भिसा अपभ्रंशे अस्मदो भिसा सह अम्हे हिं इत्यादेशो

१८०

भवति तुम्हेहिं अम्हेहिं जंकि अउं ७५ महुमझुड-सिड-स्यो
 अपभ्रंशोऽस्मदोऽसि नाड-साचसहप्रत्येक महुमझुडइत्यदे
 शोभवतः महुहोतउगदो मझुहोतउगदो इसा महुकतहो
 वेदोसडा हेहिमकंस्वसि आलुदेतहोहउं परउचरि अज्जु
 इसं तहोकरकाल जइ भग्गापारकडातोसहिमझुपिण
 अहभग्गाअम्हहंतडा तोतेमारिअडेण ७६ अम्हहंभ्यसा
 म्भ्यां अपभ्रंशोऽस्मदोभ्यसाआमाचसह अम्हहंइत्यादेशो १८०
 भवति अम्हहंहोतउगदोआमाअहभग्गाअम्हहंताण ७७

रूपाअम्हास अपभ्रंशोऽस्मदःरूपासह अम्हासइत्यादेशो
 भवति अम्हासठिअं ७८ त्यादेःआद्यत्रयस्यबहुत्वेहिंतवा
 त्यादीनामाद्यत्रयस्यसंबंधिनोबहुष्ववर्तमानस्यवचनस्या
 ऽपभ्रंशोऽइत्यादेशोवाभवति मुहकंवरिबंधतदेसोहधरहिं
 महुजुइससिसाहुकरहिं तहिंसहहिं कुलरभमरउलिबुलि
 अनंतिमिरडिंभखंलंतिमिलिअ ७९ मध्यत्रयस्याद्यस्यहिं
 त्यादीनामध्यत्रयस्ययदाद्यं वचनंतस्याऽपभ्रंशोहिंइत्यादेशो
 वाभवति बप्पिहापिउरभणविकितिउरुअहिंइयास तुहज

१८१

लिमुहु पुण्वदह इविहुविनपूरिअआसआसनेपदे बयी
 हाकईबोलि एणनिग्घिणवारइवार सायरिभरियइविमल
 जलिल इहिंनइक्कइधारससन्म्याआयहिं जमि महुअजहिं
 विगोरिसादेइहिंकंतुगयमतहंचत्तंकुसरहं जोअइसिइइ
 हंसंतुपक्षेरुअसात्यादि ८० बहुत्वेहुः त्यादीनांमध्यत्रयस्य
 संबंधिवक्त्रर्थेषुवर्तमानं यद्वचनंतस्यहुइत्यादेशोवाभवति
 बलिअइसच्छणिमहुमहणलहुईहआसोइ जइइछहुब १८१
 दुत्तण उंदिहुमम गहकोइ पक्षे इछहेत्यादि ८१ अंत्यत्र

यस्याद्यस्यउइत्यानामंत्यत्रयस्य यदाद्यं वचनंतस्याऽपभ्रंशे
 उइत्यादेशोवाभवति विहिविनउउपीइंतुगहमं धणिकरहि
 विसाह संपदकत्तुउंबसजिम्बदुहुअग्घइववसाउबलिकि
 उंबसअणस्स पक्षे कइमीत्यादि ८२ बहुत्वेहुं त्यादीनां
 मंत्यत्रयस्यसंबंधिबहुषर्थेषुवर्तमानंतस्यहुइत्यादेशोवा
 भवति स्वगगविसाहि उजहिं लहुहुंपि अतहिदेसहिं जाहुं
 रणदुस्सिरवे भगाइं विणुत्तुस्सेनबलाहुं पक्षेबलिमुइत्या
 दि ८३ हिस्वयोरिदुदेत् पंचमहाहिस्वयोरऽपभ्रंशेइउ

१२

एदत्येतेआदेवायाभवति इत्कुंजर कमरिमसहइउ
 सरलासासममहि कवलजेपाविअविहिक्सेणतैचरिमा
 णुममेहि उत भमरा एछुभिलिम्बडईकेविदिअहछुवि
 लम्बुघणापत्तह्छुछायाबहुल फुहइजामुकयबु एवपि
 अपम्बहिंकरेसैहकरिछहुवित्तुकरवालजेकावालि
 अपप्पडा लेहिअमग्नकवाले पक्षी सम्भरहीत्यादि ८४
 वश्यतिस्स्यस्यसअपभ्रंशेभविषदःर्वविषयत्यादेश्यस्य १२
 सोवाभवति दिअहाजंति कडप्पडहिं पडहिमणोरहप

छिजंअछइ तंमाणिअइ होसइकरतुमअहिछि पक्षे
 होहिइ ८५ क्रियेः कीसुक्रियइत्येतस्यक्रियापदस्याः
 पभ्रंशेकीसइत्यादेशोभवति सैताभोगज्जपरिहरइ त
 सकंतहोवलि कीसुतसइवेणविमुडिउं जसुखलि
 हडउंसीस पक्षे साध्यामानाः वस्त्रान्क्रियतेइतिसंस्त
 तशब्दादिप्रयोगः बलिकि ज्जउंसअणस्स ८६ भ
 वः पर्याप्तोदुच्चः अपभ्रंशेभुबोधातोः पर्याप्तावर्थेवर्तमा
 नस्यदुच्चइत्यादेशोभवति अइतुं गतणुजं घणहंसोछे

१८३ उनउलाउंहु सहिजइकेम्वतुंइडिबसेणअहिरिपहुचइना
 हु ८० बूगोबूवोवा अपभ्रंशेबूगीधातोबूवइत्यादेशो
 वाभवति ब्रुवहसहासिउकिपि पक्षे इतउब्रपिणुसउणि
 छिउपुणबुसासणुब्रोप्यितोह उंजाणएहोहरिजइमहु
 मगइब्रोप्यि ८८ व्रजेबुजःअपभ्रंशेव्रजतेर्धातोर्ब्र
 इत्यादेशोभवति बुजइ बुजेपि बुजोप्यिणु ८९ दृशेः
 प्रस्सःअपभ्रंशेदृशेर्धातोः प्रस्सइत्यादेशोभवति प्र
 स्सदि ९० ग्रहर्गत्कः अपभ्रंशेग्रहर्गत्तेर्धातोर्गत्कइत्यादे १८३

शोभवति पढगृत्तेप्यिणुव्रतु ९१ तक्षादीनांछोछादयः
 अपभ्रंशेक्षप्रभृतीनांधातूनांछोछइत्यादयः आदेशावाभ
 वंति जिम्बतिम्बतिरकालेविकरजइससिबोह्मिज्जंतु भोजइ
 गोरिहेमुहकमलि सरिसिमकाविलहंतु आदिग्नहणादेशीये
 षुक्तिवचनायेउपलभ्यंतेतेउदादाहार्याः चूडछउचुणीहोसइ
 मुहिक बौलिनिहितउ सासानलजालकिअउ बाहसलिल
 ।संसितउ अम्रउवंचिउबेपयइ पेम्बनिअत्तइजाम्बरुबासण
 रिउसंभवहो करपरिअत्ताताम्बहिअइखुडुछइगोरडी गयणि

१८४

चडुक्कइमेड वासारत्तिपवास्तुअहं विसमासंकडुएडु अम्भि
 यउहरवज्जमा निबुजेसम्मुहयत्ति महकंतहोसमरेणइ
 गयघडभज्जिअजंति पुत्तेजाएकवणुगुण अबगुणकवणु
 मुएण जबप्पीकीभुहडी चंपीजइ अवरेण तत्तेतिउजल
 सायरहोसोतेवडु विच्छरु तिसहेनिवारणुपलुविणविपर
 धुद्धअइआसारु १२ अनादीस्वरादसंयुक्तानांकरवतथ
 पफोगयद धवभाः अपभंशे अयदादौवर्तमानानांस्वरा
 त्यरेषामः संयुक्तानांकरवतथपफोरुनैयथासंख्यंगघ

१८४

ट धवभाः प्रायोभवन्ति कस्यगः जड्ठिठउंसोमगाहणुअस
 इहिंहसिउनिसंकुपिउमाणसविच्छेह गरुकलि २ हुमयंकु
 खस्यघः अम्मी एस छावछे हिंस्तयेचिंति ज्जइमाणु पिए
 दिठ हहोहलेण कौवेअइअप्याणु तथपफानां दधवभाः
 सबधुकरेपिणुकधिदुमइत्तिरुपरसभलउंजम्म जास्त
 नचाउनचारहडि नयपमुठउधम्म अनादावितिकिं सब
 धुकरेपिणु अन्नकस्यगलंनभवति स्वरादितिकिं गिलि २
 राहुमयंकु असंयुक्तानामितिकिं एक्कहिं अंस्विहिं सादणु

१-५

प्रायोधिकारा ऋचिन्नभवति जइकेमइपाची सुपिउअकि
 आकोडुकरिस् पाचीउनवइसराविजिमसबंगेपइसीस्
 उअकणिआरुपफुलिअउकंचवाकतिपयास् गोरीवयण
 विणजिअउ नंसंवइवणवास् ९३ मौनुनासिकोवोवाअ
 पभ्रंशेनादीवर्तमानस्याऽसंयुक्तस्याऽनुनासिकोवोवाभवति
 कम्बलु कमलु भम्बरु भमरु लाक्षणिकस्यापि जिम्ब ति
 म्व जैम्ब जाम्ब ताम्ब अनादावित्येव मयणु असंयुक्तस्य १५
 व तस्सपरसफलउजम् १४ वाऽधोरोलुक् अपभ्रंशेसं

योगादऽधोवर्तमानोरेफोलुग्वाभवति जइकेम्बइपावीस्
 पिउ पक्षे जइभग्गापारक्कडातोसहिमइस्सप्रिण ९५ अभू
 तोऽपिक्कचित् अपभ्रंशेक्कचिहऽविद्यमानोऽपिरेफोभवति
 ब्रास्समहारि सिएउ भणइ जइस्सछपमाणु मायेंचणलु हं
 नवत्ताहंदिबेदिवेगंगान्हाणु क्वचिदितिकिं वासेणऽविभा
 रहरवंभिबछ ९६ आपहिपत्संपदोदइ अपभ्रंशेआप
 हिपत्संपदइत्येतेषांकारस्यइकारोभवति अनउकरंतहो
 पुरिसो आघइ आवइ विवइसेपइ प्रोयोधिकारात् गुण

१८६ हिंनसंपयकितिपर ९७ कथंतथायथाथादेरेमेमेहे
 धाडितः अपभ्रंशेकथंतथायथाइत्येतेषांथादेरऽवयव
 स्यप्रत्येकं एमइम् इहइ धत्येतेडितश्चत्वारं आदेशाभव
 ति कैमसमप्य उदुइदिणुकिसरयणीबुडुहोइ नवनहु
 दंसणलालसउवहइमणोरहपाउ गोरी मुहुनिज्ज उव
 हलि लुक्कुमियंकु अन्नविजोपरिहविअतणु सोकिमभ
 बइनिसंकुः किंहाहरितणुरयणुवयणु किहठिउसिरि १८६
 आणंद निरुवमरसपिएविअवि जणुसेसहोदिपुणिमु

इ भणुससहिनिहुअउंतेम्बमइं जइपिउदिइसदोमु जे
 मनजाणइमइस्कमणु परकावडिअंतासु जिम२ कंकिम
 लोअणहं तिम२ वंम्महनिययसरु इमेजाणिउंपिअविर
 हिअहं कविधरहोइविआलिनवरमिअंकुविति हतव
 इजिहदिणयररवयग्गालि एवंतिधजिधाउदाहर्षि ९८
 यादक्काहक्कीहशीहशांदादेइहः अपभ्रंशेयादगादीनां
 दादेरऽवयवस्यडित् एहइत्यादेशोभवति मइंभणि अउ
 बलिरायतुहकेहेउमग्गणु एहो जेहुतेहुतविहाइ बट

१८

सद्वारायणुएहो ११ अतांडइसः अपभ्रंशेयादृगादीमः
 तानायादृशतादृशकीदृशेदृशानांदादेरः वयवस्यडिन् अइस
 इत्यादेशोभवति जइसो तइसो कइसो अइसो ४०० यत्रत
 त्रयो रूपस्यडिदेछु अपभ्रंशेयत्रतत्रशब्दो रूपस्यएछुअ
 छुइत्येतौडितौभवतः जइमोघडिदिप्रयावादि केछुविलेपिणु
 सिस्कु जेछुविते छुविणु जगितणतोतहेसारिरकु यत्रु
 ठिदोत्तनुविदो १ एछुकुत्राने अपभ्रंशेकुत्रअत्रइत्येतयोस्व
 स्यडित् एछुइत्यादेशोभवति केछुविलेपिणुसिरकुजेछुवि

१८१

वितेछुविणुजगि २ यावत्तावतोर्बोदिर्मउंमहिं अपभ्रंशे
 यावत्तावदित्यः वयवर्योवकारादेरः वयवस्यमउंमहिंइत्येते
 त्रयआदेशाष्मचेति जामिमननिबडरकुस्तयदिसिहचवेड
 तडक्क तामसतमहंमयगलहं पइपइयज्जइटक्क तिलहंति
 लतणुताइं परजाउननेहगलंति भेहिपणठइतेजितिलतिल
 फिट्ठिबिरवलहोति जामहिं विसमीकज्जगइ जीवहंमइं ए
 इं तामहिं अछुडइ अरुजणु सुअण विअंतरदइ २ वाय
 तदोःतौडेवडः अपभ्रंशेयत्तदइत्येतयोः खंतयोर्यावत्तावतो

१८८

र्वकारादेरऽवयवस्यडितएवडुइत्यादेशोभवति जेबडु अंतरा
 वणरामहं तेवडुअंतरपट्टणगामहं पक्षे जत्तलो तेत्तलो ४
 वेदंकिमोयांदेऽअपभ्रंशोइदमइत्येतयोऽत्तयोऽइयत्तिय
 तोर्यकारादेरऽवयवस्यमितएवडुइत्यादेशोबाभवति एवमुअं
 तरु केवमुअंतरु पक्षे एत्तल्लो केत्तलो ५ परस्परस्यादि
 रऽअपभ्रंशोपरस्परशब्दादिरकोभवति तेमुगाडाहराविआ
 जैपरिवद्धाताहं अवरोप्यरजो अत्ताहं सामिउगंजि उजाहं १८८
 ६ कादिस्ठैर्दोतोरुचारलाघवं अपभ्रंशोकादिपुब्यंजनेषु

३

स्तितयोः एउइत्येतयोरुच्चारणस्यलाघवं प्रायोभवति स्त
 ग्धेचिंतितज्जइमाणु तसुकलिजगिडुरुहहो ७ पदांते
 उंहुंहिहंकाराणां अपभ्रंशोपदोतेवर्तमानानांउंहुंहिहंइत्य
 तेषामुच्चारणस्यलाघवं प्रायोभवति अन्नजतुउंतेहघण
 हे बलिकिज्जउंस्तअणस्स दइघडावइ वणितरु हुंतरु हुं
 विवक्कलु खंगविसाहिउ जहिलह उंत्तणहंतइ श्रीभंगिनवि
 ८ म्होओघा अपभ्रंशोमइत्यस्यस्थानेभेइतिमकाराक्रोतो
 भकारोबाभवति म्हइति पश्मश्मश्मस्यमइतिप्राकृत

१८९ लक्षणविहितोऽत्रगृह्यते संस्कृतेतदऽसंभवात् गिओ सि
 ज्ञोवद्गतेविरलाकेवितर जेसर्वगच्छइह जेवकातेवंचपर
 जेउज्जअतेबइह ९ अन्यादृशोऽन्नाइसावराइसो अपभ्रं
 शोअन्यादृशशब्दस्य अन्नाइसअवराइसइत्यादेशोभवतः
 अन्नाइसो अवराइसो १० प्रायसः प्राउप्राइव प्राइम्वपगि
 म्वाःअपभ्रंशोप्रायसइत्यस्य प्राउप्राइव प्राइम्वपगिमइत्येते
 चत्वारआदेशाभवन्ति अन्नेतेदीहरलोअणअन्नुतभुअ १८९
 जालअन्नुस्यणघणहारु तअन्नुजिमुहकमलअन्नु

३४० जीकेसकलाबुसअन्नुजिप्राउविहिजेणनि अमिणिघडिअसु
 गुणलायणानिहि प्राइवमुणिहिविभंतडितेमणिअडागणंति
 अखइनिरामइपरमपइअज्जुबिलउनलहंति अंसुज्जुलेप्रा
 इमगौरिअहेसहिउच्चनानयणसर तंसंमुहसंपेसिआदेति
 तितिरिछीघतपरएसीपिउरूसेसुहउंसठिमइअणुणेइ
 पगिमएइमणारहइंदुकरदरइउकरइ ११ वान्यथोऽनुःअ
 पभ्रंशोअन्यथाशब्दस्याऽनुइत्यादेशोवाभवति विरहानल
 जालकरालिअउ पहिउकावि बुदुविठिअउअनुससिर

१९०

कारिसीअलजलहु धूमकहंति हुउठिअउ पक्षेअन्नहा
 १२ कुतसःकउकहंतिहु अपभ्रंशेकुतम् शब्दस्य कउकहंति
 हुइत्यादेशोभवतः महुकंतहीगुठि अहोक्उकुं पडाबलंति
 अहरिउरुहिरेउल्हवअह अप्यणएनभति धूमकहंतिहु
 उठिअउ १३ ततस्तदोस्तोःअपभ्रंशेततस्तदाइत्येतयोस्तो
 इत्यादेशोभवति जरभग्गापारकडा तोसहिमझपिएण अ
 हभग्गाअम्हंतणा तोतमारिअडेण १४ एवंपरंसमंधुवं १९०
 मामनाक् एवंपरसमाणुधुवमंमणाउ अपभ्रंशेएवमादी

नांएम्वादयआदेशाभवंति एवम् एम्ब पिअसंगमिक उनिह
 डिपिअहीपरोरकहोकम्ब मइ विणविविन्नस्तिअनिह्नए
 म्वनतेम्बपरमः परमगुणहिंसं पयकित्तिपर सममः समाणु
 कंतुज्जसींहहीउवमिअइतेमइरवंखिउमाणु सीहनिरस्कइग
 यहणइपिउपयरकसमाणु धुवमोधुवः चंउलुजीविउधुव
 मरणु पिअरुसिज्जइकाइसोसइदि अहारुसणा दिवइस
 रिससयाइ मो मं मेधणिकरहि विसाउ प्रायोगहणात्
 माणिपणइंजनतणु तोदेसडा चएज्ज माहुज्जणकर

१९१

पह्लवहिं दंसिजंतुभमेज्ज लोणुविलि ज्जइपाणिएण अरिख
 लमेहमगज्ज बालिउगलइस्ककुपडा गौरीतिमइअज्ज म
 नाकोमणाउं विहविपणठइविं कडउ रिहिहिंजणसाम
 णुकिं पिमणाउं मुहुपिअहो ससिअणुहरइन्अचु १९
 किलाइथवादिवासहनहेः किराहवइदिवेसहुनाहीं अप
 भंशेकिलादीनांकिरादयआदेशाभवन्ति किलस्यकिरः कि
 रवाइन्पिअइन्विद्वयइधम्मितवेच्चइरूअडउ जइ आव
 तो आणिअहवातंजितिवाणुदिवोरिवेदिवे २ गंगाणहाणु

१९३

सहस्यसहुं जउजउपविसेतेनसहुंगयनमुअविउएतस्कल
 जिजुइसदेसडा देंतिहिंसहिअजणस्क नहेर्नाहिं एत्तहे
 मेहपियंतिजल एत्तहेचडवाणलिआवइइपेरकगहीरीम
 सायरहो एक्काविकणिअनाहिंउहइइ १६ पश्चादेवमेवै
 वेदानीं प्रन्युतेतसः पछइएस्वइति एम्बहि पच्चहि एत्तहे
 अपभंशेपश्चादादीनांपछइइत्यादयआदेशाभवन्ति पश्चा
 त्तः पछइहोइविहाणु एवमेवस्यएम्बइ एम्बइ करउसम
 तु एवस्यजिजाउमजंतउपह्लपहुदेरकउं कइपयंदेइ

१९५ हिमं अइतिरिच्छीह उंजिपरप्रियउंबरइंकरइ इदी नोम्
 एम्बहिं हस्तिनच्चाविउर्पगणाइ विम्हइ उपाउि उलाउ ए
 म्वहिं राहयउहरइहिजंभावइतंहोउ प्रत्युतस्यपच्चलिउ
 सावसलोणीगौरडीनचुरवीकविविसगंठि भडुपच्चलिउ
 सोमरइजासुनलग्गाइकतिइतसएतरा एतेहेमैहपिअति
 जल १७ विषाणोक्तवर्त्मनोबुन्नबुतविच्चं अपभ्रंशेविष
 णादीनांबुन्नादयआदेशाभवन्ति विषणस्यबुन्नः मइवुत १९५
 उंतुहं धुरुधरहिकसरेहिबिगुताइ पइविणुधवलनचइ

भरुएम्बइबुन्नउक्काइ उक्तस्यउन्नः मइबन्नउं वर्त्मनाविच्चः
 जंमणुविच्चिनमाइ १८ शीघ्रादीनांबहिलादयः अपभ्रंशेशी
 घ्रादीनांबहिलादयः आदेशाभवन्ति एकुकइअहुविनआवही
 अवतुहिहउजाहि मइमत्तडा प्रम्बाणि अउपइजेह उरवलुना
 हिं कगडकस्यधंघलः जिम्बस्तु पुरिसतिम्बधंघलइतिम्बनइति
 म्वचलणाइ जिम्बकोंगरतिम्बकोट्टरइं हिआविसूरहिकइं
 अस्पृश्यसंस्पर्गस्यबिहालः जेदके विणुरयणनिहि अप्यउंत
 तडियहउति तहसंखहबिहालपर कक्किमुंतभमन्ति भययस्य

१९६
१९३

इवकः दिवेहिं विटत्तरवाहि वटसंचिमएकविद्रम्भुकोविद्र
बक उसोपडइजेणसमप्यइजम्भु आत्मीयस्याःप्यणःकोडेति
जेहिअडउंअप्यउं २९९देहिः एकमेवं जइवि जीएहि हरिस्त
ह सद्यायेण भेविइहिजहिंकहि विराहीकोरकइसवरे वि
दिह्नयणनेहेपलोहा गाइस्यनिबट्टः बिहवेकस्संथिधिर
त्तणउं जीवणि कस्समरहु सोलेखइउ पडाबिइ जोलगइ
निबट्ट असाधारणस्याः सट्टलः कहिंससरह कहिमयरहरु
कहि बरिहिणुकहिंमैहु दूरठिआहविसज्जणहं होइअस

१९३

बलदेहुः कोतुकस्य कोहुः कुज्जरअचहंतरुअरहंतरुअर
हं कोडेणघलइहछ मणुपुणइ कहिसलइहिं जइपुछह
परमच्छु श्रीडायारवहुः खेदुयंकयमेः स्तेहिनिछयंकिंपे
येपह अणुरत्ता उभत्ताउ अम्हेमावयंसामिआ रम्यस्यर
वणः सरिहिंसरेहिंससरवरेहिंसविउज्जाणवणेहिंस देस
रवणाहोतिवट निवसंतहिंसअसोहिंस अद्भुतस्यटकरिः हि
यडापइपहुबोहिउं महुमगाइसयवार कुटिसापि एपविसे
तिहिउं भंडयटकरिसार हेसरवीत्यस्यहेहिउहेहिमरुंरवहि

१९४

आलु पृथक् पृथगित्यस्यज्जअंजअः एककदुद्धीपंचहिंरु
 धी तेपंचहिंविज्ज अंजुअबुद्धि वहिणुइतंयरुक्किंम्व
 नंदअजेछ कडुम्बडुअप्यणछेदउम्हस्यानालियवदो जो
 पुणमणिखसफसिह् अचिंतइदेइनदम्मु नरुअनुंउ रइव
 सभमिरुकरगुह्साविउधरहिं जिकोंतुगुणाइसोनालिउ दि
 विहिंविदत्तउंखाइवद नवस्यनवस्यनवखः नवरवीकवि
 विसंगवि अवस्वंबस्यदइवडः चलहिंचलंतेहिलोअणे
 हिंजेतिदिगावालि तहिंमयरदयदइवडउ पडइअपूरइ

१९४

०५३

कालि यदेश्वदुः बुदुअग्घइवसाउ संबंधिनःकेतरणो
 गयउसकेसिरिपियउजलनिच्चंतइहरणाइ जसुकेरइहुं
 कारउइं मुहंहुपइंतियणाइ अहभग्गा अम्हहततणा मा
 भिषीरित्यस्य मग्गीसेतिस्त्रीलिंगं सच्छावच्छहयालविणुसा
 डुबिलोउकरेइ आदन्न मंभीसडिजोसजणुसोदेइ यद्य
 दष्टंतत्तदित्यस्य जाइठियावहियडासुदसहायलोहेफुट्ट
 णरणजिम्बघणासहेसइताव १९ डुडुरुघुग्घादयःशक्
 चेष्टानुकरणयोःअपभ्रंशेडुडुर्वादयःशब्दानुकरणेघुग्घा

१९४

१९५

दयंश्चेष्टानुकरणे यथा संख्यं प्रयोक्तव्याः मद्जाणि उबुद्धि
 स्तह उमेम्माइहि दुडुरःति नवरिअचिंतियसपडियविषिय
 नानवउति आदिग्नहणात् खजुइनउकसरक्केहि पिज्जइ
 नउपुंहेहिं एम्बहोइस्तहछडीपि एहि ठेनयणेहिं इत्यादि
 अज्जविनामहुजिघरिसिह्वावेदेइ ताउं बिरदुगवरे कहि
 मक्कडधुग्धिउदेअउ आदिग्नहणात् सिरिजरी खंडीलोअ
 डी गलिमणियडानवीस तौविगोइडाकराविआ सुइए
 उइवइस इत्यादि २० घइमादयोऽनर्थकाः अपभ्रंशे

१९५

मित्यादयो निपाता अर्थनेकाः प्रयुज्यंते अस्मडि पछाया
 वडापिउकलहियउवियालि यइं विवरीरिबुद्धडीहोइवि
 णीसहो कालि आदिग्नहणात् खाइ इत्यादयः २१ ताद
 र्थं किं ते हिरेसिरेसिंतणेणाः अपभ्रंशे तादर्थं द्योत्ये केहिं
 ते हिरेसिरिसिंतणेण इत्येते पंच निपाताः प्रयोक्तव्याः टो
 लाएह परिहासडी अइभनककवहिं देसि हउं किज्जउं
 तउ किं हिं पियतुहं थुणुअन्नहरेसि एवं ते हिरेसिमाउ
 दाहार्योवहुतणहोतणेण २२ पुनविन्नः स्वार्थेऽऽप
 भ्रंशे पुनविन्ना इत्यात्ताभ्यां पुरः स्वार्थेऽदुः प्रत्ययो भवति स्त

१९६

मरिज्जइतंबल्लहं जंबीसरइमणाउजेहि पुणसमरणजाउतहु
 नेहहोकडंआउ विणुज्जुअनवलाहं २३ अवश्यमोडेंडौ अ
 पत्रेशेःवश्यमः स्वार्थेडुंडइत्येतौ प्रत्ययोभवतः जिझिंदिउना
 यगुयसिकरहु जसअधिचइ मूलविणइइतुविणिहि अ
 वसइसकइपणइ अवसनस अहिस हत्तिअहि २४ एक
 शसोडिः अपत्रेशेएकशः शब्दस्वार्थेदिर्भवति एएकसिस्ती
 लकलंकिअहं देज्जहि पत्ताइ डंजोपुणखंडइअणुदियहु
 तपछतेंकाइ २५ अडडदुल्लाः स्वार्थेककलुक्कअपत्रेशेना १९६
 नः परतः स्वार्थेअडडदुल्लाइत्येतेप्रत्ययाभवति तत्संनियोगे

स्वार्थिकस्यप्रत्ययस्यलोपश्च विहारनलजालकरालिअड
 पहिउपंथियज्जादिठउतंमेलविसबहिंपंथिअहिंसोजिकिय
 उअग्गिठउडडः महुकतहोवोदासडादुल्ल एकदुल्लापेचहिं
 रुद्धि २६ योगजाश्चेषां अत्यत्रेशेअडडदुल्लानांयोगाभंदे
 १योयेजायेंतेडइइत्यादयः प्रत्ययाभवति तेपिस्वार्थेप्रयोक्तव्याः
 डेडआ फोडेंति जिहियडुंअप्यणउं अचकिशलयेत्यादिना
 यल्लक दुल्लअ भूदुल्लउ भूणीहोसइ दुल्लडड सामिपसाउस
 लज्जउपिउसीमासधिंहिवास्फकारकविहवडुद्धाध वा
 २७

णमेहउनीसास अत्राऽमिस्यादौदीर्घह्रस्वावितिदीर्घः एवं
 हुवल्उहउडउ अत्रत्रयाणांयोगः २७ स्त्रियांतदंताद्वा अप
 भ्रंशेस्त्रियांवर्तमानेभ्यः प्राकृतसूत्रद्वयोक्तप्रत्ययांतैभ्योऽीः प्र
 त्ययोभवति पहियादिङिगोरडीदिङ्मिगुनियेत अंसूसा
 सेहिकेनुआ तिरुवाणकरंत एककुडहो पंवाहिरुठि २८
 अंतौताडाः अपभ्रंशेस्त्रियांवर्तमानादेऽप्रत्ययातात्तडाप्रत्य
 योभवतिद्यःपवादः पिउआइ उस्सयवत्तडा बुनिकनडइप ३९७
 यठ तैहोविरहोनारसंतअहो धूलडियाविनदिठ २९ अस्य

है। अपभ्रंशेस्त्रियांवर्तमानस्य नाम्नो योऽकारस्तस्याकारे प्रत्य
 ये परेकारा भवति। धूलिडिआविनदिठ। स्त्रियामित्येवाकु
 णिकनडपेइवठ॥३०॥ युष्मदादेरीयस्यडारः अपभ्रंशेषुष्म
 दादिभ्यः परस्यईया। प्रत्ययस्यडारइत्यादेशोभवति। संदेसइकं
 देतुहारेण। जंसंगाहोनमिलिज्जइ। सुइणंतरीयिउपाणिणण
 पियपयासकिंछिज्जइदेखिअंहएकंतु वहणिमहाएकंतु ३१
 ॥अंतोडैनुहः॥ अपभ्रंशेइदंकिंया दत्तदेत्तन्म्यः परस्याऽतौः
 प्रत्ययस्यइतुलइत्यादेशोभवति। एतुलो। केतुलो। तेतुलो

३९८

३२ त्रयस्यडेत्तहे अपभ्रंशोसर्वादेः सप्तम्यांतात्परस्वस्यत्र
प्रत्ययस्यडेत्तहे इत्यादेशोभवति एत्तहे तेत्तहे वारिघरिल
छिविसंबुलघाड पियपझठवगोरडी निच्चलकह विनठा
इ ३३ त्वत्तलोपणः अपभ्रंशत्वतलोः प्रत्ययोयोः प्यणइत्या
देशोभवति वहुय्यणुपरि प्रावियड प्रायोधिकाराहुत्तणहो
त्तणोण ३४ तव्यस्यइपव्वउपव्वएउवाः अपभ्रंशोतव्यप्रत्य
यस्यइएवउंएवउं एवाइत्येतेत्रयआदेशाभवन्ति एउगुल्लेय्यणु
धुंमइज्जइप्रियउउवारिउज्जइं महुकरिएव्वउंकिंपिणविरम ३९८

स्थिवउंपरिदिज्जइ देसचाहणुसिहिकदंणुयणकुहणुजंल्लेइ
मंजिठि अइरत्तिएसबुसहेवउंहोइ सोरावापरिवारिया पुफ
वईहिंसमाण जग्गेवापुणकोंधरइ जइसाबेउपमाण ३९
कइइउइविअवयः अपभ्रंशोक्काप्रत्ययस्यइइउइविअविइ
त्येतेचत्वारआदेशाभवन्ति इहिअडाजइवेरिअघणाताकिं
अझिचडाहु अझाहिंवेह छडाज्जइपुणमारिमरहु इउ गय
यउ भज्जि उजंति इविरस्क इसाविस्सहारिणी तैकरितुंबिवि
जीउ पडिबिंबियमुंजालजलुजेहिं अहोहिउ पीउ अवि

३९८

३२ अयस्यडेत्तहे अपभ्रंशेसर्वादेः सप्तम्यांतात्परस्वस्यत्र
 प्रत्ययस्यडेत्तहे इत्यादेशोभवति एत्तहे तेत्तहे वारिघरिल
 छिविसंबुलघाड पियपझठवगोरडी निच्चलकह विनठा
 इ ३३ त्वत्तलोपणः अपभ्रंशत्वतलोः प्रत्ययोयोः प्यणइत्या
 देशोभवति बहुष्यणुपरि प्राबियड प्रायोधिकाराडहुत्तणहो
 तणोण ३४ तव्यस्यडपवुउं पवुणउवाः अपभ्रंशेतेव्यप्रत्य
 यस्यडएवउं एवुउं एवाइत्येतेत्रयआदेशाभवन्ति एउगुत्तेयुण
 धुंमडज्जइप्रियउउवारिउंज्जइं महुकरिएवुउंकिपिणविरम

१९८

स्थिवउंपरिदिज्जइ देसचाहणुसिहिकदंणुयणकुहणुजंलोइ
 मंज्जिठि अइरन्तिएसबुसहेवउंहोइ सोएवापरिवारिया पफ
 वईहिंसमाण जग्गेवापुणकोंधरड जइसाबेउपमाण ३९
 कइइउइविअवयः अपभ्रंशेष्वाप्रत्ययस्यडइउइविअविइ
 त्येतेचत्वारआदेशाभवन्ति इहिअडाजइवेरिअघणाताकिं
 अज्जिचडाहु अक्काहिंबेह छडाज्जइपुणमारिमरहुं इउ गय
 यउ भज्जि उजंति इविरस्क इसाविसहारिणी तैकरितुंवि
 जीउ पडिबिंबियमुंजालजलुजेहिं अहोहिउ पीउ अवि

बाहविच्छोडविजाइतुहं। हउ। तम्बइ। कोदोस्काहिया। यदि। उज
 इनीसरइ। जाणउं मुंजसरोस्का॥ ३५॥ एय्येप्पिएवेव्येधिणवः
 अपभ्रंशेष्वाप्रत्ययस्य एप्पिएप्पिणु एविणु इत्येते चत्वार आदे
 शा भवन्ति। जप्पिअसेस्सकसायबलु देप्पिणु अभउजयस्स॥
 ॥ ३६॥ एविमह बसिबुलहहिं॥ काएविणुततस्स पृथग्योग उत्तरार्थः
 ॥ ३७॥ तुमं एवमणाऽणहमऽणहिं च। अपभ्रंशे तुर्म। प्रत्ययस्य
 एवं। अणा अणाहं। अहिं इत्येते चत्वारश्चकारात्। एप्पिणु एविण
 विणु इत्येते चत्वारश्चकारात्। एप्पिणु एप्पिणु एविणु इत्येते च

त्वारश्चकारात् एप्पिणु एविणु इत्येते एवं चाष्टावादेशा भवन्ति
 देवंदुक्करनिअयधणु करणनतउपडिहाइ एम्बइस्सहभुजण
 हमणु परभुंजणहिं नजाइ जेपि च एप्पिणुसयलघर लविणुतव
 पाले विविणुसंतितिल्लेसरिणकोस कइ भुवणेवि ३८ गमे
 रेप्पएवऽव्यारेल्लुरेल्लुग्वा अपभ्रंशे गमेर्धातोः परयोः प्पिणु एप्पि
 इत्यादेशयोरेकारस्य लोपो भवति गेप्पिणुवाणारसिंहिं नर
 अहउज्जेपिं गेप्पि मुआवरावहिं परमपउ दिच्चंतरईमजोपि
 पक्षे गंगगमेप्पिणुजोमुअउजोसिबत्तिछगमेपि कील दित्ति

२११ दसावासगड। सोजमलोउजिणेप्यि॥३९॥तृणोऽणअःअप
 भ्रंशेतूनःप्रत्ययस्य अणइत्यादेशोभवति। हृच्छिमारणउलउवो
 रुणउ। पडहउवज्जणउसुणहउमसणउ॥४०॥इवाःर्थेननउ
 नाइनावइजणिजणवःअपभ्रंशेइवशब्दार्थेननउनाइनावइ
 जणिजणवःअपभ्रंशेइवशब्दार्थेननउनाइनावइजणिजण
 इत्येतेषडभवन्ति। ननमरुज्जसंससरिराहकरहिनेउरविअ
 छवि विणिसमाउलेअण। कठिविअणुनेछिणु। चक्खेखंदुस २११
 णालिअहेउनउजीवमालउदेनु। नाइ। बलयावमिवडणभइ

एणधणउझु अजाइवल्ल हविरहमहादहहोथाहगवेसइनाइ
 नावइपरकेविणुमुहजिणवरहे दीहरनयणसलोणु नावइ
 मुरुमच्छरभरिउ जालिणिपावीसइलोणु जणि चंपयकुस
 महोमस्सिसहिभसलपइउसोहइइंदनीलजणि कणयव
 यठ उजणु निरुवसरसुपिएपिविजणु ४१ लिंगमःतंत्रं अ
 पभ्रंशेलिंगमःतंत्रव्यभिचारिप्रायोभवति गइकुंभइंदारंतु
 अनपुहिं गस्यनपुसकत्वं अज्जालगादुंगरीं पहिउरइंतउजा
 इजोएहागिरिगिलिणमणु सोकिंधणहेधणाइ अत्रअज्जा

२०१

इतिन पुंसकस्य पुस्त्वं पाइविलगी अत्तडी सिरुल्हासि उखंध
स्फ तोविकटारहडउबलिकिज्जउं कंतस्स अत्रउंतडी इतिनपुं
सकस्यरूपीत्वं सिरिचडियाखलिफलइं पुण्डाल इमोइति
। तोविमहदुमेसउणहअवराहिउन्किरिंति अत्रडालइं इत्यत्र
रूपीत्वं गस्येन पुंसकत्वं ४२ शौरसेनी अपभ्रंशे प्रायः शौर
सेनीवत्कार्य भवेति सीससेहरुखणुविनिम्विदुरकणुकंवि
पालुबु विदुरदि एविहिदुरवणुमुडमालिए जपणणतनमह
कुमुमनादाम कोदंडुकामहो ४३ व्यत्ययस्य प्राकृतभाषा

२०३

लक्षणां व्यत्ययश्च भवति यथामागध्यांतिष्ठश्चिष्टइत्युक्तं
तथाप्राकृतपेशाचिशौरसेनीषपिभवति चिष्टदि अपभ्रंशे
रेफस्याधोवालुमुक्तः मागध्यामपिभवति शदमाणुशमं
शभालके कुड्सशश्रवसाहेशंचिदे इत्याद्यश्चदपिदृष्ट्यं
नकेवलं भाषा लक्षणांत्यादेशानामपि व्यत्ययो भवति
येवर्तमाने काले प्रसिद्धास्ते भूतेषु भवन्ति अहपेछइरुतण
उ अथ प्रेशांचक्रे इत्यर्थः आभास इरयणिचरे आचभाषिच
चनीचरान् इत्यर्थः भूते प्रसिद्धावर्तमानेपि सोही ए असंवे

२०२

ठो॥श्रणोत्पेषबंबइत्यर्थः॥४४॥शेषंसंस्कृतवत्सिद्धं॥हठठि॥
 असूरनिवारणाया कृतां अहीइव बहं तीजयइससेसाबराहसा
 सदृरकरकयापुहवी॥अचचतुर्थ्याआदेशेनोक्तः॥सचसंस्कृ
 तवेदिवसिद्ध॥उक्तमऽपिक्वचित्संस्कृतवदेवभवति। यथा
 प्राकृतेऽरसूशब्दस्य सप्तमे एकवचनात्तस्य उरेऽरमि इति
 प्रयोगो भवति॥तथा क्वचिदसरीत्यपि॥एवमितरे सरमिसि
 रसि सरसरमिसरसि। सिद्धे हणमंगलार्थे। ततोऽप्युष्मा
 न्। श्रोतृकृताः श्रुदयश्चेति ४४५॥इत्याचार्यश्रीहंमचंद्रवि

२०२

रचितायां सिद्धहेमचंद्राभिधानस्वोपज्ञशब्दानुशासनवृत्तौ
 अष्टमस्याध्यायस्य चतुर्थः पदः समाप्तः॥४॥चैयंसिद्धहेमचंद्र
 शब्दानुशासनवृत्तिः प्रकाशिकानामेति॥५॥आसिद्धियां प
 तिरऽमुद्रचतुः समुद्रमुद्रांकितक्षितिभरक्षमबाहुदंडः श्री
 मूलराजइति दुर्द्धरवैरि कुंभि कंठीरवः शुचिबुलुक्ककुलाव
 तंसः १ नस्यास्वये समजनि प्रबलप्रतापतिग्मवृत्तिः क्षिति
 पतिर्जयसंहदेवः येन स्ववंशसवितर्य परसुधांशौ श्रीसि
 द्धराजइति नाम निजं यलेखि २ सम्यगग्निसेव्यचतुरश्वतु

२१३

रोष्युपायान् जित्वा पभुज्य चतुर्वचरुरः धिकां च ॥ विद्या च
तुष्टय विनीत मतिर्जितात्मानोऽष्टमः वाप पुरुषार्थ चतुष्ट
ये येः ॥ ३ ॥ तेनाडीत विस्तृत दुरागम विप्रकीर्ण शब्दानुशास
न समूह कदर्थि तेन ॥ अभ्यर्थिना निरुपमं विधिवदधत्त श-
ब्दानुशोसन मिदं मुनि हेमचंद्र ॥ ४ ॥ सर्वसंख्या श्लोकेर्ग
थ ॥ २१८५ ॥ ॥ ५२ ॥ ॥

२१३